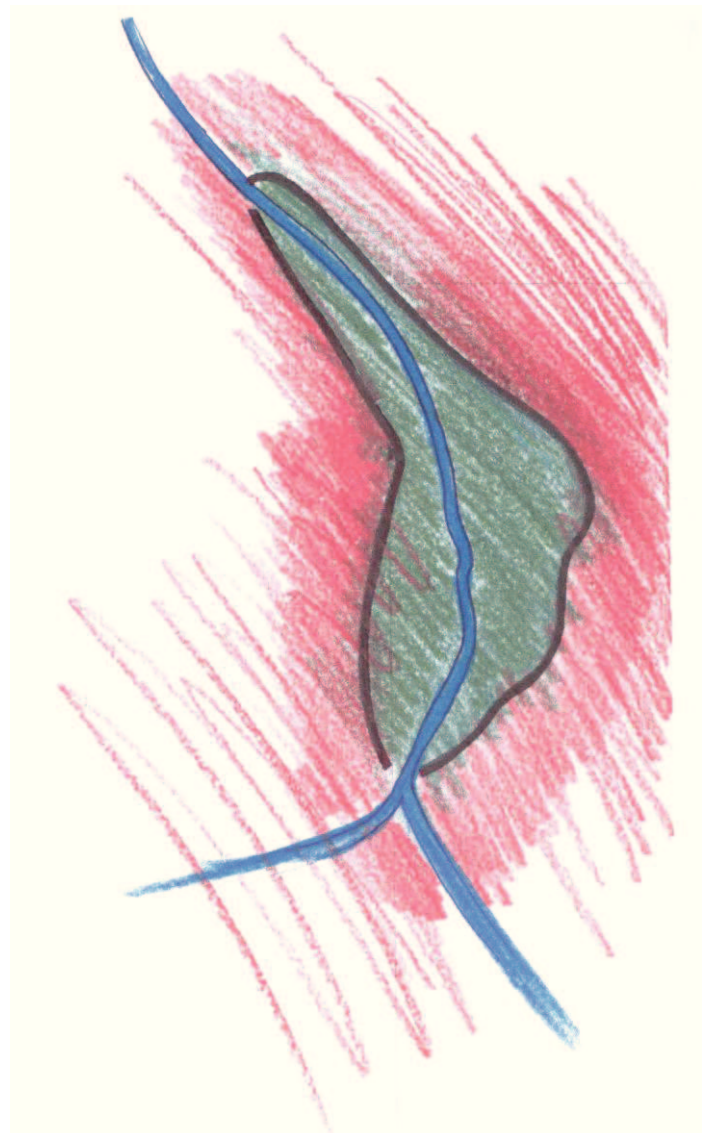

Park van Boom

Begeleidende nota bij de conceptie

Een beheerplan is een dynamisch document in evolutie. Dit werkdocument bevat aanpassingen toez van het origineel goedgekeurd beheerplan door het college van Burgemeester en Schepenen (2005)

o p d r a c h t g e v e r

Gemeentebestuur van Boom
Onder bevoegdheid van Schepen van milieu Anita Ceulemans
Onder leiding van milieuambtenaar Peter van Mechelen
Antwerpsestraat 44
2850 Boom
tel : 03/880.18.41
fax : 03/880.18.30
email : peter.van.mechelen@boom.be
email : anita.ceulemans@pandora.be

S t u d i e b u r e a u :

Landschapsarchitecten Bleys - Meysmans
Eugeen Roelandsstraat 20, 2840 Reet - Belgium
Tel 0031 (0)3 844.41.61
Fax 0031 (0)3 844.04.32
E-Mail: info@arshorti.be
E-mail: geert.meysmans@skynet.be
Web: www.arshorti.be
Web : www.meysmans.com

O n t w e r p e r s

Jan BLEYS,	Landschapsarchitect (bvtl), opleiding Stedenbouw, opleiding Monumenten - en landschapszorg
Geert MEYSMANS	Landschapsarchitect (bvtl, vesel, docent Horteco)

T e k s t e n

Jan BLEYS
Geert MEYSMANS

T e k e n i n g e n

Jan BLEYS
Aksel HAELDERMANS

T e k s t c o r r e c t i e

Monique VAN HEGHE

O p m e t i n g

Basiskaart werd samengesteld uit de stafkaart, de kaart van E. Forceville en veldopnamen. Het is geen opmetingsplan en niet maatvast

G a f i s c h c o n c e p t

Jan BLEYS

M e t d a n k a a n

Herman VAN DEN BOSCHE, lar, inspecteur monumentenzorg, AHROM
Ann VOETS, lar, stedenbouwkundige, kunsthistorica
Peter VAN MECHELEN, milieuambtenaar gemeentebestuur Boom

Dit document is eigendom van ontwerpbureau Bleys - Meysmans en mag niet zonder schriftelijke toestemming gekopieerd, gewijzigd of aan derden doorgegeven worden. Bovendien is het document onderworpen aan de algemene voorwaarden van het ontwerpbureau. Deze voorwaarden kunnen op aanvraag bekomen worden op bovenstaand adres.

I. INHOUD

PARK VAN BOOM

1

BEGELEIDENDE NOTA BIJ DE CONCEPTIE VAN

1

HET VOORONTWERP- LANDSCHAPSBEHEERSPLAN (FASE I)

FOUT! BLADWIJZER

NIET GEDEFINIEERD.

I. INHOUD	4
II. INLEIDING	7
III. SITUERING	8
IV. ANALYSE	9
HISTORISCH ONDERZOEK	9
• 18 ^{de} eeuw	9
• 19 ^{de} eeuw	10
• 20 ^{ste} eeuw	10
• 21 ^{ste} eeuw	11
ANALYSE BESTAANDE TOESTAND	15
• functie	15
▪ Sociaal	15
▪ Recreatie	15
▪ Educatieve functie	17
▪ Ecologische functie	17
▪ Structurele functie	17
• ontsluiting	17
▪ openbaarvervoer	17
▪ Autoverkeer	17
▪ fietsverkeer	18
▪ Voetgangers	18
▪ parkeerplaatsen	18
• ruimtewerking	18
▪ Parkruimte	18
▪ Parkwanden	19
▪ Gebouwen	19
▪ Verharding	20
▪ Meubilair	20
• Groenvoorziening	20
▪ Plantenassociaties	21

▪ bomenbestand	21
▪ Heesterbestand	22
▪ Kruidenbestand	22
▪ Mos & strooisellaag	22
• Waterbestand	22
• Fauna	24
• Beelden	24
V. KNELPUNTEN	25
• Functie	25
▪ Sociale functie	25
▪ Recreatieve functie	25
▪ Educatieve functie	25
▪ Structurele functie	25
• ontsluiting	26
▪ openbaar vervoer	26
▪ Autoverkeer	26
▪ Fietzers	26
▪ voetgangers	26
▪ Parkeerplaatsen	26
• ruimtewerking	27
▪ parkruimte	27
▪ Parkwanden	27
▪ Verhardingen	27
▪ Meubilair	27
• groenvoorziening	28
• waterbestand	28
• fauna	29
• Beheer	29
VI. POTENTIES	30
VII. INTENTIES	31
VIII. OPTIES	32
• PICTURALE TUIN	32
• LANDSCHAPSPARK	32
• NATUURPARK	32
• SPORTPARK	33
IX. BEPERKING	34
• Ontwerper	34
• Opdrachtgever	34
X. PLANNING	35
PLANCONCEPT	35
• Leefomgeving	35
• Verbindingen	36
• Ontsluiting	37
▪ extern	37
▪ Intern	38
• Wanden	38
• Recreatie	39
▪ Passieve recreatie	39
▪ Actieve recreatie	39
• Reliëf	40
• Waarneming	41
• Waterbeheer	41
• Eilandjes	42
• Sferen	42
• Groenstructuur	42

• Geluid	43
• Ecologie	43
• Educatie	44
VOORSTEL	44
• De picturale tuin	44
• landschapspark	44
• Het sportpark	45
• Het natuurpark	45
XI. BESLUIT	46
XII. SYNTHESE	48

II. INLEIDING

De gemeente Boom heeft de intentie om haar gemeentelijk park te herwaarderen. Dit is noodzakelijk omdat het park momenteel evolueert naar een saaie, weinig duurzame groenstructuur waarbij contouren, interessante perspectieven en beoogde doelstellingen vervagen. Hierdoor vermindert de belevingswaarde en uiteraard, kunnen de troeven die het park reeds heeft, onvoldoende benut worden.

Het uitgangspunt voor de opwaardering is het optimaliseren van het algemeen beheer van het park. Hierbij denken we aan het onderhoud van de bomen, de struiklaag, de graslandjes en de gazonpartijen, het actualiseren van de wandelpaden en het definitief aanpakken van de waterhuishouding. Bedoeling is een uitgebalanceerd maatregelenpakket samen te stellen om het park met een ecologische meerwaarde duurzaam te laten evolueren. Zo wordt het park veilig gesteld voor de volgende generaties.

Aan twee landschapsarchitecten werd gevraagd om deze voorstellen deskundig en met een goed onderbouwde landschapsarchitecturale visie uit te werken. Landschapsarchitecten Jan Bleys en Geert Meysmans uit Reet en Kontich kregen de opdracht om eerst een voorontwerpplan op te maken ter voorbereiding van een gedetailleerd beheersplan.

Van meet af aan onderzoekt het studiebureau, vanuit historisch vooronderzoek; de actuele toestand op vlak van de functies; de ontsluiting en de ruimtewerking. Studies van gespecialiseerde bureaus als het Provinciaal Instituut voor Waterbeheer (PIH) met een integraal waterbeheerplan en een ecologische landschapsevaluatie, van het Floristisch Onderzoek voor Natuurbehoud (FON) met een ecologische landschapsevaluatie worden aan het voorontwerp gekoppeld. Ook de relatie van het park tot zijn omgeving wordt doorgelicht. De landschapsarchitecten willen zowel, door problemen om te buigen tot kwaliteiten als door het benutten van kansen, het park een nieuw leven inblazen. In deze optiek zullen gerichte ingrepen borg staan voor een eigentijds park met respect voor het bijzonder karakter van dit culturele erfgoed.

Het studiebureau maakt zijn voorstellen concreet in de vorm van een representatief schets(voor)ontwerp. Op conceptplannen zal afleesbaar zijn hoe de landschapsarchitecten denken over: de mobiliteit in en rond het park, de ontsluiting; de interne structuur, de betere integratie van recreatieve voorzieningen, de bescherming van interessante biotopen en de ontwikkeling ervan.

Dit plan moet eveneens een positieve bijdrage leveren aan het tot stand komen van het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan, kortweg GNOP genoemd. De gemeente beoogt¹ als eigenaar het domein als dusdanig in het kader van het gemeentelijk natuurontwikkelingsproject ecologisch te beheren voor openbaar nut.

Het spreekt voor zich dat vanuit dit voorontwerp oude en nieuwe knelpunten de kop zullen opsteken. Daarom wil de gemeente samen met het studiebureau alle betrokkenen tijdig inlichten over de planning en in latere fase over de realisatie. Informatie zal via persberichten en 'infopanelen' meegedeeld worden. De infopanelen worden in het park geplaatst en beogen het verduidelijken van de doelstellingen van het plan.

De herwaardering van het gemeentepark zal een aantal jaren duren. Bepaalde aanpassingswerken kunnen op korte termijn uitgevoerd worden. Omschakelen naar een milieu - en onderhoudsvriendelijke aanpak gebeurt echter best in verschillende fasen. Zo ontwikkelt bijvoorbeeld het bomenbestand zich niet via kaalslag, maar via een gefaseerde uitdunning geleidelijk aan naar een gevarieerder assortiment. Dit is zowel voor mens als dier waardevoller. Ook hier stellen de landschapsarchitecten voor om via periodieke persmededelingen de bevolking en de verenigingen van Boom op de hoogte te houden zodat betrokkenen tijdig kunnen reageren. Deze nota mag dan ook beschouwd worden als een eerste vraag naar reacties en suggesties van geïnteresseerden die een actieve bijdrage tot het ontwerpproces willen leveren. Alleen via positieve samenwerking kan het project slagen en het park uitgroeien tot een plek waar het voor eenieder goed vertoeven is!

III. SITUERING

Het 'park van Boom' ligt volledig op het **grondgebied Boom** ter hoogte van autosnelweg A12, zuidelijk in de provincie Antwerpen.

De gemeente maakt actief deel uit van de **Rupelstreek** en bevindt zich daar waar Nete en Dijle samenvloeien en de Rupel vormen. De Rupel mondt tegenover Rupelmonde uit in de Schelde. Vooral op de noordelijke oever van de rivier komt zware industrie voor, vooral steenbakkerijen. Het gemeentepark volgt met zijn driehoekige vorm de bedding van de middenloop van de Molenbeek die uitmondt in de Rupel.

Het groengebied ligt op de **cuesta** van de Rupelvallei die gevormd wordt door de Boomse klei en vochtig lemige zandgronden indien deze deklaag niet is afgespoeld.

Het park ligt besloten in **urbaan landschap**. Het sluit noordelijk aan op de gemeentegrens met Reet die gevormd wordt door de 's Herenbaan, waarlangs open bebouwing in landbouwgebied. Zuidelijk dringt het park tot in de woonkern van de gemeente Boom langs de Beukenlaan, Acacialaan - Spoorweglaan. Het park grenst ter hoogte van de Antwerpsestraat aan de autosnelweg A12.

Het **gewestplan**² bestemt het domein als 'parkgebied met culturele, historische en/of esthetische waarde waarin gebieden voor dagrecreatie voorkomen.'

Een K.B. van 8 maart 1940 **beschermt het park als landschap** omwille van zijn esthetische waarde. Hierbij legde de Koninklijke Commissie een beperking op het oprichten van gebouwen en het kappen van bomen.

Het park is **eigendom** van de gemeente Boom en beslaat een **oppervlakte** van ca. 27 ha.

Het **territorium** van de opdracht is begrepen binnen de omheining van het park. De studie bekijkt het park vanuit een ruimere omgeving.

IV. ANALYSE

HISTORISCH ONDERZOEK

Een gericht historische vooronderzoek geeft inzicht in de totstandkoming van de actuele situatie. Het is voor ontwerpers van enorm belang om inzicht te verwerven in de ontstaansgeschiedenis om een verantwoord concept te ontwikkelen volgens de 'Genius loci'. Trouwens, elke nieuwe ontwikkeling spruit voort uit haar verleden en verliest haar inhoud bij ontkenning ervan.

De cultuur - historische analyse van het domein baseert zich op iconografische en geschreven bronnen, architecturale kenmerken van de aanwezige bouwwerken, tuinarchitectonisch onderzoek, dendrologisch onderzoek, hydrografisch onderzoek, gelijkaardige voorbeelden, specifieke kennis van de (tuin)kunstgeschiedenis en materialenkennis getoetst aan het veldonderzoek. Via de vergelijking van de verschillende teruggevonden kaarten kunnen we min of meer de evolutie van het park schetsen binnen het maatschappelijk kader waarin het tot stand kwam.

● 18de eeuw

Ferraris

De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van Graaf de *Ferraris*, kaartblad Rupelmonde 73 (F1) (4) en Willebroeck 74 (H1) (2) op schaal 1/25 000, uit de periode tussen 1771 en 1778, (uitgave pro civitate), geeft het huidige parkgebied en zijn ruime omgeving als gecombineerd landbouw - bosgebied weer.

Uit de kaart is duidelijk af te leiden dat de ontbossing in functie van omvorming naar landbouwgebied reeds voor het grootste deel heeft plaatsgevonden. Grootschalig bekeken rest slechts een versnipperde structuur van met loofhout beboste percelen. Zij zijn met elkaar verbonden door hagen die de weiden omzomen en bomenrijen die de wegen begeleiden. Van oudsher werden de weiden - Ferraris onderscheidt geen weiden van akkers - op de alluviale gronden als grasweide en in de zomer als hooiland gebruikt. Ze zijn met hagen omgeven en laten een gesloten coulisse landschap ontstaan.

De (Stijlse) beek die de percelering van de akkers volgt vloeit samen met de meanderende (Molen) beek en vormt ter hoogte van het huidige parkgebied een onregelmatig verbrede bedding. De beek meanderde door een vochtig tot nat valleibos.

Enkele wegen blijven tot op de dag van vandaag de vorm van het huidige park bepalen: 'Chaussée de Boom a Anvers' (huidige A12) heeft een rechtlijnig traject dat afbuigt naar de gemeentekern aan de oever van de Rupel. De chausée is aan weerskanten regelmatig aangeplant met laanbomen en onbebouwd. Het traject van de huidige 's Herenbaan heeft nog nagenoeg zijn origineel patroon, ontsluit landbouwpercelen en is omzoomd met laanbomen. Doorheen het bosmassief loopt parallel aan de beek een rechtlijnige dreef die later als onderdeel van de huidige Beukenlaan zal bestendigd worden. Haaks erop kruist een laan (huidige Van Lerijslaan) die vertrekt van aan de beek en een verbinding tot stand brengt met de huidige Kerkhofstraat. Deze weg is ter hoogte van het bos voorzien van laanbomen en gaat over in hakhoutkanten die de landbouwpercelen omzomen. Hij ontsluit een landbouwzone met tal van hoeven. De eenvoudige drevenstructuur duidt op het functioneel landschappelijk belang van de plek. Een voor de hand liggende reden kan gezocht worden in het gebruik van de beek als gemeenschappelijke drink - waadplaats voor dieren. In dat geval zou men kunnen verwachten dat het beekwater reeds door een stuw werd opgehouden. De beek is trouwens enige natuurlijke watervoorziening in de ruimere landbouwsite. Deze plaats is nu het oudste bebost onderdeel van het huidige park en bevat nu het beukenbestand.

Twee woningen (vermoedelijk hoeven) komen voor op omhaagde akkers. Een huis ter hoogte van de huidige woning (voormalige groendienst), en een woning die staat op een open kavel in het bosgebied. Een weg vertrekt nabij de hoeve en leidt naar 'Noeveren'.

● 19de eeuw

geologische kaart

De 'Carte Geologique de la Belgique', kaartblad Hoboken - Contich, transport de la gravure, Mai, 1804 duidt 'molenhoek' met 'Molenbeek' en begeleidend bos aan.

Van der Maelen

De *Van der Maelenkaart*, kaartblad 8/3 en 8/2 op schaal 1/20 000, uit 1854 toont verdere ontbossing aan. Overwegend noordelijk van de beek zijn de percelen ontbost. De meest vochtige gronden blijven bebost zodat een beekbegeleidende bos gereduceerd wordt tot lintvormig struweel. De weergave van de topografie en de beken is helder weergegeven. Er is enerzijds de Molenbeek die in het hoger gelegen dorp 'Reeth' ontstaat. Twee grachten monden erin uit: een 'Ruisseau' en een naamloze gracht die aan de 'Kleyn Steylen Hoeven' ontspringt. Aan de 'Clemenschen Hoek' ontspringt een gracht die samenvloeit met de Molenbeek. Deze krijgt ter hoogte van het huidige parkgebied de naam 'Stylsche Beek' en stroomafwaarts 'Steylse of Molen Beek'. De beek heeft een meer uitgesproken meanderende verloop in vergelijking met de Ferrariskaart. Het huis dat reeds op de Ferrariskaart is weergegeven krijgt de naam 'Peerden Gat Hoef'. Een 'Cheminee' leidt naar 'den Rest Hof' richting 'Schomme'.

● 20ste eeuw

Kadasterkaart

De huidige *kadasterkaart* geeft de parkaanleg niet weer omdat enkel privéterreinen worden opgenomen. Wel is de beek ingetekend volgens haar toestand van voor 1931, het jaar van de parkaanleg. Zij heeft een uitgesproken meanderende vorm met parallelle oeverwanden. De vijvers zijn om bovenvermelde redenen niet weergegeven. Uit vergelijking tussen deze kaart en het plan van aanleg stellen we vast dat haar tracé kunstmatig verlegd werd in functie van de parkaanleg.

Plan van aanleg

Uitermate interessant is het anonieme *plan van aanleg* (ingekleurde afdruk op papier, 109x65) op schaal 1/1250, gedateerd 23 april 1930, voor de realisatie van het openbaar park dat kadert in de ontwikkeling van 'De Boomsche Beekbosschen Tuinwijk'. Het plan geeft ons een inzicht in de initiële doelstelling, in de platte grond van het park en zijn directe omgeving volgens het toen heersende urbanistisch inzicht. Vanuit dit oogpunt staat het park in functie van de globale wijkstructuur en heeft het een educatieve (concentratie omliggende scholen), sportieve (recreatieve infrastructuur) en intellectuele (beeldenprogramma) bedoeling.

Om de tendens van de snelle stedelijke groei met de daarbij optredende sociale problemen op te vangen volgt de gemeenteraad voor de nieuwe grootschalige uitbreidingsplannen de nieuwe idealen van een eigentijdse internationale beweging³. Onder het moto 'Natuur in de stad', 'Groene stad' tracht men de steden te saneren en leefbaar te maken. De tuinstadidee⁴ is voelbaar in de planologische opzet die ontworpen is door ingenieur Benjamin Haesaerts, vader van architect Paul Haesaerts⁵ die de plannen van het park ontwierp. In het gemeentelijk uitbreidingsproject van 1930 worden de watervoerende gronden van de Bosbeekvallei, die minder als bouwgrond geschikt zijn, bestemd als parkzone. Het beekbegeleidend struweel wordt dankbaar in het park geïntegreerd. Eigenlijk werd de natuurlijke molenbeeksite, die reeds een landschappelijke gebruikswaarde had (zie 18de eeuw), nu expliciet als park vorm gegeven.

Het park wordt ontsloten door de 'Grote Heren baan', de Beuken laan en de 'IJzeren weg Boom – Antwerpen Centraal' met parallel de Spoorweg laan erlangs. Een netwerk van straten sluit hierop aan en bevat naast drie openbare schoolcomplexen, sociale en privaat vrijstaande woningbouw⁶ die conceptueel bij het park aansluit en de bewoners een leefbare woonomgeving biedt.

Vanuit de tuinstadidee zijn in het publieke park recreatiemogelijkheden opgenomen. De concertplaats bekleedt een centrale ligging in het landschappelijke parkdeel. Een verhard plein met rechthoekige kiosk ligt in een open grasruimte en geeft ruimte voor happenings. De abominabele slechte akoestiek van het bouwwerk verplichtte de muziekfanfare om zich ernaast op te stellen omdat de dirigent zijn muzikanten niet kon dirigeren. Actieve recreatie komt voor in de vorm van vier tennisvelden, een voetbalterrein en een speelplein.

De parkwand is opgebouwd uit een 'Greenbelt' die op meerdere plaatsen verbreedt tot aan de oevers van de parkbeek. Binnen deze bomengordel liggen boommassieven aan de snijpunten van de paden. Deze boomgroepen versterken de optische werking van de met bomen omzoomde centrale vista. Op twee plaatsen ontstaat onmiddellijk contact met de beek omdat de oever niet

met bomen of heesters is beplant. De grafiek van de vegetatie is oppervlakkig en universeel voor het ganse park. Solitaire bomen, bomenrijen, heesters, hagen en perken zijn niet te onderscheiden en geven ons geen duidelijk beeld van de gebruikelijke botanische diversiteit in soort en plantwijze. Het traject van de beek wordt aangepast en verwijdt zich meerdere malen tot vijver. Er ontstaat een snoer van serpentinevijvers met al dan niet toegankelijke eilanden. Stoomafwaarts monden ze uit in een spiegelbassin dat door cartesische wegen wordt doorkruist.

Het padenstelsel is een vrij getrouwe weergave van de realisatie. De paden zijn zuiver en organisch voor wat het landschappelijk deel betreft en strikt geometrisch in het formele deel.

In de as van de Velodroomstraat is een bordes met een monumentale sokkel weergegeven. Verder zijn geen beelden voorzien, hoewel we weten dat ze samen met de parkaanleg gerealiseerd werden.

Hoewel het grondplan van 1930 een goede weergave van het park vertolkt moeten we toch besluiten dat het slechts de principes weergeeft. Essentiële onderdelen worden in detail weergegeven. Zo geeft het plan slechts vier stuwen weer. Zijn de andere 5 van latere datum of niet op het plan weergegeven? Heeft vooruit schrijdend inzicht tijdens de realisatie aangetoond dat meerdere stuwen opportuun bleken of betreft het een voorontwerp? Elf brugconstructies overwelden de beek. Het plan geeft onderscheid tussen de constructies weer. Drie bruggen worden anders (uitvoering in pittoresk stijl) weergegeven dan de modernistische gemetselde constructies. In werkelijkheid zullen het er twee zijn. Op het plan ontbreken naast trapconstructies ook de gemetselde banken, de modernistische overdekte zitplaatsen in metselwerk (rusthuisjes), die op een later plan zullen voorkomen en dateren uit de aanleg van het park.

Forceville

Het plan van het Gemeentelijk Openbaar Park, opgemaakt door dhr. Erwin. *Forceville*, gemeentelijk conducteur, op schaal 1/2500 uit 1980 (vermoedelijk een revisie van een eerder plan) geeft nieuwe details weer. Latere toevoegingen en versoberingen zijn weergegeven. Het plan lokaliseert 9 watervallen (stuwen), 13 bruggen en 5 rusthuisjes (zitplaatsen). In de vegetatiegrafiek wordt de universele bosweergave van het grasveld met V-vorm onderscheiden. Het pleintje voor het bordes is ingetekend. Belangrijk is de uitbreiding van het aanbod aan recreatieve voorzieningen. Het voetbalterrein vergroot en krijgt een tribune. De atletiekruimte –gelokaliseerd op het voormalige speelterrein- krijgt een clubhuis en een berging (huidige fitnesslokaal). De open ruimte verkleint geleidelijk aan door het uitgroeien van het boombestand en door de inplanting van zwembaden met bijhorende accommodatie. Ook de inplanting van de ‘Milkbar’ (melkhuisje), met bijhorende speeltuin verbreekt samen met de ernaast gelegen twee nieuwe tennisvelden de landschappelijke relatie tussen de openheid van het grasveld en de vijvers. ‘Laiteries worden vaak rond de tweede helft van de 19de eeuw in parken ingeplant met het uitbreiden van toegankelijkheid voor arbeiders omwille van de gezonde werking van een glas melk. In de vista worden twee staande wippen en een clubhuis ingeplant. Het centraal ‘Corbusiaans’ paviljoen met zijn brede speklaag in kiezel wordt verbouwd tot banaal bouwwerk en voorzien van verharde parking. Ook de oude spoorwegbedding is ontdaan van zijn functie en ingericht als parkeerplaats. Eveneens werd in de Beukenlaan een ruime parking voorzien. De woning wordt ingericht als gemeentelijke groendienst. Aan de samenvloeiing van de twee beken wordt een hondendressuur ingeplant. De grootschalige inplantingen doorsnijden tal van paden zodat een reorganisatie van het padenstelsel noodzakelijk werd. De voetgangerstunnel is samen met de toegangpilasters op dit plan weergegeven. De Bosbeek wordt met haar eilanden weergegeven en voor het eerst is er sprake van ‘Franse vijvers’.

● 21ste eeuw

Voor een gedetailleerde invulling en aankleding van het park moeten we een analyse maken van de historische bron bij uitstek, het park zelf.

Haesaerts parkontwerp uit 1930 heeft een duidelijk tweeledige structuur. Er is noordelijk de formele site, we spreken over de ‘picturale tuin’ in aansluiting met de tuinvijk en zuidelijk de landschappelijk - romantische parkstructuur in een ‘Pittoresk’ genre met integratie van sportinfrastructuren.

■ P i c t u r a l e t u i n

Tussen de twee wereldoorlogen, aan het begin van de grote nationale economische crisis ingeluid door de beurskrach van donderdag 24 oktober 1929, de periode waarin het park zijn definitieve gestalte krijgt (1930), ontwikkelt de tuinkunst zich samen met andere toegepaste kunsten tot een nieuwe oorspronkelijke beweging. Deze leidde tot een kortstondige, maar zeer moderne stijl met een beperkte verspreiding ⁷. In de jaren twintig van de vorige eeuw zoeken ontwerpers met nieuwe materialen naar een moderne vormtaal en herdefiniëren radicaal de tuinarchitectuur. De tuin werd in zijn begrip geherinterpreteerd. Tuinen en

parken concipieert men niet enkel naar stijl maar vooral naar **functionaliteit** ⁸. Zuivere lijnvoering met geometrische vormen en met een invulling van complementaire kleuren doen hun intrede. Binnen de strekking van de Art Deco ⁹ tekenen zich twee strekkingen af.

De eerste opteert voor een strenge symmetrie bij de woning. Tot deze strekking behoren de Fransen André en Paul Véra, respectievelijk architect en graveerder. Zij waren beïnvloed door **Henri en Achille Duchêne**, belangrijke verdedigers van 'Style régulier' ¹⁰. De Veras vernieuwden het klassieke 'parterre de broderies' tot geometrisch gefragmenteerde patronen van hagen en grint die verwezen naar motieven van het eigentijds textiel.

De tweede strekking, met als extreme vertegenwoordigers architect **Robert Mallet-Stevens** en architect **Gabriel Guevrekian** ¹¹, is moderner en ligt volledig in het verlengde van de kubistische en abstracte schilderkunst. Op de 'exposition des Arts Decoratifs' in 1925 te Parijs waren er verschillende voorbeelden te zien van de nieuwe Franse Tuin. Ze brachten een heftige polemiek teweeg met een 'Grand Prix' en scherpe kritiek –enkel om naar te kijken - als gevolg. De klassieke Franse tuin wordt nog wel naar vorm geapprecieerd maar heeft op dat moment een tekort aan sociale inhoud. Architecten spelen nu in op snelheid, tijd, zwaartekracht, begrippen die het Futurisme ¹² typeren. Guevrekian creëert synthetische ontwerpen op gereduceerde oppervlakte met beperkt onderhoud. In het ontwerp wordt de illusie van permanentie nagestreefd ¹³. Natuur wordt zodanig geabstraheerd dat seizoenen geen vat meer hebben, want de cyclische transformatie van de natuur wordt teniet gedaan. Vegetatie concurreert met beton, tegels en abstracte watervlakken in een obsessieve geometrie. Monochrome geometrisch geschikte dwerg - cultivars staan in functie van textuur en kleur en worden massaal zoals verf gebruikt. Tijd, de vierde dimensie waarnaar kubisten zoeken, wordt gesuggereerd door bewegende volumes en beelden. Op de expositie in 1925 gebruikte hij als tijdsymbool een roterende globe op een centraal watervlak. De verlichte glazen globe werd 's nachts vergeleken met een 'nightclub'. Guevrekians tentoongestelde picturale 'Tuin van Water en Licht' bevatte driehoekige watervlakken, hellende vlakken groen gras met dieprode begonia's, oranje en complementaire blauwe bloemen, en sculptuur. Een latere versie op hetzelfde thema bij een modernistische villa in Hyères ¹⁴ bestond uit nog meer gefragmenteerde en schuinere beplantingsvlakken op een metselwerkconstructie ¹⁵. Deze visuele icoontuinen symboliseren en bindteken tussen architectuur en natuur. En het is duidelijk, beide ontwerpen van Guevrekian uit 1925 en 1926 vertonen zoveel verwantschap in geest en vormtaal met de formele tuin van het park. We kunnen besluiten dat het precies deze tuinen zijn die architect Paul Haesaerts zullen inspireren bij het ontwerpen van de toegang van het park.

In Boom werd voor de hoofdtoegang van het park het idee van de **nieuwe zakelijkheid** ¹⁶ zuiver en monumentaal gebruikt. Het is duidelijk dat Paul Haesaerts bij het ontwerpen van het formele parkdeel schatplichtig is aan deze tweede strekking. Maar hij doet meer. Haesaerts koppelt de tuin aan de stedenbouwkundige omgeving en het landschappelijke park erachter. Het picturaal geheel staat niet op zich, want hij verklaart via een deugdzaam ¹⁷ beeldenprogramma zijn parkconcept en sociale doelstelling: 'samen overwinnen door intelligent te streven naar een sociaal maatschappelijke evolutie op een basis van naastenliefde en volkstrouw'. In zijn creatie spelen de bronzen ¹⁸ op hun gemetselde voetstukken een belangrijke rol. De lectuur van de beelden vertelt ons reeds bij het betreden van het park over haar sociale context. Ze zijn inherent, zowel vormgevend als inhoudelijk, aan het plan gebonden. Qua stijl en volume sluiten ze zuiver aan bij de opzet van het unieke parkvoorbeeld.

Twee coulissen van opgesleunde gekandelaberde platanen begeleiden de bezoeker van de Antwerpse steenweg (voordien de oude met laanbomen beplante 'Chemin de Boom à Anvers') over het driehoekig pleintje naar de hoofdtoegang. Een monumentale **entree!** Via een gemetselde trapconstructie bereiken we een podium. Op dit theatraal podium staan op voetstukken bronzen spelers opgesteld die deugden symboliseren. Centrale figuur is 'Zegepraal' die met haar attributen van palmtak en lauwerkrans overwinning symboliseert, links begeleid door 'Nadenken', rechts door 'Vooruitstreven', weergegeven in een zelfzekere houding met haar rechterbeen vooruit, zoekend naar het betere en nieuwere. De drie werken zijn naar de hand van Beeldhouwer Ernest Wijnants en gegoten door Th. Eyndels uit Vilvoorde. Een Bronzen inscriptie meldt "Paul Haesaerts, bouwmeester, Ernest Wijnants, Beeldhouwer, Boom 1931".

Dit sociaal beeldenprogramma wordt later in het park verder in scène gezet en geeft de aanzet van een esthetische logica. De muur met driehoekige vlakken in schuin gemetseld roodbruin baksteenmetselwerk die de sculptuursokkels verbindt vormt samen met de kruinen van de Zilveresdoorns de achtergrond van de scène en nodigt uit om te ontdekken wat erachter zit. Vandaar biedt zich een '**belle vue**' aan, onder de Zilveresdoorns door, over de picturale tuin met zijn monumentaal architecturale omgeving.

Vanaf deze uitkijkpost lijkt het een klassieke oefening in **éénpuntperspectief**. Het centraal perspectief glijdt over de verdiepte tuin met zijn langgerekte trapeziumvormig spiegelbassin. Hellende graswanden verzekeren de fixatie op het perspectief. De verbreding van het bassin heft zodanig de perspectiefversmalling op dat door perspectiefcorrectie het bassin recht - of zeshoekig van vorm lijkt. Haesaerts maakt intelligent gebruik van de terreinvorm en weet vanuit zijn perspectiefkennis de beeldwaarde nog te vergroten. Handig vertraagt hij het perspectief door de natuurlijke omgevinghorizon achter de gecreëerde horizon te plaatsen. Dit optisch effect bekomt hij door de parkhorizon onder het theoretisch vluchtpunt te plaatsen. Hierbij vergroot letterlijk en figuurlijk de aandacht op het figuratief sculptuur 'Solidariteit' ¹⁹ van George Minne ²⁰ met de modernistische brugconstructie als achtergrond en wint het geheel dus aan belang. Het complementair vormgebruik van de gemetselde driehoekige rugleuning en brugvorm versterken dit effect omdat het ontwerpkundig over verschuiving gaat. Uiteraard geldt van op deze brug het complementaire effect van een versneld perspectief. Het vluchtpunt verdwijnt onder de kunstmatige horizon van de beelden. De afstand vergroot, het geheel wint aan monumentaliteit.

Schakelpuntvormige brugconstructies delen het bassin in drie. De snijpunten vallen samen van de horizontaal gemetselde brugconstructies van diagonaal kruisende paden. Ervoor staat op een sokkel het beeld 'Moederweelde'²¹ symbool voor liefde, bescherming en ontwikkeling van nieuw leven. Dit **thema** evolueert naar broederschap tussen adolescenten bij 'Solidariteit', het sculptuur dat bij het volgende schakelpunt op gelijkaardige wijze staat opgesteld. Dit beeld versterkt het dieptezicht en leidt de as die over het water scheert naar de driehoekige brug met erboven het verdwijnpunt tussen de bossage, naar de open hemel. Symmetrisch links en rechts van de centrale as begeleiden nog twee bronzen verhaalelementen. Twee varianten op het thema 'Volksvrouw' staan op de hoekpunten van de gemetselde zitbank op een sokkel. Het **sculptuur** links is een werk van de hand van R. Wouters²² (gegoten, Fonderie Nationale De Bronzes An one Firme J. Petermann, St. Gilles, Bruxelles²³). Het sculptuur rechts is een werk van de hand van E. Wynants, gegoten bij Fondeur Th. Eyndels uit Vilvoorde.

De verdiepte tuin presenteert zich optimaal vanaf de hoger gelegen parkwand en is gemaakt om van bovenaf gezien te worden. De opdeling in kamers is eerder visueel dan ruimtelijk. Haesaerts vergroot optisch de veelkleurige **mozaïekstructuur** van de tuinruimte door het gebruik van baksteen, oranjekleurige paden, groen gras, geabstraheerde spiegelende watervlakken en monochrome perken in een intens kleurgebruik. De architectonische compositie werkt visueel als een tweedimensionaal bas-reliëf in contrast met de natuurlijkheid van de omgeving en in harmonie met de architectuur van het scholencomplex. Hij elimineert de grenzen tussen terrassen en park door ze er volledig in op te nemen. De perken liggen in de hellende grasmodulatie en krijgen door het gebruik van diagonale lijnvoering hun driehoekige vorm in grondplan, in aanzicht en in perspectief. Door hun uniforme plantenschema (uniformiteit in bloeitijdstip, hoogte en kleur) met eenjarige geven ze opvallende complementaire kleurvlakken. Hierbij accentueren ze de schakelpunten en vervolledigen zo de serene, sobere compositie van de picturale tuin.

De **Amsterdamse school** laat zijn invloed na in de decoratieve en expressionistische baksteenarchitectuur. Zeer veel zorg werd besteed aan het decoratieve metselverband in kettingverband. Bewust decoratieve vormen nemen hier de allure van sculptuur aan. De serene en strenge architectuur van Berlare²⁴ is voelbaar.

De **bewerking van het water** in het park kan in typologie teruggaan op de Italiaanse renaissance gedachte dat vers water uit de omgeving aangewend wordt. Een hoger gelegen, in de natuur verscholen, mysterieuze levensbron voert vers water aan. Van de natuurlijke helling wordt gebruik gemaakt om het water in zijn verschillende vormen attractief aan te wenden (zie typevoorbeeld 'La Lante'). De bron voedt een meanderende beek. Cascades en watervalletjes op de loop zorgen voor gewenst geluid en beweging om rustig uit te monden in een spiegeltuin.

Het streng planmatige geometrische ontwerp van de picturale tuin gaat tussen twee groepen paardekastanjes geleidelijk over in de getemperde takkenstructuur van de houtwal (het greenbelt) die het landschappelijk parkdeel intimiteit geeft. Belangrijkste bindteken is de Molenbeek die stroomopwaarts de bezoeker zal aanzetten tot een wandeling.

▪ L a n d s c h a p s p a r k

Invloeden van op dat moment toonaangevend landschapsarchitect **Jean-Claude Nicolas Forestier**²⁵ zijn in de ontwerpmethodologie van het park niet relevant. Kan de combinatie van regelmatige en landschappelijke stijl via zijn denken verklaard worden? Volgens ons niet. Alleszins is er vormgevend geen relatie.

Het landschappelijk informele deel vindt aansluiting bij de 19de eeuwse landschapsstijl. In 'Parks et Jardins', een standaardwerk van **Edouard André**, uitgegeven in Parijs in 1879 vinden we een treffend voorbeeld met gelijkaardige componenten in een gelijkaardige maar veel grootschaliger context,²⁶. In 1863 schrijft De stad Liverpool een internationale prijsvraag uit voor het ontwerp van een park op de gronden van Lord Sefton. Het winnende ontwerp is van de hand van E. André (Paris) in samenwerking met M. Hornblower (Liverpool). Hij beschrijft het uitgevoerde ontwerp onder het hoofdstuk van publieke parken met grote oppervlakte, aangezien het Seftonpark 156 ha groot is. Het park is centraal gelegen in een woonuitbreidingsgebied. De gronden langs de buitenzijde werden verkaveld en verkocht als perceel voor vrijstaande woningen met voor- en achtertuin. Het park is met een hek gescheiden van de gekasseide weg die het park omringt en de kavels ontsluit. De parktoegangen sluiten structureel aan op de stedenbouwkundige structuur van de stadsuitbreiding. Het park wordt ontsloten door een hoofdstructuur van 16.5 km wegen met circulair - ovaal patroon die bezand zijn met een toplaag van 'gravier jaune de Jersey'. Twee natuurlijke beken en grondwater uit de omgeving voeden een landschappelijke vijver in een natuurlijk dal²⁷. De uitgangssituatie voor het park is opvallend gelijklopend. Vrijwel heel het inhoudelijk en vormgevend concept vinden we in het park van Boom weliswaar op een kleinere schaal en vereenvoudigd terug.

Het ontwerp van Haesaerts²⁸ lukt in **integratie van de bedding** van de 'natuurlijke' Molenbeek. Het natuurlijk hoogteverschil van het terrein is vindingrijk gebruikt om verschillende schilderachtige sferbeelden in een pittoresk genre uit te werken. Een sterk geaccidenteerd²⁹ beekdal met een komvormige ruimte, soms bijna een dal met canyon vorm, wordt omgetoverd tot een rivierboslandschap met een meanderende beek die op verschillende plaatsen verwijdt tot een snoer van 'serpentinevijvers'³⁰. Klaterende watervallen van artificiële rotsen op de loop van de meanderende Bosbeek behoren tot de belangrijkste attractie. Verder zorgen langgerekte, begroeide eilanden, waarvan één toegankelijk en gemetselde stuwdammen tussen artificiële

rotsformaties die door een treurboom worden begeleid voor de pittoreske scène. Deze scène is volgens de compositieregels van een groot schilderij ontworpen en moet een bergachtig landschap suggereren. Dit alles is van op rustieke bruggen in artificieel hout en langsheen de linker of rechteroever te ervaren. Bewust werden de bruggen in de nabijheid van een waterval geplaatst.

Naast rustieke **bruggen** zijn er ook modernistische. Zij versmelten de twee stijlen in het park. Een verdoken waterval in de doorstroom opening verzekert ook hier watergeluid.

Het park is naar goede stijltraditie van esthetisch en functioneel **padenstelsel** voorzien. Verticaal gelede modernistische poortpilasters zijn voorzien van hangwerk (verdwenen poorten) en vlaggenhouder. Zij flankeren de dwarse parkwegen die direct aansluiten op de stedenbouwkundige structuur van de straten uit de wijken terwijl de longitudinale wegen een intern circuit vormen voor de wandelaar en bijna parallel de serpentinevijver volgen. Doordat de longitudinale wegen op de plaats van de dwarse parkwegen van brug voorzien zijn, ontstaat een zeer functioneel parcours met landschappelijke kwaliteit.

De **beplanting** is opgebouwd met grote bossages die de parkgebruiker tegen de plaatselijke wind beschermen en lommer verschaffen. Een gesloten boomgordel, in vakjargon 'greenbelt', is langs de rand gelegen. Soms verbreedt de bossage zich tot aan de oeverwand. De massieven worden op verschillende plaatsen geperforeerd met lichtrijke luchtige open ruimtes om zichtpunten te laten ontstaan. De overige massieven vormen coulissen om landschappelijke scènes te kaderen en liggen voornamelijk aan de snijpunten van de paden. De boomformatie met vooral loofhoutsoorten als zomereik, Amerikaanse eik, bruine beuk, paardekastanje, treurwilg en valse acacia, gewone esdoorn, Amerikaanse vogelkers zijn momenteel aanwezig. Een aantal soorten werden in de jaren 60 na een grootschalige velling toegevoegd. Naalddhout komt beperkt voor. Eén lork, enkele Servische sparren en venijnboom komen voor. Vele exoten zijn reeds verdwenen. Japanse kerselaren, liguster en venijnboom en laurieren waren in de jaren 20 en 30 in de mode en werden ook hier gebruikt. Corbeilles langs de paden, solitaire bomen en exoten met gevarieerde bladstructuur detailleren verder de parkruimte.

Aan de randen, maar binnen de 'belt' gelegen, liggen gegazoneerde open ruimten om actief te **recreëren**. Voetbal, tennis, atletiek, schutterssport en spel zorgen er voor animatie. Het plan slaagt dus in de versmelting van actieve en passieve recreatiezones. Vermits de actieve recreatie aan de rand van het park, langs de omliggende straten werden ingeplant vormen ze mede een buffer naar het passieve, bij uitstek rustige parkdeel. Daar werden de onbegroeide modernistische priëlen (rusthuisjes) ingeplant.

• 2 1 s t e e e u w

Het park vertolkt op geniale wijze het tijdsbeeld van de eerste decennia van de 20ste eeuw. Het was een periode van keuzes maken tussen behoud van klassieke waarden of opteren voor radicaal modernisme, kiezen tussen landschapsstijl of kubisme. In Boom werd deze keuze diplomatisch naast zich gelegd door beide ideologieën in één ontwerppactie naadloos naast elkaar te plaatsen zonder dat het ene bovenhand neemt op het andere. Belangrijkste troef hierbij is het sterke contrast van deze suggestieve poëtische verscheidenheid die de belevingswaarde voor de passant zeker weet te verhogen. Hiervoor is het spanning tussen het gedenaturaliseerde ontwerp van de picturale tuin en de benadrukte natuur van de onregelmatige stijl verantwoordelijk.

Beknopte indeling :

Er is enerzijds de geometrische parktoegang die getypeerd wordt als 'picturale tuin'.

Er is anderzijds de verblijfszone in 'landschappelijke stijl' in een 'pittoresk' genre.

In analyse bestaande toestand wordt dieper op de huidige staat ingegaan.

ANALYSE BESTAANDE TOESTAND

Het gemeentelijk park heeft een uitwendige tweeledigheid door zijn monumentale geometrische toegang en de parkzone met zijn verblijfsinfrastructuur. Vooral het landschappelijk parkdeel wijzigde grondig van gedaante. Verstedelijking van de omgeving, inplantingen van nieuwe recreatieve voorzieningen, renovaties van bestaande onderdelen, gewijzigde tracering van parkpaden, kappen van bomen, nieuwe aanplantingen en natuurlijke plantenevolutie hebben de logica van de interne parkstructuur aangetast en uit hun context gerukt. De bindende structuren, zijnde water, open ruimte, beplanting en ook de paden verliezen hierdoor hun samenhang tot elkaar en tot het geheel. Verder evolueert de beplanting naar een uniform uitzicht omdat er geen of geen gedifferentieerd onderhoud wordt toegepast. Dit staat in contrast met dit type park en is saai voor de gebruiker.

• functie

▪ Sociaal

Op macroschaal

De behoefte van de aanwezigheid van groene ruimte is per individu verschillend. Zo heeft een landbouwer niet dezelfde behoefte om in park of tuin weer op adem te komen als iemand die het contact met het werk op het land verloren heeft. Toch blijkt de relatie mens en groen een noodzaak. De inkrimping van de groene ruimten door de urbanisatie verhogen de sociale roeping van publieke tuinen. Nooit eerder zijn ze zo essentieel geweest om de levenskwaliteit van de stedeling te kunnen waarborgen. De aanwezigheid van groene ruimten geeft een rustgevende uitstraling, een plek om banden te smeden tussen mensen (sociaal contact) en plaats voor recreatie als spelen, sporten en wandelen.

Het park heeft het niveau van gemeentelijk groen. De invloedssfeer reikt echter tot ver buiten de gemeente. Ook mensen uit de omliggende steden en gemeenten komen er recreëren.

Op microschaal

Doel van het park was en is een kwaliteitsvolle buurt aanbieden om te wonen. Dit gebeurde vanuit de visie van de tuinstadidee. Het park voorziet in omgeving - en buurtgroen.

We onderscheiden verschillende woningtypes:

1. Gesloten bebouwing rond de picturale tuin. Zij wordt gekenmerkt door de stijlperiode van Art Deco en nieuwe zakelijkheid. Zij sluiten aan bij de gemeentekern.
2. Bouwblokken met sociale woningen te hoogte van de Spoorweglaan. Zij bieden huisvesting aan arbeiders die in de gemeente, veelal in de baksteennijverheid, werkzaam waren.
3. Open bebouwing met tuinen situeren zich in de Beukenlaan en 's Herenbaan.
4. Halfopen bebouwing met voortuinstraken ter hoogte van de Acacialaan.

Het park slaagt in het verschaffen van een groene ruimte aan de bevolking op verschillende schaalniveaus. Vooral de aaneengesloten uitgestrekte oppervlakte van 27 ha. heeft, in een steeds meer versnipperde structuur die langzaam maar zeker verdicht met gebouwen, een groot potentieel. Ingrepen die het park attractiever maken hebben een gunstig gevolg op de sociale functie.

▪ Recreatie

Het park bezit grote waarde als ontspanningsgebied. De grootschalige uitbreiding en verspreide invulling van het park met nieuwe sportinfrastructuren biedt de recreant een gevarieerd aanbod aan actieve recreatiemogelijkheden. Het park voorziet in passieve en actieve recreatie. Een aantal recreatievormen hebben een vaste infrastructuur die beeldbepalend zijn. Er moet ook onderscheid gemaakt worden in de initieel aanwezige infrastructuren en de latere toevoegingen. Een kaart geeft dit weer (zie kaart Sport en recreatie).

Volgende recreatievormen komen voor :

Parkpaviljoen

In 1974 bestaat de intentie om het originele paviljoen van voor 1940 te restaureren. Op 11.12.75 geeft M&L het advies om het parkpaviljoen te slopen. Er wordt een nieuwbouw ingeplant. Zij huisvest een informatiedienst van de Politie, een kaartclub, de ijsberen en het tennisclubhuis.

Voetbalterrein

is geïntegreerd tijdens de parkaanleg en ommuurd. In 1970 wordt het terrein gerenoveerd en voorzien van een nieuwe ruimere tribune. In 1973 worden de verlichtingspalen geplaatst. De gevarieerde houtwal is optimaal van karakter en omzoomt het stadion zodanig zodat een interessante camouflage ontstaat en het bouwwerk zich laat inpassen in de parkstructuur.

Atletiekpiste

is reeds origineel een ruimte voor speeltuin voorzien bij de parkaanleg. Momenteel is hier de atletiek gevestigd. Mogelijk gebeurde dit in 1964 of werd toen het clubhuis opgericht. In 1967 wordt de aanvraag gedaan voor de oprichting van een sporthal zonder bezwaar tegen het esthetisch uitzicht ervan. Gaat het hier over het gebouw aan de atletiekpiste?

Tennisterreinen

deze terreinen waren initieel in het plan van aanleg voorzien en later met draadnet omheind.

Tennisterreinen (nieuw)

In 1972 worden de tennisterreinen uitgebreid met twee nieuwe velden.

Speeltuin

Op ongekende datum wordt het melkhuisje ingeplant en de speeltuin naar zijn huidige locatie verplaatst. Rond 1998 wordt de speeltuin vergroot en omheind.

Zwembad : een KB d.d. 17.04.1975 (gemeenteraad 22.05.74) (zie ook datum 26.06.76) geeft de machtiging voor de inplanting van een verwarmd overdekt zwembad. Drie openluchtbaden (ondiep, klassiek, diep) worden samen met kleedruimte gebouwd op de open grasruimte en voorzien van ligweide. De werken gebeuren volgens de plannen van ar. J. Faes uit Mechelen.

Ligweide

is initieel in het ontwerp voorzien en door verscheidene inplantingen als tennis, speeltuin en zwembad tot ongeveer één derde gereduceerd.

Parcours

Momenteel worden de parkpaden als wandel - en trimroute gebruikt zonder een vaste infrastructuur.

Visvijver

momenteel wordt in de vijvers gevist zonder vaste infrastructuur. De oeverbeschoeiing werd gedeeltelijk geplaatst in 1976

Mikstand

In 1954 wordt toestemming verleend om een staande wip zonder kevie en bijhorend gebouw op te richten. Momenteel zijn er twee palen voor staande wip en een gekooide liggende wip met bijhorend clubhuis.

Hondendressuur

Op onbekende datum worden kennels, clubhuis en omheining ingeplant.

▪ **E d u c a t i e v e f u n c t i e**

Enkele bomen werden van naam voorzien.

Er bestaat er een brochure 'De meest voorkomende bomen in het park', geschreven door L. Heylen en M. Van Der Auwera, een uitgave van de Provinciale Technische Scholen.

▪ **E c o l o g i s c h e f u n c t i e**

Van oudsher ontwikkelde op de flanken van de Molenbeekvallei een bos met vochtminnende loofhoutsoorten als zwarte els, wilgensoorten met op de drogere gronden eiken. Wellicht bezat het bos een grote ecologische waarde door de wisselnatte gronden. Met de aanleg van het park in 1930 ontstaat een breuk en boet het natuurlijke waarde in ten voordele van het cultureel aspect. Hierdoor verminderde de eco - dynamiek in het park. Momenteel is de ecologische waarde, in zijn etymologische betekenis, nagenoeg onbestaande. Wel bezit dit park een goede uitgangssituatie om de eco - dynamiek op relatief korte termijn te verhogen. Er komen immers voldoende contrast gradiënten met een overgangszone. Zowel droge en natte gebieden als zandige en kleiige bodems en schaduw en zonnige plaatsen zijn momenteel aanwezig. Het huidige beheer remt deze ontwikkeling af.

▪ **S t r u c t u r e l e f u n c t i e**

De landschappelijke architecturale waarde is in de huidige situatie is nog aanwezig op een aantal plaatsen.

De lukrake inplanting van nieuwe en soms zonevreemde infrastructuren hebben de samenhang tussen de verschillende delen verbroken. Wegen werden verwijderd of verplaatst zodat nieuwe circuits ontstonden. Eilanden verdwenen, open ruimtes groeiden geleidelijk aan dicht. Anderzijds groeien bomen en struiken op tot transparante volumes waardoor noodzakelijke zichtschermen hun functie verliezen. Momenteel is er geen beheersplan aanwezig waardoor het onderhoud zich beperkt tot het properheidbeginsel. Logische structuren vervagen. Groenmassieven die zichten laten ontstaan en onttrekken beogen hun doel niet meer. Het effect van verrassing verdwijnt. Het park wordt saai in beleving.

Herstel in originele toestand is onmogelijk en zelfs niet wenselijk.

● **ontsluiting**

▪ **o p e n b a a r v e r v o e r**

Het park is zeer goed bereikbaar via trein en bus. De oude spoorweg is verdwenen en de bedding is getransformeerd tot parking.

Er is een bushalte in de nabijheid van het park langs de Antwerpse Steenweg.

▪ **A u t o v e r k e e r**

Het park is zeer vlot te bereiken met de auto omdat het volledig omsloten is door rijwegen voor interlokaal en lokale circulatie. Op macroschaal is er aansluiting via de A12 en de E19 en de Antwerpsestraat

Op microschaal is er aansluiting interlokale en lokale verbindingen.

1. De Beukenlaan wordt gebruikt als sluitverbinding tussen A12 en E19 en momenteel druk bereden. Niettegenstaande de aanwezigheid van de Provinciale Technische School zijn er weinig verkeer remmende maatregelen voorzien. Er is wel een verkeersplateau ter hoogte van de Velodroomstraat. Er is geen gescheiden fietsbedding en de oversteekplaatsen zijn onduidelijk zichtbaar.
2. In de Acacialaan werd het rijwegprofiel aangepast aan de eigenschappen van lokaal buurtverkeer en voorzien van geaccentueerde oversteekplaatsen tegenover de secundaire parktoegangen.
3. De Spoorweglaan sluit aan op de Acacialaan.
4. De 's Herenbaan kreeg een nieuw baanprofiel met gescheiden fiets en voetpaden.

Het park is sinds kort autovrij. Dienstvoertuigen als leveranciers en beheervoertuigen kunnen het park bereiken via de inkom aan het stadion en de inkom tegenover de Van Ryswycklaan, de Mercatorstraat en de Van Lerijslaan.

Nadelig is de geluidsoverlast die vooral voortkomt van de verdiepte autosnelweg A12 en de parallelle bovengrondse baanvakken voor interlokaal verkeer.

▪ fietsverkeer

Fietspaden moeten in een ruim verkeersplan opgenomen worden. We constateren dat :

De 's Herenbaan een gescheiden fietspad heeft.

De Beukenlaan geen gescheiden fietspad heeft alhoewel er veel scholieren passeren. Er is ruimte om een fietspad te voorzien.

De Acacialaan - Spoorweglaan heeft geen gescheiden fietspad. Vraag is of dit noodzakelijk is aangezien de rijweg lokaal gebruikt wordt en er reeds snelheid remmende ingrepen gebeuren.

Twee fietspaden doorkruisen het park. De paden zijn geasfalteerd.

Er is de verbinding Van Lerijslaan - Accaialaan, 's Herenbaan.

Er is de verbinding Sniederstraat - Wilgenstraat, Antwerpsestraat.

▪ Voetgangers

Het park wordt als verbinding gebruikt tussen de verschillende buurten.

Momenteel loopt er een sluikepad van de PTS naar de bushalte door de picturale tuin die de grasberm en omheininghaag op twee plaatsen beschadigt.

Globaal gezien hebben de paden een breedte van 320 cm. Dit is ruim. Door gemakzucht snijdt de recreant paden af waardoor ze verbreden. De bermen worden dus vertrapt. Op een aantal plaatsen kregen de paden een breedte van 500 cm.

▪ parkeerplaatsen

In 1974 wordt na de winter begonnen met de vernieuwing van de Spoorweglaan en de inplanting van enkele honderden parkeerplaatsen om te beletten dat wagen in het park worden geplaatst.

De bestaande interne parking (in gebruik bij voetbalwedstrijden) is recent buiten gebruik gesteld aangezien voldoende parkeerplaats is voorzien buiten het park.

● ruimtetwerking

▪ Parkruimte

Het openbaar park ligt besloten tussen gesloten en open stedelijke landschapstypes. Dit was ook de intentie vanuit de saneringsoptiek in de dertiger jaren. De omgeving geeft algemeen een positieve uitstraling. In de loop van jaren ontstond een aangename woonbuurt. We kunnen de wanden rond het landschappelijk parkdeel algemeen als goed ervaren. De gevarieerde aanwezigheid van gesloten, en open bouwentiteiten hebben voldoende uniformiteit en dragen in een groot aantal gevallen positief bij aan de architecturale kwaliteit van de ruimte. De positieve invloedsfeer die van het park uitgaat waardeert de buurt op tot residentiële woonomgeving. Als nadelig ervaren we de uitgestrekte vlakte langs de A12.

Beekbossen tuinwijk

Opvallend positief is de eenheid tussen de verkaveling **Beekbossen tuinwijk** en park, ontworpen door vader en zoon Haesaerts in 1928-29. De volumes van de verschillende scholen zijn monumentaal en beeldbepalend. Vooral de PTS geeft met zijn monumentale aanwezigheid dimensie aan de omgeving. Het straat gabarit vertoont nog steeds veel stijleenheden met de picturale tuin. De verdiepte picturale tuin is onderdeel van een uitgestrekte open ruimte. Een spel van hagen duidt de eenheid.

Beukenlaan

Het karakter van de **Beukenlaan** met open bebouwing is statig en heeft tal van goed ontworpen woningen. In een aantal gevallen dragen de voortuinen bij tot de groenbeleving van de omgeving. Het park zet zich als het ware verder in de woonzone.

Acacialaan

In de **Acacialaan - Spoorweglaan** staan sociale woonblokken en halfopen bebouwing. Vooral de woonblokken met hun eigenzinnig karakter sluiten qua beeld en volume correct aan op het park.

De lintbebouwing langs de 's Herenbaan met ruime kavels bevat vrijstaande woningen van recentere datum. Op sommige plaatsen is er nog contact met het achterliggende weidelandschap.

Verkeersknooppunt A12

Een open ruimte doet dienst als grootschalig **verkeersknooppunt** A12 met in- en uitrit, de spoorwegbedding met stationsbuurt en open ruimte van het industrieterrein heeft een nadelige invloed op de parkbeleving omdat de schaalverhoudingen niet overeenstemmen. De verkeersdrukte met haar infrastructuur verontreinigt visueel het sobere, serene parkdeel. Van oudsher was de ruimte hier wel veel opener maar de laanbomen gaven het plein de juiste dimensie. De parktoegang is georiënteerd naar deze openheid om functioneel en uitnodigend aan te sluiten bij de Antwerpsestraat.

▪ Parkwanden

picturale tuin

ligt verdiept in het weefsel van de ruime site en bezit daardoor een eigen ruimte. De grashellingen fungeren vanuit het park als wanden. Hier wordt de ruimte begrensd door de formele valeivorm met grashellingen waarop ligusterhagen groeien. Vanaf de belendende wegen blijft het open gevoel behouden. Enkel het monumentaal podium met beelden prijkt uit de komvorm. Doel hiervan was het representatieve karakter van het park publiek te tonen. De sociaal thematisch geladen beelden tonen aan de passant (die gebruik maakte van het oude traject van Brussel naar Antwerpen, of nu de Antwerpsestraat) de innoverende en geëigende visie van de stedenbouwkundige opvattingen en dus de kwaliteit van de gemeente.

landschappelijke parkwand

wordt, naar goede gewoonte, door een bomengordel gevormd. In vakjargon spreken we van 'greenbelt'. Het betreft een brede rand met bomen die in en uitzichten belet en het park zijn intimiteit geeft. De wand is belangrijk om een sfeerbreuk tussen stedelijk en landschappelijk te verzekeren. Vanuit het park moest het greenbelt een bosrand suggereren zodat de indruk wordt gewekt dat de bezoeker zich in een open ruimte van een uitgestrekt bosgebied bevindt. Momenteel zijn de bomen uitgegroeid en geeft het gesloten bladerdak van de kruinen een zware slagschaduw op de onderliggende etages die door lichtgebrek zeer slecht ontwikkelen of niet tot ontwikkeling komen. Hierdoor wordt het belt transparant en verliest het zijn bufferfunctie.

Verder werd het park omlijst met een continue wintergroene ligusterhaag (*Ligustrum ovalifolium* L.). Deze omlijsting sluit aan bij de negentiende-eeuwse opvattingen om het park af te sluiten. Ook vanwege lichtgebrek wordt de ligusterhaag zeer ijl of is ze reeds weggekwijsd.

Vanaf de 's Herenbaan geeft de 'verwilderde' houtrand het idee van een bos.

Vanaf de Acacialaan - Spoorweglaan geven parking en voetbaltribune de indruk van sportinfrastructuur.

Vanaf de Beukenlaan ontstaat doorzicht op het sportgebeuren van de atletiekpiste. Verder door ontwaart je tussen de bomenstammen van het beukenbestand het landschappelijk park.

De picturale tuin wordt gedeeltelijk aan het oog onttrokken door de lage ligusterhaag.

De wanden binnen het park kunnen in hoofdzaak vergeleken worden met de situatie van het greenbelt.

▪ Gebouwen

Momenteel komen verschillende gebouwen in het park voor

Huis van de groendienst

Verbouwde woning met recente dakkapel

Serres van de groendienst

Lage serre met houten spant en nieuwe aluminiumconstructie

Dienstgarage van de groendienst

Recente nieuwbouw in betonsteen met drie industriële bruinkleurige sectionaalpoorten staat zeer ongelukkig ingeplant met een opzichtig materiaalgebruik.

Parkpaviljoen

Gebouw met twee verdiepen en kelder onder plat dak met dakterrassen. De zeer door de tijd gebonden constructie met een somber en log uiterlijk sluit niet aan bij de geest van de plek.

Melkhuisje

Huisje in wit geschilderde villastijl met een verdieping onder een rood pannen zadeldak;

Zwembad

Langgerekt gebouw in L-vorm met één verdieping onder plat dak. Bijhorend een reddingsuitkijkpost, een waterglijbaan.

Voetbaltribune

Sanitaire voorziening met erboven een hoge tribune

Atletiekgebouw

Gebouw met een verdieping in baksteen onder lessenaarsdak volgens een architectuur van de jaren 70.

Fitnessgebouw

Gebouw in hout met één verdieping onder lessenaarsdak

Hondendressuur

Clubhuis in betonplatenconstructie van één verdiep onder lessenaarsdak, afwerking blauw geschilderd.

Mikgebouw

Clubhuis in betonplatenconstructie van één verdiep onder lessenaarsdak, afwerking groen geschilderd.

Ganzenhok

Voetgangerstunnel

Elektriciteitscabines

▪ Verharding

De wegen rond het park bestaan uit betonklinker of asfalt.

In het park zijn de wegen grotendeels verhard met verschillende fracties roodkleurig mijngrind die afgeboord zijn met vierkante porfierkassei of betonkantstenen. De fractie die in de picturale tuin gebruikt werd oogt het elegantste qua textuur en kleur. Een kleine fractie 0/5 is ook aangenaam om op te wandelen. Een aantal wegen werden geasfalteerd. De verhardingsmaterialen rond het centraal paviljoen bestaan uit allerlei soort en maat. We tellen niet minder dan 10 verschillende types. Naast asfalt komen porfierkasseien, rood mijngrind, betonstenen in verschillende soorten voor.

▪ Meubilair

Diverse elementen komen voor en staan her en der verspreid in de ruimte en rond het park. Bijna alle type banken en vuilbakken werden geplaatst. Vooral de gebod - en verbodsborden zijn visueel zeer storend.

• Groenvoorziening

De biologische waarderingskaart (Paelinckx, 1988) geeft voor het gemeentepark een zeer arme indruk weer en krijgt de benaming biologisch niet waardevol. Door de sterke vervuiling heeft de beek en de oevers een geringe biologische waarde. Over het algemeen komt er weinig oevervegetatie voor. De meest waardevolle oeverbegeleidende vegetaties vinden we in het noordelijk gedeelte van het park terug vermits in het formele deel natuurlijke oevervegetatie ontbreekt en dus botanisch arm is. De relictentlas typeert het landschap als een lijnrelict met een verstoord segment. Voor de inventarisatie verwijzen we naar de studie van het FON.

▪ Plantenassociaties

Het park telt een veelheid aan versnipperde restanten van het oorspronkelijk bosgebied. Het FON³¹ weerhoudt grasland, zomen en struwelen en bosplanten als interessante ecologische groepen.

Het gazon

herbergt een verscheidenheid aan kruidachtige tredplanten voor die grotendeels tot het *Arrhenatherion* behoren. Deze groep komt eerder voor op plaatsen die als gras- of hooiland worden beheerd.

De randen

van de bosfragmenten (greenbelt), afgebakend door de parkgrens, oevers en paden, bestaat uit een boszoom en een bosmantel. Het is doorgaans een voedselrijk milieu waar de klemtoon op het *Aegopodion podagrariae* ligt zonder dat deze een uitgesproken groep vormt.

Het bosbestand

bevat vijf verschillende groepen, met name het *Alnetea glutinosae*, het *Alno-Padion*, het *Carpinion*, het *Quercion* en het *Querco-Fagetea* als climaxvegetaties voor.

het *Alnetea glutinosae*: De klasse der elzenbroek bossen. Zwarte els treedt op de voorgrond op de zeldzame ongestoorde oevers van de bosbeek. Het is mogelijk dat een rijker soortenpallet tot stand komt in en langs de bedding. Bosveldkers, pinksterbloem en spork zijn redelijk talrijk aanwezig.

het *Alno - Padion*: Elzen -Vogelkers -verbond³² zijn in het algemeen rivier - of beekbegeleidende gemengde loofbossen met vroegbloeiende rhizoom - en knolgeofyten. De kruidlaag is meestal rijk aan ruigtekruiden. Ze ontwikkelen op voedselrijke minerale zwak zure Mull - bodems (directe afbraak van loof zonder vorming van humus). Olm is enkel als relict aanwezig.

het *Carpinion*: Haagbeuk, Spaanse aak en winterlinde werden aangeplant. Op gerijpte bodem neemt deze gemeenschap actief deel aan het verjongingsproces.

het *Quercion*: Het eikenverbond komt voor op de hoger gelegen delen van de beekvallei. Storende soorten als Amerikaanse vogelkers, Drents krentenboompje en rododendron staan een gezond ecologische bodemleven in de weg.. Lijsterbes en valse salie zijn duidelijk aanwezig. Op de sterk uitgeloopte bodem verschijnt bochtige smele naast smalle en brede stekelvaren.

het *Querco - Fagetea*: Eiken -beukenklasse³³ is een zomergroen loofbos met rijke gelaagdheid. Relicten van dit prachtige bos zijn aanwezig op de overgang tussen de vochtige oevers en de droge zure buitenzijde van het park. Bosanemoon, gele dovenetel, bosgierstgras, salomonszegel en hazelaar bevestigen nadrukkelijk dit bostype in zijn Atlantische vorm. Protectie tegen betreding door ganzen en recreanten is de eerste voorwaarde voor het behoud van de spaarzame voorjaarsbloeiër. Het *Carpinion* maakt deel uit van deze groep.

Storende elementen zijn de massa exoten die het gehele park hebben overspoeld. Te denken aan abeel, Amerikaanse Eik, witte paardekastanje, gewone esdoorn profiteert van de kaal gelopen bodem om massaal te kiemen. Bij een goed ademende bodem met zacht neutraal humusdek verdwijnt deze storing vrij spoedig.

Planten die deel uitmaken van éénzelfde plantengemeenschap bevolken ruimtelijk min of meer een homogene standplaats en beïnvloeden elkaar tot een zeker evenwicht. Door hun fundamentele samenhang stralen ze harmonie uit.

▪ bomenbestand

De beplanting bestaat voornamelijk uit hoogstambomen die typerend voor de landschapsstijl door uitheemse soorten wordt gedomineerd. Amerikaanse eik, Canadese populier plataan, gewone beuk, zomereik, gewone esdoorn, haagbeuk, abeel, ruwe berk, valse acacia, zwarte els, witte en rode paardenkastanje, treurwilg, treures, Europese lork, Servische spar en komen voor. De hoge boomdichtheid laat de individuele ontwikkeling als geschikte parkboom niet toe.

In 1974 werd een grootscheepse kap uitgevoerd door Hubert Marchand uit Brussel. De bomen, vooral (394) Canadabomen, werden gerooid omdat ze volgroeit, ziek en windvallig waren. Verder werden er uitdunningen uitgevoerd in de boom en struiklaag. Onder deze werken kreeg het park hard te lijden.

Tussen 1973 en 1974 gebeurde een heraanplant met³⁴:

Loofhoutsoorten: 20 gewone es, 14 gewone esdoorn, 25 plataan, 10 hemelboom, 9 zomereik, 15 Amerikaanse eik, 1 moeraseik, 3 veldiep, 15 rode meidoorn, 9 witte berk, 5 zilverlinde.

Naalddhoutsoorten: 10 lork, 11 Servische spar, 25 Oostenrijkse den.

Onderbeplanting : 350 zwarte els, 350 gewone esdoorn, 350 gewone beuk.

Tussen 1974 en 1975 gebeurde vermoedelijk een aanplanting met:

Loofhout: 20 moerask, 15 wintereik, 15 zomereik, 15 Amerikaanse eik, 10 tamme kastanje, 25 platan, 20 esdoorn, 15 zilversdoorn, 10 zilverlinde, 25 gewone beuk, 40 iep, 10 treurwilg, 10 okkernoot, 15 meidoorn, 25 valse christusdoorn, 35 es, Naalddoorn: 15 moerascipres.
Bosgoed : 400 zwarte els, 400 vogelkers, 400 gewone beuk, 400 esdoorn, 400 berk, 250 eik.

▪ Heesterbestand

Braam, Amerikaanse vogelkers, hazelnoot, sneeuwbes, kornoelje, hulst, vlier, boerenjasmijn, spierstruik, liguster komen voor. De eilandjes zijn aangeplant met exoten als rododendron en laurierkersen.
In de periode 1974-75 werden volgende soorten aangeplant ³⁵: 45 Hebe armstrongii, 30 Phillyrea vilmosiniana, 25 Amelanchier canadensis, 40 Berberis julianae, 40 Cotinus coggygia 'Royal Purple', 40 Cotoneaster wardii, 25 Hippophae rhamnoides, 25 Viburnum rhytidophyllum, 40 Kerria japonica 'Pleniflora', 35 Mahonia aquifolium, 40 Osmanthus liciifolia en 40 Pyracantha. De soortenkeuze van deze aanplanting duidt op 'verfraaiing'. Toch sluit de bewuste keuze niet aan bij dit type park.
In de struiklaag duiden jonge hulst, lijsterbes, vlier en zaailingen van zomereik, hazelaar en haagbeuk op een natuurlijk verjongingsproces.

▪ Kruidenbestand

Langsheen de Bosbeek komen weinig kruidachtige planten voor. De grote oorzaak van dit probleem is de kaalvraat door de talrijke watervogels. Door de hoge bemestingsdruk bestaat de geringe kruidenvegetatie voornamelijk uit mesotrofe ³⁶ nitrofiële soorten als grote brandnetel, kruipende boterbloem en madeliefje. Aan de oude gracht van de Beukenlaan die uitmondt in de grote serpentinevijver groeien beekbegeleidende voorjaarsflora zoals speenkruid (Ficaria verna), bosanemoon (Anemone nemerosa L.), bleeksporige bosviooltje (Viola silvestris), boshyacint (Hyacinthoides non-scripta), en knikkende vogelmelk (Ornithogalum nutans L.). Speenkruid (Ficaria verna), veelbloemige salomonszegel (Polygonatum multiflorum), dalkruid (Majanthemum bifolium), en dovenetel (Lamium galeobdolon) zijn indicator voor een oude gerijpte bodems.
Verder constateerden we kruiden als zevenblad, melde en perzikkruid. Botanisch interessantere kruiden als gewone wederik (Lysimachia vulgaris L.) en kleine brunel (Prunella vulgaris), bosviooltje (Viola silvestris), grote veldbies (Luzula sylvatica) komen sporadisch voor maar worden onvoldoend gestuurd om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

▪ Mos & strooisellaag

Op de hellingen is de strooisellaag door erosie afwezig. Blad hoop zich op in depressies en de beek zelf. Een dikke mulchlaag belet de ontwikkeling van een kruidlaag.

● Waterbestand

Uit een werkdokument voor integraal waterbeheer Boom, opgesteld door het Provinciaal Instituut voor Hygiëne (PIH, Cel Natuur), 19.11.99 kennen we het functioneren van het stroombekken van de Boomse Beek. Onderstaande tekst geeft hiervan beknopt de relatie tussen Bosbeek en park weer.

Het stroombekken

ligt op de cuestasleirand die vanaf de Rupel op +4 m., steil naar het noorden stijgt tot het peil van +32 m.TAW. Hierdoor behoort het gehele grondgebied van Boom tot het Rupelbekken. Verder, noordwaarts op de cuestasrug, ligt de waterscheidingskam ter hoogte van Reet en Aartselaar en daalt het reliëf geleidelijk noordwaarts naar de Nete. Het regenwater op de cuestasleirand stroomt via verschillende korte en diep ingesneden zijdalen met een steile helling naar de Rupel af. Door grootschalige klei - ontginning in de streek is het oorspronkelijk hydrografisch patroon sterk verstoord tot verdwenen. Voornamelijk de met water voedende zijbeekjes in de midden - en benedenlopen zijn verdwenen waardoor het oorspronkelijk bekken verkleinde. Vergeleken met de meeste Vlaamse waterlopen is het verval relatief steil. Door het aanwezige verval komen er afwisselend trage tot sterke stroomsnelheden voor.

De Bosbeek

ontstaat, nabij de waterscheidingslijn tussen het Rupel - en Scheldebekken. Aanvankelijk is de benaming Molenbeek, aan de grens met Boom wordt ze Bosbeek genoemd. Zij ontspringt ten zuiden van Reet, voor de walgracht van het Laarkasteel op een hoogte van 23.75 m. Zij meandert op natuurlijke wijze door het landbouwgebied 'Kleine Steylen' om door het woongebied via

een overwelling van de Beukenlaan in het Gemeentelijk park verder te stromen. De Bosbeek is begeleider en levensader van het Park van Boom dat sinds eeuwen het beekgeleidende bos is van de Bosbeek. Het park van Boom valt volledig binnen het stroombekken van de Boomse Beek. De waterloop 'De Bosbeek' behoort tot de 8ste sector van de Beneden Schelde, meer bepaald tot het hydrografisch bekken van de Rupel, waar ze rechtstreeks in uitmondt. De Bosbeek is een waterloop van de 2de categorie en valt onder het beheer van de dienst Waterbeleid van de Provincie Antwerpen.

De Stijlse Beek

ontspringt op +26 m. boven de zeespiegel bij de Hoge Zandvelden. Ter hoogte van de oostkant het park van Boom mondt de Stijlse Beek uit in de Bosbeek. Zij stroomt stroomafwaarts doorheen het ganse park, onder de A12 en door het centrum van Boom om uit te monden aan de Rupel waar het wordt ingepompt.

Het steil verval

van de beken leidt tot snelle afvoer van het oppervlaktewater. De tijd tussen een regenbui en afvoer als oppervlaktewater door de beek is kort. Daar zijn drie redenen voor: het topografisch hoogteverschil bevordert de snelle oppervlakkige afvoer en de grondwaterdoorstroming in de zandlagen; ter hoogte van de bovenloop zijn de zanden van de Berchemse Formatie slechts in een geringe dikte aanwezig waardoor ze in beperkte mate het regenwater kunnen vasthouden als grondwater. En ten derde, ter hoogte van de beneden – en middenloop laat de onderliggende Boomse Klei geen infiltratie naar de ondergrond toe, zodat het regenwater vrijwel volledig als oppervlaktewater wordt afgevoerd.

De bovenloop

bevat de belangrijkste infiltratiezone. De verhevenheden in de zandige deklaag zijn de infiltratiezones. Het water draineert door de permeabele dekzanden en door de zanden van de Berchem formatie door. Het vloeit door deze waterdoorlatende en watervoerende lagen over de waterondoorlatende Klei van Boom af om op een korte afstand in de depressies en beekvalleien terug uit te stromen. Ter hoogte van de overgang bovenloop - middenloop draineert de beek de hoger gelegen zandlagen en ontvangt de beek dus grondwater via haar bedding. In geval van hevige regenneerslag ontvangt de waterloop rechtstreeks oppervlaktewater. Oppervlaktewater in de bovenloop is eigenlijk regenwater dat niet geïnfiltreerd is tot grondwater. Meestal is het opwellende grondwater, ook kwel genoemd, verspreid en is er geen effectief uitvloeien van water aan de aardoppervlakte te zien. Het water stijgt evenwel tot in de bodemlaag of tot in de wortelzone waar het wordt opgenomen door planten of verdampt aan het bodemoppervlak. In het park komen potentiële kwelgebieden met gering opwellend grondwater voor. In het noordelijk deel van het park sijpelt er uit de dagzomende basisgrindlaag van de 'Berchem Formatie' grondwater. Hier ontvangt de beek het meeste grondwater en het langst in de loop van de zomer. Ondertussen kan de beek stroomopwaarts praktisch helemaal droog zijn gevallen. Tijdens het verloop van de lente en zomer neemt de kwelstroming in volume en geografische verspreiding af. De stroomafwaarts gelegen vijvers krijgen in de zomer het minste verversende water. De benedenloop kan door zijn sterke helling helemaal droogvallen. Daarom is het beter het water zo lang mogelijk in het gemeentepark op te houden. Dit werd reeds bedacht bij de aanleg van het park met het plaatsen van stuwtjes.

De natuurlijke situatie zou zijn dat de bosbeek in de zomer volledig zou kunnen droogvallen in het zandige gedeelte en op het steile traject.

De middenloop

van de Bosbeek, ter hoogte van het Gemeentepark is nog van natuurlijke oorsprong. De bosbeek verloopt in het park door verschillende vijvertjes gaande van kleine tot grote. De rivierbedding ligt hier bijna rechtstreeks op de Boomse Klei en volgt als lengteprofiel de concave bovenkant van deze formatie. In de plastische (cohesieve) klei heeft de rivier na lange tijd een diepe geul kunnen uitgraven waarvan de dalflanken redelijk steil zijn gebleven. De valleivorm in het park is dus canyonachtig. Dit is typisch voor beken met een krachtig stromend piek debiet. Ook de oppervlakkige afspoeling van regenwater op de valleiflanken (overland flow) is piekdebet gevoelig. In dit geval wordt de moeizaam uit verwerende klei gevormde, dunne bodemlaag meteen ook afgespoeld naar de beek. Vooral hoge bomen en gebrek aan ondergroei bevorderen door spaterosie tijdens neerslagbuien de bodemerosie. Overstromingen in dit deeltraject kunnen naargelang de regenintensiteit regelmatig voorkomen.

Lozingspunten

komen over het ganse verloop van de beek voor, waarvan sommigen met huishoudelijk afvalwater en andere met oppervlaktewater. Ook in het park liggen twee riooldeksels, van noodoverlaten van de riolering van de beukenlaan, met een uitlaat via een betonnen buis in de vijvers. Afvalwater wordt geloosd door het centrale paviljoen en de woning (voormalige groendienst). De overige (13?) lozingspijpen betreffen regenafvoer en drainage van de sportterreinen.

De waterkwaliteit

van de Bos- en Stijlse Beek is slecht. Het hoge CZV, het hoge variabele fosfaatgehalte, het extreem hoge ammoniumgehalte en de lage zuurstofgehalten zijn typisch voor water met een hoge belasting met organisch materiaal en een indicatie voor een aanhoudende verontreiniging. Omdat voor de afbraak van dit organisch materiaal zuurstof gebruikt wordt is het zuurstofgehalte van het water vaak veel lager dan 5 mg/l, de basis milieu kwaliteitsnorm voor de benedengrens van het zuurstofgehalte. Regelmatig daalt het zuurstofgehalte zo laag dat zelfs de meest tolerante vissoorten niet langer kunnen overleven.

De waterbodem

van de bosbeek is in die mate verontreinigd dat de ruimingspecie niet op de oever kan gedeponeerd worden. Hoe verder stroomafwaarts hoe ernstiger de vervuiling. Dit kan verklaard worden door het regelmatig ruimen van de zandvang en de accumulatie van verontreiniging in de bassins van de formele parkaanleg.

De biologische kwaliteit

(Belgische Biotische Index) van het oppervlaktewater wordt aangegeven aan de hand van de aanwezigheid van grotere ongewervelde zoetwaterdieren als wormen, slakken, schaaldieren, insecten, larven e.a. De mate waarin deze ongewervelde zich in een zone kunnen handhaven vertelt iets over de waterkwaliteit. De kwaliteitsklassen gaan van 0-2 (zeer zwaar verontreinigd) tot 9-10 (nauwelijks of niet verontreinigd). De metingen van 1991 tot 1998 geven een zeer zware verontreiniging weer. Er is over de spreiding van het voorbije decennia geen verbetering van de biologische waterkwaliteit.

• Fauna

De dieren die in het park voorkomen zijn algemeen voorkomende soorten. Een duidelijk zicht op de fauna kan slecht na onderzoek door biologen.

Enkel de grote aantallen eenden die in het park verblijven zijn opvallend. Deze watervogels richten veel schade aan en zijn niet van biologisch grote waarde. De steile oevers van de Bosbeek beperken het aantal biotopen dat potentieel op de overgang tussen water en land kan voorkomen. Ze zorgen tevens voor een barrièrewerking, wat een negatief effect heeft op de verplaatsingsmogelijkheden van dieren.

Het visbestand in de vijvers bestaat voornamelijk uit karpers die waterplanten als voeding gebruiken en hun ontwikkeling geen kans geven. Door de grote verontreiniging van de Bosbeek is dierlijke aanwezigheid moeilijk zichtbaar.

De educatieve functie (natuur en cultuur) is in het park niet uitgewerkt waardoor de natuurwetenschappelijke waarde van de site en de architecturale achtergrond onvoldoende afleesbaar is voor haar doelgroepen.

• Beelden

Een restauratiecampagne (1980?) beschouwde de patina op de bronzen beelden foutief als vuil. Beschermingsproducten beletten de oxidatie zodat de beelden nu een chocolade kleur behouden. Minne, Wouters, Wijnants en vele anderen draaien zich in hun graf om.

Er werden ook zeer opzichtige verlichtingsarmaturen op de beeldensokkels gegeven. Centraal voor het bordes staat een verlichtingspaal om de drie beelden aan te stralen.

V. K N E L P U N T E N

Na analyse en in functie van de beoogde doelstelling kunnen we een balans opmaken. We mogen stellen dat knelpunten op functioneel, structureel en beheersmatig vlak voorkomen. Ze doen zich op verschillend schaalniveau - van structureel tot detail - voor. Dit hoofdstuk tracht de problemen en minpunten synthetisch en bevattelijk weer te geven (Zie kaart knelpunten).

• Functie

▪ **Sociale functie**

De originele concertplaats, eigenlijk een begrind plein, verdween door de inplanting van het nieuwe paviljoen met interne parking. De huidige verharde ruimte er rond heeft nu slechts de functie van verbindingspad. Een ontmoetingsplein ontbreekt.

▪ **Recreatieve functie**

De van oudsher voorziene recreatieruimtes als voetbalterrein, atletiekterrein zijn zeer goed geïntegreerd. Het tennisterrein werd met de aanleg van de interne parking in zijn blootje gezet. De aaneengesloten verharde oppervlakte geeft een zeer inerte indruk aan de secundaire parktoegang. Dit is tegenstrijdig met de verwachtingssfeer van een park. De naakte velden met omheining storen het landschapsbeeld en anderzijds wordt de tennisspeler zelf attractie door het ontbreken van Coulissen.

Een aantal infrastructuren zijn verouderd en stemmen niet overeen met de actuele behoeften.

▪ **Educatieve functie**

Eigentijds versus hedendaags

Het actuele beleid sluit niet aan bij de maatschappelijke evolutie van het 'cross-over' fenomeen waarbij verschillende kunsten elkaar overlappen. Ook interactiviteit, een ander hedendaags fenomeen van onze maatschappij, komt evenmin aan bod. Momenteel bieden andere parken en groenzones een meer leerzaam historisch en natuur-educatief programma. Omdat het park uniek is in zijn samenstelling mag het niet voorbij gaan aan zijn educatieve betekenis.

Cultuur versus natuur

Extensief beheer camoufleert nu de parkstijl zonder dat de ecologische waarde hierbij sterk verbetert. Er moet een evenredigheid bestaan tussen het bewust extensiever beheer – waardoor het culturele inboet - en de stijging van ecologische waarde waardoor het natuurlijke aspect aan waarde wint. Anders betekent extensief beheer gewoon verloedering. Educatie: de educatieve functie (natuur en cultuur) is in het park niet uitgewerkt waardoor de natuurwetenschappelijke waarde van de site en de architecturale achtergrond onvoldoende afleesbaar is voor haar doelgroepen.

▪ **Structurele functie**

Isolatie

Het park is geïsoleerd binnen zijn ruimte. De invloedssfeer van de groenbeleving beperkt zich tot de parkruimte, begrensd door de omliggende gevels, zelf. Te weinig straten zijn met de parkstructuur verbonden.

Parkstructuur

De bescherming (KB1940) als landschap omwille van zijn esthetische waarde was blijkbaar nooit een belemmering voor een aaneenschakeling van uitbreidingscampagnes. De vestiging van zwembad, speeltuin, tennisterreinen, hondendressuur, mikstand, serres, dienstgarage en parking doen afbreuk aan de parkbeleving en tasten de basisstructuur van het park aan. De logica en samenhang van de inkom, de wandelingen, de pittoreske scènes, vista's verdwijnen waardoor de belevingswaarde voor de (passieve) recreant inboet. Hierbij gaat ook de algemene parkdynamiek verloren waardoor het park steeds minder aantrekkelijk werd.

• ontsluiting

▪ openbaar vervoer

Moet op vlak van verkeersplanning bestudeerd worden.

▪ Autoverkeer

De geluidsoverlast van motorverkeer buiten het parkdomein hindert vooral de parkbeleving in de picturale tuin en de aanzet van het landschapspark.

De beukenlaan wordt voor doorgaand verkeer gebruikt. Het doortrekken van de expresweg zou dit probleem kunnen oplossen.

Snelheid remmende maatregelen kunnen op termijn de veiligheid in de Beukenlaan vergroten.

Autoverkeer werd reeds recent uit het park verbannen en blijft tot dienstvoertuigen beperkt.

▪ Fietzers

De aanwezigheid van scholen brengt automatisch fietsverkeer met zich mee. In druk bereden Beukenlaan beschikken zij niet over veilige oversteekplaatsen en een eigen fietsbedding. Hierdoor ontstaan onveilige conflictsituaties.

▪ voetgangers

De oversteekplaatsen aan de parktoegangen moeten vooral in de Beukenlaan herbekeken worden in functie van veiligheid. De huidige straatverlichting is verscholen tussen de boomkruinen en beperken het lichtrendement.

In het park kunnen fietsers hoge snelheid ontwikkelen door de steile weghelling. Dit geeft soms conflictsituaties met voetgangers die hetzelfde traject gebruiken of kruisen.

▪ Parkeerplaatsen

Voor de parkeerplaatsen ter hoogte van de kruising 's Herenbaan - Beukenlaan zouden uit veiligheidsoverweging beter verdwijnen en naar de grasberm in de Beukenlaan verplaatst worden. De huidige slechte staat van de verharding door opduwende wortels is een bijkomende reden.

De interne parking heeft momenteel geen functie meer. De grote verharde oppervlakte geeft een foutieve schaal aan de secundaire inkom.

• ruimtewerking

▪ parkruimte

Het kruispunt Beukenlaan – Antwerpse steenweg vertoont schaalbreuk met het inkomplein. Het ontbreken van de voormalige laanbomen ontnemt het park zijn wand.

Door de open vlakte van het verkeersknooppunt A12 met in- en uitritten, en de spoorweg met station verliest de picturale tuin zijn menselijk schaalgevoel.

De drukke infrastructuur is visueel storend vanuit de serene sobere sfeer in de picturale tuin.

▪ Parkwanden

Het park ligt grotendeels besloten tussen woningen. Het laatste bouwblok van de Spoorweglaan heeft een voorgevel gericht op de Antwerpse straat. De achtergevels geven uit op het park en zouden ook representatief moeten zijn. Het rommelig beeld van de achtergevels versterkt de tegenstrijdigheid.

Het informele deel van het park heeft een gesloten groengordel die een aaneengesloten wand moet vormen om de privacy van de bezoeker te waarborgen. Deze groengordel is inmiddels tot een boometage uitgegroeid waardoor de gordel zeer transparant wordt. Het sporadisch voorkomen van wintergroene struiklaag versterkt na de bladval dit effect.

De uitgegroeide boomgordel rond het park wekt steeds meer de indruk van bos dan van park.

Het park is volledig omzoomd met *Ligustrum ovalifolium*. De smalle haag heeft een hoogte van 50 cm. Momenteel is de haag te ijl. Oorzaak hiervan is lichtgebrek door foutieve vormsnoei en/of overhangende groenetages van struik en boomlaag. Ook voedselgebrek laat de haag niet optimaal ontwikkelen. Op een aantal plaatsen is de haag zodanig dun dat het zijn wandeffect verliest. Soms is door teveel schaduw de haag gewoon verdwenen.

De parktoegangen geven een rommelige indruk en zijn niet representatief voor een dynamisch park.

▪ Verhardingen

Heterogeniteit in materiaalgebruik vertroebelen het parkbeeld, scheppen functionele onduidelijkheid en bemoeilijken het beheer.

▪ Meubilair

Picturale tuin

Opvallend storend is de telefooncel aan de inkom van het park die in 1974 werd ingeplant.

Ook de vlaggenmasten geven op de huidige plaats een onrustig beeld.

De verlichtingsarmaturen die de beelden aanstralen zijn overdag opvallend storend aanwezig. Vooral de opzichtig lompe bevestiging van de armaturen aan de sokkels in het water geven een negatieve teneur aan de beelden.

Landschappelijk deel

Het heterogeen meubilair mist elke relatie met de identiteit van het park.

Het ontbreken van de modernistische prielen verbreekt mede de stijlrelatie.

• groenvoorziening

B o s g e l a a g d h e i d

Door het ontbrekende dunnen van het boombestand ontstaat een gesloten bladerdek dat door haar schaduw de ontwikkeling van een goede bosgelaagdheid belet. Onderbeplanting van heesters ontbreekt. Deze vegetatielaag is noodzakelijk om erosie te beperken en als toevluchtsoord voor insecten, vogels en kleine zoogdieren.

P l a n t d i c h t h e i d

De hoge plantdensiteit van hoogstammige bomen belet de ontwikkeling tot volwaardige bomen, verkeren in kritieke toestand door foutief beheer, ziekte of ouderdom. Zij zijn gevaarlijk voor windworp.

O e v e r v e g e t a t i e

De vegetatie bestaat voornamelijk uit hoogstambomen. Bladval en schaduw vormen het probleem eutrofiëring en zuurstofgebrek. Te intensief maaibeheer op de oevers verstoort de ontwikkeling van waardevolle planten.

De oevers van de Bosbeek zijn over de hele lengte beschoeid met een gevlochten rij palen of metselwerk. Deze abrupte overgang van land naar water geeft zeer weinig vestigingsmogelijkheden voor flora en fauna. De paden liggen op korte afstand en parallel met de Bosbeek waardoor flora en fauna moeilijk kunnen ontwikkelen en gemakkelijk kunnen verstoord worden door recreanten.

• waterbestand

W a t e r k w a l i t e i t

Het lozen van afvalwater in de Bosbeek en het park is dermate verontreinigend dat ecotopen niet tot ontwikkeling komen. De stuwen houden dit verontreinigd water vast. De Bosbeek heeft op verschillende plaatsen een dikke blad en sliplaag op de bodem. De afbraak onttrekt zuurstof aan het water waardoor de ontwikkeling van flora en fauna sterk afgeremd wordt.

W a t e r p e i l

Een beperkte infiltratie geeft op het moment van regenbuien een groot piekdebiet maar een beperkte grondwateraanvoer naar de beek waardoor in de zomer gebrek aan watertoevoer ontstaat.

E r o s i e - a f z e t t i n g

Het sedimenttransport van de rechtgetrokken bovenloop dat ontstaat bij een piekdebiet gedurende een hevige regenbui wordt hoofdzakelijk aan de noordkant van het park, aan de zandvang, afgezet. De erosie van de middenloop ter hoogte van het park veroorzaakt bodemerosie en geulvorming.

E r o s i e - a f s p o e l i n g

De bodem is verdicht waardoor de oppervlakkige afspoeling vergroot wordt. De dalflanken van de Bosbeek zijn topografisch gezien bijzonder steil en onderhevig aan bodemerosie door gebrek aan onderbegroeiing.

V e r l a n d i n g

De lager gelegen Bosbeek fungeert na de herfst als bladvang waardoor de beek organisch belast wordt.

O e v e r b e s c h o e i n g

Op verschillende plaatsen zijn te gevolge van een onstabiel waterpeil en loopschade van eenden en ganzen de oeeverversteving aan het verzakken en aan het afkalven. De oevers zijn zo steil dat ze gemakkelijk door watererosie kunnen aangetast worden.

- **fauna**

V r a a t s c h a d e E e n d e n

De grote hoeveelheid tamme eenden vernietigen de vegetatie en verhogen de bemestingsdruk op het water.

V r a a t s c h a d e v i s s e n

Karpersoorten beletten de ontwikkeling van waterplanten die noodzakelijk zijn voor de zuurstofhuishouding.

W a t e r s t u w e n

vormen een barrière voor eventueel aanwezige fauna.

- **Beheer**

U n i f o r m i t e i t

Door het gebrek aan differentiatie in het onderhoud evolueert het park naar een uniform beeld. Het fenomeen ‘eenheidsworst’ in onze huidige maatschappij wordt hier bevestigd.

A f v a l h o p e n

Totaal onaanvaardbaar zijn de verspreide hopen rottend gazonmaaisel, snoeihout en ander afval op open plaatsen die op minder zichtbare plaatsen worden gecomposteerd. Deze materialen horen niet thuis in het park omdat ze de bodem en biotopen belasten.

VI. POTENTIES

Het park met zijn grote parkoppervlakte van ca. 27 ha., gelegen binnen verstedelijkte woonzone in aanwezigheid van enkele kwaliteitsvolle historische gebouwen, de molenbeekvallei met uitgegroeide boommassieven rond een open groene ruimte, een ruim aanbod aan sportinfrastructuren, een goede ontsluiting met parkeergelegenheden geven aan de gemeente Boom een unieke kans om via een beleidsplan het openbare park op te waarderen tot een volwaardige multifunctionele plek.

Een goed georganiseerd park geeft een positieve signaalfunctie aan de bewoners en bouwt aan een **groen imago** voor de aantrekking van potentiële bewoners en bedrijven.

In ruimere context kan het park door de realisatie van groene verbindingselementen evolueren tot de kern van een **gemeentelijke groenstructuur**. Natuurbeleving wordt belangrijker naarmate er minder open ruimte beschikbaar blijft.

De oude parksite met zijn beekvallei en bomengordel beschikt over een verscheidenheid aan gradiënten die door gerichte interventies op relatief korte termijn kunnen ontwikkelen tot een natuurlijke omgeving met betere **eco - dynamiek**.

Er zijn nog voldoende architecturale relictten aanwezig, die na herstel, van het park een **toonvoorbeeld** kunnen maken van de landschapsarchitecturale visie rond de jaren 30. Het herstel geeft ook onze eigentijdse visie weer die op het behoud van deze parkstijl gericht is.

VII. INTENTIES

Structurele functie

Een gezonde groene leefomgeving met ruimte voor recreatie ontwikkelen was het hoofddoel van dit type park. Dit gebeurde als remedie tegen de kwalen van het stadsleven waar de bevolking te eng behuisd was en in lawaaierige en slechte omstandigheden leefde.

Door verdere verdichting en verstedelijking van de gemeente ontstaat terug nood naar meer groenbeleving. Denk hierbij maar aan de stadsvlucht met de eraan gekoppelde urbanisatie van landelijke gemeenten. Een **groenstructuur** die de bestaande groene ruimten verbind is hierop een passend antwoord. Vanuit deze optiek kan het park de kern van de toekomstige groenstructuur worden en in oppervlakte **uitbreiden**.

Sociale functie

Momenteel ontbreekt in het park een goed georganiseerde ruimte als ontmoetingsplaats. Binnen de dynamisch pool van spel en sport kan een eigentijds (Charter van Venetië) **ontmoetingsplein** zijn sociale functie terug vervullen. Een representatief plein kan in zijn eenvoud een pleisterfunctie krijgen met een logische afwikkeling naar de verschillende sportmogelijkheden.

De recreatieve waarde

De recreatieve functie vergroot de gebruiksvariatie maar moet ondergeschikt aan het hoofddoel blijven. Om een oplossing te geven voor de toenemende vraag naar meer recreatievoorzieningen werden in het park nieuwe infrastructuren voorzien. We opteren voor het behoud ervan. Hiervoor is actualisatie van bestaande constructies noodzakelijk. De locatie van het sportgebeuren wordt getoetst aan de compatibiliteit van de basisstructuur van het park. Een aantal constructies zouden beter kunnen ingepast worden of gewoonweg verdwijnen. Door een beperkte reorganisatie van de sportterreinen kunnen de belangrijkste parkstructuren met hun relaties terug in ere hersteld worden.

De natuurbeleving

Vanuit de negentiende-eeuwse gedachte bood de horticulturele landschappelijke stijl (een kunstmatige imitatie van de natuur), naast de eigen schoonheid van de wilde natuur een ultieme natuurbeleving. Tuinen en parken weerspiegelden steeds de inzichten van de maatschappij op natuur. Vandaag de dag weerspiegelen ecologische kennis en structurele samenhangende systemen de huidige kijk op natuur en wordt landschapsstijl als kunstmatig ervaren. Zonder de landschapsstijl te vernietigen kunnen we op een aantal plaatsen de natuurlijke ontwikkeling stimuleren.

Onze voorgestelde ingrepen staan garant voor het verduidelijken van het initiële architecturale plan en het ontwikkelen van aanwezige interessante biotopen die elders de ontwikkelingsruimte niet meer hebben. De inkrimping van het areaal aan natuurgebieden verplicht ons om 'cultuurparken' als refugia³⁷ aan te bieden. Hoewel het landgoed omwille van de landschapsarchitecturale waarde de bestemming parkgebied kreeg, wint het park aan een nadrukkelijk ecologisch belang, dat zich trouwens visueel vertaalt in een belangrijke esthetische waarde³⁸. Waardevolle vegetatietypes kunnen in extremis gefixeerd worden. Onze visie daarentegen bestaat eerder in het sturen van het beheer om de ecologische ontwikkeling te laten evolueren binnen zijn vooropgestelde architecturale beperkingen. Die beperkingen voorkomen dat het park naar bos evolueert waardoor het zijn contouren, doorzichten en parkkwaliteiten, zeg maar zijn identiteit, verliest.

Het park van Boom is tegelijk **relict van cultuur en refugium van natuur**. De relictwaarde moet versterkt worden. De natuur kan een kan een bruikbare bondgenoot zijn ten aanzien van een extensief beheer voor grote delen van het park.

Omvormingsbeheer op gerichte delen met strikte maatregelen kunnen het objectief naar half natuurlandschap beogen.

Algemeen moet het beheer in het ganse park natuurvriendelijk worden.

Architecturale waarde

Een doordacht beleid met gericht beheer, in functie van behoud, herstel en eventuele herinrichting zijn de sleutelbegrippen voor **instandhouding** van het park om het veilig te stellen voor ons nageslacht.

Actualiteit

Omdat elke generatie het park opnieuw zou kunnen ontdekken en begrijpen³⁹ binnen zijn eigen tijdsgeest hanteren we op een bescheiden wijze⁴⁰ resoluut een hedendaags vocabularium⁴¹ voor nieuwe ingrepen. Dit sluit aan bij een traditionele evolutie welke zijn verleden niet verloochent. Zo ook trachten we de architecturale parkrelicten niet alleen bloot te leggen zodat bezoekers ze kunnen herontdekken maar ook eigentijds opnieuw op te laden met een eigenzinnige energie. Hier gaat het dus over romantiek en avant-garde, over de toepassing van oude en nieuwe tuinkunst. Zo blijft de recreant zichzelf herkennen in het geëvolueerde park en boeit het hem onverminderd voort. Dit is dus geen optie voor prachtvertoon, maar laat de site in zijn eigenheid, zonder al te veel franjes⁴². Op deze manier beschouwen we onszelf als een kortstondige passant⁴³ in een langdurige evolutie en is erven effectief een geschenk. Het ongeschonden doorgeven van dit patrimonium zijn we onszelf schatplichtig.

VIII. OPTIES

Vanuit de identiteit van het park opteren we om het park in vier zones met een meer specifieke taak te zoneren. Deze indeling volgt logischerwijze uit het voorgaande onderzoek. De originele structuur (1930), de huidige landschappelijke waarde (2000) en het actuele gebruik zijn doorslaggevend voor de motivatie der zonering. Voordeel van deze optie is het behoud van alle wenselijke bestaande functies die het park momenteel draagt. Het landschapsbeeld wordt versterkt waardoor terug een aantrekkelijk geheel ontstaat. De ecologische waarde wordt aan het park toegevoegd volgens de nieuwe visie op natuurontwikkeling. Vanuit deze nieuwe visie ontstond trouwens de gemeentelijke vraag om een antwoord te vinden op het beheer. Deze voorgestelde indeling kan later handig gebruikt worden bij de opstelling van het beheersplan. (zie conceptkaart sferen).

● PICTURALE TUIN

Ruimte van de rede, bezinning en kunstbeleving
Toonvoorbeeld van monumentaal functionalisme (nieuwe zakelijkheid)
Permanente tentoonstellingsruimte voor geïntegreerd sociaal beeldenprogramma (beeldentuin)
Geometrie, perspectiefcorrecties, schijnsymmetrie, constructies, grasmodulering
Water als spiegel- en reflectievlak in bassin
Open ruimte, volle zon
Roodgroene kleurbeleving
Stadsgeur
Stadsdrukke
Steriele netheid met strakke gazons

● LANDSCHAPSPARK

Ruimte van de romantiek
Landschapsstijl getekend vanuit een pittoresk genre
Natuursuggestie van bosrivierlandschap
Organisch gebogen curve in grondplan en reliëf, vista's, asymmetrie, exotisme
Water als bewegende stroom over watervalletjes (geluid) in serpentinevijver met eilandjes
Contrasten tussen half open en gesloten ruimtes met vista en doorzichten
Groen kleurbeleving
Bosgeur van in- en uitheems groen
Watergeluid
Nette wandelparcours met gemaaide ligweide door natuurlijke bosrand

● NATUURPARK

Ruimte van de rust
Promotieruimte voor natuurbeleving
Natuurvriendelijke stimulans voor spontane ontwikkeling van ecotopen
Water in kabbelende beek met authentieke bedding

Gesloten gelaagd bos met overschaduwde wandelruimtes
Bruingroen
Bosgeur van inheems groen
Stilte en kabbelend water
Florissante wandelparcours door gelaagd bos met spontane natuurontwikkeling

● **SPORTPARK**

Ruimte van dynamiek
Infrastructuur in functie van actieve sport
Water als reinigingsmiddel in douche (eventueel aan ecologische zuivering gekoppeld).
Recreatiegeluid
Polyvalent ontmoetingsplein met functionele looproutes met zitbanken tussen solitair groen
Rood kleurbeleving in groen kader
Functionele netheid

IX. BEPERKING

• Ontwerper

Sommige opties in verband met het waterbeheer van de Molenbeekbuiten liggen **buiten het parkterrein**. De eigendomstitels van de gronden buiten de parkgrenzen en buiten de gemeentegrenzen beperken de mogelijkheden. Hier is de goodwill van externen essentieel.

Wij gaan uit van de **bestaande toestand**. Hoewel het wenselijk zou zijn om enkele parkgebouwen weg te nemen en/of te vervangen hebben we geopteerd om de hieraan gekoppelde problemen binnen de bestaande structuur op te vangen. Drastische maatregelen als slopen en nieuwbouw blijken ons inzicht momenteel geen prioriteit. Onze vrees is de hoge kostprijs die aan deze werken verbonden is. We blijven waakzaam dat het budget aangewend wordt voor het noodzakelijk beheer omdat dit prioriteit verdient. Grootschalige nieuwbouw met een achterstallig beheer als mogelijk vervolg brengt nu geen soelaas.

Op lange termijn kan **sloop en vervanging**, binnen de randvoorwaarden van het park, wel een kwaliteitsverbeterende oplossing zijn. We denken in het bijzonder aan:

Het wegnemen van de recent slecht ingeplante zeer storende garage van de groendienst in de centrale vista.

De renovatie en reconversie van het huis (voormalige groendienst) met verminkte achtergevel. Naar verluid is het bouwtechnisch in slechte staat.

Het inwendig renoveren van het melkhuisje. Naar verluid verbouwd tot verblijfplaats.

Het slopen en vervangen van het centrale paviljoen. Juiste randvoorwaarden moeten de architectuur inpassen in het park zonder zich eraan op te dringen.

Het renoveren van de voetbaltribune.

Het verwijderen van het fitnessgebouw en integreren (combinatie tennis - fitness) in het sportpark.

Op vlak van de waterbeleving zou een permanente voeding (we denken aan kunstmatige circulatie of een extern reservoir) de watervallen laten werken. Hierdoor verhoogt de belevingswaarde aanzienlijk. De grootschalige ingreep lijkt ons momenteel niet haalbaar.

• Opdrachtgever

De ruimtelijke beleidsgroep stelt voor om het parkpaviljoen, de voetbaltribune en het melkhuisje te slopen en te herbergen in een grootschalige nieuwbouw. Voordeel hiervan is de ruimte die vrijkomt voor de pleinfunctie. Er moet geëvalueerd worden of de draagkracht van het park groot genoeg is om dit aan te kunnen. Vrees bestaat dat hierdoor de recreatiefunctie de bovenhand op de parkfunctie krijgt. Het park heeft zeker geen baat bij grootschalige bouwwerken. Wanneer het beleid in deze richting evolueert moeten de juiste randvoorwaarden vastgelegd worden in overleg met de administratieve dienst van ruimtelijke ordening, huisvesting en monumenten en landschappen.

X. PLANNING

PLANCONCEPT

Het planconcept reikt verschillende mogelijkheden aan om met beperkte ingrepen de site terug een positief gestalte te geven. Elke ingreep, zij het ontwerpkundig of beheersmatig, moet een antwoord bieden op de specifieke problematiek om het park structureel te verbeteren. Anders doet men gewoon beter niets! Adviseren vanuit het schoonheidsbeginsel 'omdat ik het mooi vind' laten we aan ons voorbijgaan. Echte creativiteit bestaat juist in het ombuigen van een probleem in een kwaliteit. Want een correct beheerd park wordt van zichzelf mooi.

De concepten geven de krijtlijnen weer van het voorontwerp.

Het planconcept kan een beleidsinstrument zijn om nieuwe voorstellen te toetsen aan een vooropgestelde hoge kwaliteitsnorm. De visie wordt aan de hand van verschillende strategische opties verduidelijkt. Raadpleeg hiervoor de bijhorende conceptkaarten.

- 1) Leefomgeving
- 2) Verbindingen
- 3) Ontsluiting
- 4) Wanden
- 5) Recreatie
- 6) Reliëf
- 7) Waarneming
- 8) Sferen
- 9) Water
- 10) Eilandjes
- 11) Groenstructuur
- 12) Ecologie

• Leefomgeving

Als antwoord op de suburbanisatie-evolutie (wonen in het groen) en als tegengewicht op de vlucht uit stedelijke gebieden moeten de schaarse open ruimten in verstedelijkte gebieden gewaarborgd blijven en opgewaardeerd worden. Volgende ingrepen kunnen de leefomgeving verbeteren

g r o e n s t r u c t u u r

Het versterken van relatie tussen wonen en groen door het uitbreiden van dit park met groene linten tot in de woonkernen verbetert de leefkwaliteit en verhoogt de relatie van de omgeving met het park. Hierdoor kan de verstedelijkte sfeer van de dichtbebouwde omgeving omgebogen worden naar wonen in groen zonder echter zijn stedelijke kwaliteit te verliezen. Op deze manier kan een hooggewaardeerd bospark met een samenhangende groenstructuur die in de omgeving doordringt ontwikkeld worden op niveau van de wijk en gemeente.

U i t b r e i d i n g

Het gedeeltelijk compenseren van de toenemende verkeersbelasting van de A12 door uitbreiding van de bestaande groenzone tot over het verkeersknooppunt verkleint optisch de vlakte van het kruispunt en industriezone, terwijl de parkstructuur verruimd.

Geluidsmuur

Het dempen van het verkeerslawaai met geluidsschermen langsheen de A12 verbeterd de leef- en recreatiekwaliteit. Ook de kerk krijgt terug een voorplein. Duurzamer maar duurder alternatief is het overkappen van de A12.

Buurtgroen

Het doorbreken van de parkwand in en het versterken van de relatie op niveau van buurtgroen. Het park is ontworpen in de periode van het tuinstadidee en is het sluitstuk van een totaalplan wonen, studeren, recreëren. In die zin sluiten de straten die uitgeven op het park aan op de parktoegangen. Door toename van de verkeersdruk op de omgevende straten en deels door de ontwerpvisie blijft het park een geïsoleerd groeneiland binnen dit totaalplan. Medeoorzaak hiervan is de toenemende verkeersdruk van de omgevende straten en het verbreken van de relatie met de beekbedding door woonverdichting. Enkel ter hoogte van het plantsoen 'Moederke' werd naar een sterkere relatie gezocht. Alhoewel ook deze structuren in zichzelf gekeerd zijn. De omliggende hagen bevestigen dit.

Inzicht

Om het park uit zijn isolement te halen kan de wand zodanig bewerkt worden dat zichten in het park kunnen doordringen. Door op strategische plaatsen de gordel transparant te maken kunnen gevelwanden de functie van wand opvangen omdat ze voldoende kwaliteit bezitten. Deze goede architectuur van de woningen hebben een eigenzinnig karakter en bepalen mee de sfeer van de site. Dit is zo in de Beukenlaan, de Acacialaan en de Spoorweglaan.

Plein

het park heeft nood aan een centraal ontmoetingsplein. Een eigentijdse aanpak voor het plein is wenselijk om de bezoeker te blijven boeien en de evolutie niet te loochenen. Om orde in de chaos te scheppen bestaat het voorstel om van gevel tot gevel te bestraten met een rood gebakken klinker. Tekeningen zijn uit den boze om een rustige uitstraling te bekomen. Bomen die 'toevallig' lijken ingeplant maskeren het directe contact met het bestaande paviljoen. Geschoren groenstructuren met een labyrintische structuur begeleiden de natuurlijke looplijnen en geven aan de talrijk ingeplante zitbanken een rugsteun.

● Verbindingen

Het park kan de uitvalsbasis worden van een globaal gemeentelijk groenstructuurplan. Deze structuur kan uit een 'web' van een blauw - (waterlopen en vochtige gebieden) en een groen netwerk bestaan waarbij bestaande groenzones worden opgewaardeerd, onderling worden verbonden en uitgebreid. Dit programma met een halssnoer van pleinen, parken, lanen en vijvers moet in het licht van de hedendaagse diversiteit van hun functies als sociale, recreatieve, educatieve, landschappelijke en ecologische waarde bekeken worden. Nooit eerder hebben publieke parken zo'n essentiële sociale roeping gehad om de levenskwaliteit van de stedeling te kunnen waarborgen, om banden te smeden, te recreëren en te rusten. Een netwerk van groenrealisatie op gemeentelijk vlak kan ontstaan door onder genoemde plaatsen te verbinden (zie conceptkaart potentiële groenstructuur):

Park

gemeentelijk parkbos met historische en architecturale waarde, recreatiezone en natuurontwikkeling

Schorre

provinciaal domein in oude kleiputten voor recreatie en natuurontwikkeling

Kleine Steylen

halfopen landbouwlandschap met ecologische infrastructuur

Put N

buurtgroen met natuurontwikkeling in oude kleiput

Plantsoen 'Moederke'

plein met lokaal buurtgroen (provincie)

Kerkplein Heilig Hartkerk

plein met stedelijk groen. Het plein is verworden tot verharde straten. Een geluidsscherm kan het plein terug leefbaar maken. De groenvoorziening rond de kerk moet herbekeken worden in functie tot het plein en in relatie met het park. Dit is een goede plek om het park met een boometage uit te breiden en de omgeving en het parkeren structureel op te lossen op niveau van buurt. De toren kan dan als een landmark fungeren in deze structuur. Er kan ook een relatie ontstaan met de watertoren. Geluidsoverlast vormt het hoofdprobleem.

V l i e r l a a n
plein met lokaal buurtgroen

S t a t i o n
uitbreidingszone gemeentelijk park, groenbuffer bij industriezone, begeleidende fietsverbinding

S p o o r w e g b e r m
ecologisch verbindingstraject

W a l e n h o e k
natuurontwikkeling in oude kleiputten

O u d e s p o o r w e g b e r m
lintvormige groenverbinding op ontmantelde berm

S t e d e l i j k o n t w i k k e l i n g s g e b i e d
open ruimte in stedelijk landschap met geïntegreerde groenvoorziening

K a a i
stedelijk groen en grensoverschrijdende natuurverbinding

K r u i s k e n s l e i
bufferzone

N o e v e r e n
bufferzone

• Ontsluiting

▪ e x t e r n

S n e l h e i d s b e p e r k i n g
Het vertragen van het doorgaande verkeer rond het park komt de veiligheid en recreatiewaarde ten goede. Een belangrijke aanzet gebeurde reeds met de herprofilering van de Acacialaan en recent met de herprofilering van de s' Herenbaan. In dezelfde richting kan gedacht worden aan een verkeersveilige Beukenlaan.

F i e t s p a d
Het realiseren van een breed fietspad in de Beukenlaan geeft een veiligere ontsluiting aan fietsers. (Technische school, College, Presentatie).

T o e g a n g P T S
Het versmallen van het kruispunt A. Rodenbachstraat - Beukenlaan ter hoogte van de smalle vluchtheuvel aan de toegang van de PTS verruimd de schooltoegang en het plantsoen 'Moederke'. Er ontstaat een duidelijke situatie voor automobilisten.

O v e r s t e e k p l a a t s e n
Duidelijke oversteekplaatsen tegenover de parktoegangen vergroten de veiligheid en benadrukken het park.

P a r k i n g
Parkeerplaatsen aan de kruising 's Herenbaan - Beukenlaan verplaatsen buiten het bereik van het kruispunt. Er is rond het park een ruim aanbod aan parkeerplaatsen en er is zelfs nog ruimte beschikbaar op de wegberm die in uitzonderlijke gevallen gebruikt wordt als parkeerplaats. Op termijn kan de infrastructuur hiervan verbeteren.

▪ Intern

Beheerwegen

De wegen blijven toegankelijk voor beheervoertuigen

Dienstwegen

Het centrale plein blijft toegankelijk voor leveranciers.

Fietspaden

De bestaande twee trajecten blijven behouden in asfalt. Een scheiding tussen fiets en voetpad is een optie

Wandelpaden

Vegetatiestroken kunnen de paden optisch versmallen. De bermen kunnen uit gemaaid gras, kruiden of een klimopbedekking bestaan naargelang de uitgangssituatie. De maximum breedte is 320 cm.

Vrije paden

De wandelaar kan zich vrij door het park bewegen. Gevoelige en te ontwikkelen biotopen worden ontoegankelijk gemaakt met snoeihout uit protectie (zie Boekenbergpark in Deurne).

Sluikwegen

Hindernissen of het verplaatsen van het doel kunnen sluikwegen voorkomen.

Het reliëf en de aantrekkingspool van de vijver laten spontaan een sluikwegen ontstaan tussen de Beuken. Bodemverdichting met erosie als gevolg hebben een nefaste invloed op de beuken. Een wegbegeleidend element is noodzakelijk wil men de beuken duurzaam beschermen. Wellicht is een 'obstakel' de enige oplossing omdat het gesloten kruinmassief weinig onderbegroeiing toelaat. Een hek kan een elegante oplossing bieden. Een verdiepte greppel kan een alternatief zijn.

Parktoegang

Momenteel neemt de secundaire toegang nabij het tennisterrein, de vorm van hoofdtoegang aan. Dit is niet correct. De picturale tuin heeft de functie van hoofdtoegang. Hier betreft het een inkom die door zijn ligging aan het ontmoetingsplein zeer functioneel is maar als secundaire toegang moet uitgebouwd worden. Urbanistisch is de inkom tegenover de Kunst- en Kerselaarlaan interessanter gelegen dan bovengenoemde. Het stratenpatroon dat op een pleintje uitkomt geeft een meer logische toegang tot het park dan de voornoemde toegang die op een privéwoning uitgaat.

De poortpilasters kunnen geaccentueerd worden met taxusmassieven die in de schaduw nog kunnen overleven. Het voetgangers tunneltje herstellen en het dak restaureren tot uitzichtpost.

● Wanden

De picturale tuin

Het uitbreiden van het park met solitaire bomen en schermgroen lost het probleem van visuele pollutie op.

De Japanse kerselaren langs de Spoorweglaan blijven behouden vanwege de tijdsgeest die ze uitstralen. De grasberm tussen de Spoorweglaan en de Antwerpsestraat wordt met buffergroen dicht geplant. Tussen Antwerpsestraat en spoorweg zetten de groencoulissen zich verder om het achterliggende industrieterrein te bufferen.

Enkele Japanse kerselaren op plantsoen 'Moederke' blijven behouden. Langs de gevelkant wordt voor meer ziekte resistente inheemse laanbomen geselecteerd die ook op de parking en in de aansluitende straten kunnen gebruikt worden. De inkompartij van de PTS moet visueel vrij blijven. Plantsoen 'Moederke' wordt momenteel als buurtgroen gebruikt. We opteren om de haag, de 'platte-bande' met de Venijnbomen en de perken langs de gevels gedeeltelijk weg te nemen en in te zaaien met gras. Deze versobering komt zowel het gebruik als het beheer ten goede. Indien toch (overbodige) perken gewenst zijn zouden ze beter bij de voortuin van de PTS moeten aansluiten dan nu het geval is.

Voor aan het formele parkdeel moet de haag terug ontwikkelen tot een brede vitale aanplanting met de juiste conische vorm. De haag die de tuin omlijst heeft beter een conisch naar boven versmallend profiel vanwege de vorm en de plantbelichting. Een bredere haag is optisch mooier en belet beter sluitpaden. De huidige verhouding is vrij ordinair. Ook de horizontale vorm snoei moet beter gerespecteerd worden. Zeker op deze plaats is een zuivere snoei noodzakelijk.

Herstel van de graswanden is eveneens noodzakelijk. Ook hier is een steriele grasmat met een zuiver profiel essentieel.

Het landschapspark

Een doordachte reorganisatie en gericht beheer dat rekening houdt met de natuurlijke groeiprocessen lijkt aangewezen om de parkstructuur terug bloot te leggen en de landschappelijke waarneming attractief te maken.

In het greenbelt kan door gericht dunnen van bomen en aangepast kapbeheer een heesterlaag als zichtscherm ontwikkelen. Wintergroene heesters als hulst, venijnboom en liguster kunnen aangeplant worden om het park ook 's winters zijn intimiteit terug te geven. Het spontaan ontwikkelen van hulst in de struiklaag moet aangemoedigd worden. Braam kan indien goed beheerd een bijkomende efficiënte wandfunctie vervullen. Het is een doeltreffend middel om schade door betreding te voorkomen. Braam is half wintergroen.

Aan de bosrand kan de haag weggenomen worden en kan een wintergroene struiklaag de privacy waarborgen.

• Recreatie

▪ **Passieve recreatie**

De parkstructuur voorziet de grootste oppervlakte voor passieve recreatie. Dit moet zo blijven omdat anders de parkfunctie verloren gaat. Het diversifiëren van het padengebruik verschaft de verschillende doelgroepen een boeiend traject. Het is noodzakelijk om een boeiend alternatief tegenover 'het voeren van eenden en ganzen' aan te bieden. Hierbij kan gedacht worden aan:

d o e - d e n k - p a d

een traject kan uitgebouwd worden voor tieners met een leerzaam programma waar ze actief kunnen aan meewerken;

l o o p r o u t e

Er verdwijnen paden maar er blijft een looproute aanwezig dat aansluit op het pad langs het atletiekterrein.

e d u c a t i e v e w a n d e l i n g

Sobere mooi ogende informatiepalen kunnen via de voorgestelde concepten het ontstaan, de evolutie en het toekomstbeeld van het park in tekst en plan weergeven. Deze vorm van informatieverstrekking is leerrijk en bevordert de bewustwording van de gebruikers. Hierdoor vergroot het respect voor groen en vermindert vandalisme.

f l a n e e r p r o m e n a d e

De huidige paden zijn als dusdanig ontworpen maar er ontbreekt de nodige luister.

p l e i s t e r p l a a t s e n

Zitplaatsen kunnen gekoppeld worden aan interessante zichten, rustgevende plekken, educatieve wetenswaardigheden. Het opnieuw introduceren van de modernistische priëlen herstelt terug de stijleenheid tussen landschapsdeel en pittoreske tuin.

▪ **Actieve recreatie**

Actieve recreatie is een onderdeel van het park en moet een onderdeel blijven. De grootschalige recreatie uitbreidingen leidde op 8 december 1967 bijna tot een declassering. Op 26 januari 68 verviel dit om het behoud van de groene ruimte te redden en verdere schade te voorkomen. Wanneer men het park verder zou uitbouwen tot een actief sportgebied vergroot de druk op het park, leidt het groen en verliest het park zijn groene ruimte waardoor de locatie als ontspanningsplaats ongeschikt wordt. Deze optiek zou op termijn, als het ware, zijn eigen graf delven.

De recreatieve voorzieningen moeten gebundeld worden rond een centraal ontmoetingsplein met een duidelijke infrastructuur om de basisstructuur van het park in ere te herstellen. Dit houdt een beperking in oppervlakte voor sportinfrastructuur in. Ongedisciplineerde recreatie moet beteugeld worden omdat ze structuren en biotopen beschadigen. De verschillende voorzieningen kunnen door vegetatie optimaal gerelateerd worden aan elkaar en het park. De atletiekpiste blijft buiten deze concentratie liggen omdat de ovale ruimte zoveel ruimtelijke kwaliteit bezit dat ze als een volwaardige parkstructuur kan beschouwd worden.

P a v i l j o e n

Camouflage van de parkvreemde paviljoenarchitectuur door het beperken van direct oogcontact en afleiding naar interessantere perspectieven lijkt in eerste instantie de beste oplossing. Solitaire bomen filteren het zicht.

V o e t b a l t e r r e i n

Opwaardering door algemeen onderhoud en renovatie van omheining en tribune lijkt voldoende.

Atletiekpiste

Het verdichten van buffergroen langs de Beukenlaan verhoogt de intimiteit. Actualisatie van het supporters terras rond clubhuis is aangewezen en een verschuiving van de petanque baan. Inpassing kogelstoten op de atletiekpiste.

Tennisterrein

De integratie van de bestaande infrastructuur verbeterd door middel van houtwal en klimplanten op de omheining.

Speeltuin

Conceptuele integratie door middel van ruimtebeperking, grasmodulatie en actuele speeltoestellen.

Zwembad

Het verhogen van de privacy door dicht buffergroen als zichtscherm, renovatie intern plantsoen, optimalisatie van ligweide door middel van sculpturale grasmodulatie. De omheining moet weggewerkt worden vanwege het agressieve zicht. (agressie brengt vandalisme). Het verplaatsen en inplanten met klimop lijkt ons aangewezen. Dit kan gepaard gaan met gelijksoortige wanden in de ligweide om cocons te vormen zodat een inwendige structuur ontstaat en de omheining niet beknot blijft tot een randje groen. In de ligweide moet men geen strandeffect nastreven.

Ligweide

Herstel van de landschappelijke polyvalente open ruimte zonder vaste infrastructuur

Parcours

Het verhogen van diversiteit voor verschillende doelgroepen door de organisatie van een doe – denk - pad, een loop – trim -route, een educatieve wandeling en een flaneerpromenade.

visvijver

Verbeteren vismogelijkheid door verbetering van waterkwaliteit.

boogschieten

Conceptuele integratie van liggende wip en clubhuis in centrale vista, of verplaatsen naar andere locatie buiten het parkgebied. De staande wip stoort niet.

hondendressuur

Deze zonevreemde infrastructuur zou een geschikte locatie buiten het parkdomein moeten krijgen.

● Reliëf

Vijf typen kunnen we onderscheiden en blijven het landschapsbeeld typeren:

de komvorm

Aan de samenloop van de beken heeft het terrein een hol profiel dat zuidelijk steeds meer uitgesproken wordt.

het kunstmatig horizontaal vlak

Dit vlak is aan de Acacialaan afgegraven en aan de vijverzijde opgehoogd. Het bevat vooral de actieve recreatie. We opteren voor behoud.

de dalvorm

De smalle parkbreedte geeft een uitgesproken dalvorm. Kunstmatige heuvels zijn het gevolg van het uitgraven van de serpentinevijvers.

de canyonvorm

Door het ontbreken van een onderbegroeiing onder het beukenbestand valt het reliëf zeer hard op. Het draagt bij aan de aparte waarneming van het kathedralenbos.

de verdiepte tuin

De pittoreske tuin heeft voelbaar een opvallend kunstmatig reliëf vanwege de formele vormgeving.

● Waarneming

Het actualiseren van het parkbeeld is noodzakelijk. Het park vertoont zich in zijn huidige toestand niet als aan dynamisch gemeentepark. Een aantal plaatsen roepen zelfs een slordig vervallen beeld op. Op verschillende niveaus en uitgangspunten kan het beeld geactualiseerd worden.

`parkstructuur`

Herstel van de parkstructuur in functie van zijn cultuurhistorische betekenis en doelstelling.

`integratie toevoegingen`

Verwijderen, aanpassen of integreren van groot en kleinschalige ingrepen uit het verleden.

`beeldversterking`

Versterken van het landschapsbeeld.

Differentiatie tussen verschillende sfeerbeelden.

`toegangen`

accentueren toegangen.

Onderscheiden hoofdtoegang en secundaire toegangen om de parklogica te herstellen: het traject start aan het beeldenbordes en volgt stroomopwaarts de beek. Dit traject geeft de verschillende stemmingsbeelden aan.

Verwijderen interne parkeerplaats en sluiten boomgordel om zicht naar woning in Acacialaan te onttrekken, en het contrast tussen straat en park te vergroten.

`eigentijds beeld`

Inbreng eigentijdse objecten.

● Waterbeheer

Milieutechnische beheersmaatregelen kunnen de waterkwaliteit en waterhuishouding verbeteren. In het park zorgen twee zones voor de verbetering van de kwaliteit van het water. Een eerste zone met drie riet percolatievelden staat in voor ecologische zuivering en een biologische input, een tweede zone met onderwater vegetatie brengt zuurstof in het water. Dit water mondt uit in de spiegelbassins.

Uiteraard moet een strikte scheiding tussen beek en riolering ontstaan. Ook de lozing van vuil in de beek moet op korte termijn stoppen (zie conceptkaart waterbeheer).

`Bovenloop Molenbeek`

verhogen waterinfiltratie

`Primaire zandvang (extern)`

Beperken sedimentafzetting met zandvang 'Kleine Steylen'

`Secundaire zandvang (intern)`

vergroten afzettingsgebied aan samenvloeiing

`Rietpercolatie (poel I)`

biologische waterzuivering en ecologische input

`Rietpercolatie (poel II)`

biologische waterzuivering en ecologische input

`Rietpercolatie (poel III)`

biologische waterzuivering en ecologische input

`Verhogen zuurstofgehalte`

stimulatie ontwikkeling waterplanten

Visrijk bassin

streefdoel = helder water met spiegeleffect

Beperken erosie

vastleggen bodem door ontwikkeling kruidlaag

Lozing

biologisch rijk water

Wachtbekken

reservoirfunctie bij wateroverlast

• Eilandjes

Toegankelijk eiland

Door het toegankelijk eiland aan de buitenoever in te planten met hulst ontstaat privacy op het eiland. Momenteel is de struiklaag op het eiland visueel bepaald door een bestand *Prunus laurocerasus* 'Rotundifolia'. Dit heeft als voordeel dat doorkijk onmogelijk is. Onze visie bestaat uit het isoleren van het eiland door een wintergroene gordel inheems groen om privacy op het eiland te creëren en zo een 'cocon' (geborgten pleisterplek) te bekomen. Het ruimen gebeurt dan van op het eiland, maar de struikgordel beperkt het inwaaien van blad.

Ontoegankelijke eilanden

Alle andere eilandjes zijn ontoegankelijk. Daar is het aangewezen om een struikaanplanting op het eilandje zelf te voorzien. En op bepaalde plaatsen de buitenoevers te vrijwaren om de schilderachtige zichten erop te behouden.

• Sferen

Naast elkaar komen een aantal ruimten voor die sterk van elkaar verschillen in gebruik maar in uitzicht evolueren naar een eentonig parkbeeld. Vooral de basisstructuur van het landschappelijk deel wordt hoe langer hoe minder afleesbaar. De sferen komen overeen met de indeling van het park. Raadpleeg hiervoor hoofdstuk optie:

picturale tuin
landschapspark
natuurpark
sportpark

• Groenstructuur

Geleidelijk kapbeheer met uitdunning en plaatselijke omvorming naar inheemse boomsoorten is noodzakelijk. Een strategisch plan kan het schokeffect voor biotoop en wandelaar inperken. De verticale differentiatie is noodzakelijk voor het goed functioneren van de natuur. Aangepast beheer in functie van een gedeeltelijk herstel van de basisstructuur is de boodschap. Hakhoutbeheer met een juiste selectie van de gehakte struikexemplaren ten voordele van de ecologisch interessantere soorten versterkt de bosgelaagdheid. Virulente boomsoorten die struik- en kruidlaag verdringen moeten ingetoomd worden. Bij de groenaanpak moet rekening gehouden worden met de natuurlijke groeiprocessen. Behoud van een aantal exoten als witte paardekastanje en Amerikaanse eiken is noodzakelijk om de identiteit te bewaren.

parkmantel

Het verbinden van de boomgordel geeft het plein opnieuw beslotenheid en intimiteit. Er moet een contrastervaring bestaan tussen stedelijke omgeving en park

Het bestand aan de Spoorweglaan is goed gevarieerd maar dunnen is noodzakelijk.

K a t h e d r a l e n b o s

De sfeer die de beuken van het kathedralenbos uitstralen moet behouden blijven en versterkt worden. Dit bestand heeft herkenbare parkkwaliteiten. De beukensterfte situeert zich vooral langs het pad aan de oever van de vijver. Oorzaak kan gezocht worden door te natte groeiomstandigheden ontstaan door verdichting van de grond en dagzomend water op de helling van de beekvallei. De spontaan ontwikkelde kruidlaag eronder is vochtminnend. We vermoeden dat in deze zone de beuken verder zullen afsterven. Het aanplanten van een zonwerende groengordel met vochtminnende soorten aan de waterkant is noodzakelijk om zonnebrandschade aan de hoger gelegen bomen te voorkomen. Het pad langs het water moet hierdoor wijken. De typische nieuw zakelijke architectuur van de PTS is dominerend voor de site en bepaalt mede de tijdsgeest van het totaalensemble van de site. Onze visie om het zicht vanuit het park op de PTS te versterken sluit aan bij de vegetatieve evolutie van het beukenbestand. Tussen de stammen van de hoog opgesleunde beukenbomen kan men dit bouwwerk ervaren.

• Geluid

A 1 2

Er is groot lawaaiverschil in de verschillende parkdelen. Vanaf de zuidelijke inkom neemt het verkeerslawaaai naar de noordkant af omdat de woningen een geluidsbarrière vormen. Vooral de A12 is een geluidsbron.

K e r k p l e i n

De site met school en kerk, dus met openbare functie, binnen de woonzone vraagt een bijzondere aanpak in het belang van kerk, school, park en het wonen. Geluidsdemping en groenstructuur kunnen de leefomstandigheden, die zwaar belast worden door de drukke verkeersader van de A12, bijzonder positief beïnvloeden. Onze oplossing sluit aan bij het vormgevend element dat die plek markeert, n.l. schoolmuren in metselwerk. Een geluidsmuur langs de A12 versterkt dit beeld nog meer en biedt een effectieve oplossing. Het overkappen van de A12 is een variant hierop. Hierdoor verbeterd de relatie tussen beide straatkanten, maar de druk bereden zijbanen van de A12 zullen steeds een bron van lawaaihinder en een verkeersbarrière blijven vormen en in de optiek van geluidsbeperking weinig bijdragen.

• Ecologie

Het herstel van het ecologisch evenwicht.

1. Herwaardering van de Molenbeekvallei kaderend in het systeem van het stroomgebied van de Rupel. (buffer, zuivering, zuurstofverrijking). Van rioolbeek naar Bosbeek. Om de Bosbeek terug een waterloop met natuurwaarde te maken moet de kwaliteit van het water verbeteren om de beek levensvatbaar te maken. Hiervoor kan de beek en de aangelanden op natuur-technische wijze heringericht worden om de natuur een duwtje in de goede richting te geven zodat een spontane natuurlijke evolutie kan volgen.
2. Verhogen van de natuurwaarde door diversiteit, streekeigenheid en milieuvriendelijk beheer.
3. Het verbeteren van de waterkwaliteit van de molenbeek.
4. Het natuurvriendelijk aanpassen van het oeverprofiel en zijn versteviging.
5. Het ontwikkelen van een aangepaste oeverbeplanting.
6. Het verkleinen van ecologische barrières in de migratiebeweging.
7. Het realiseren van een primaire zandvang buiten het park.
8. Het realiseren van een secundair bezinkingsbekken aan de noordkant van het park.
9. Het maaibeheer aanpassen aan de ontwikkeling van de overbegroeiing
10. Het ontwikkelen van een duurzaam boombestand.
11. Het ontwikkelen van een kruidlaag
12. Het inkrimpen van de eenden populatie

• Educatie

Informatieverstrekking is belangrijker dan ooit. Want, algemeen kan de stedeling maar moeilijk aanvaarden dat aan zijn groene leefomgeving geraakt wordt. Dit bemoeilijkt de nochtans noodzakelijke ingrepen. Duidelijke informatiecampagnes onder de vorm van infopanelen, persnota's en activiteiten zijn noodzakelijk om het draagvlak van de bevolking te verruimen.

Bewustwording is één van de sleutels voor een duurzame parkbouw en de eraan gekoppelde noodzakelijke werken.

We stellen permanente infozuilen voor waarin doel, ontstaan, en eigenschappen van het park in woord en beeld (plan) worden uiteengezet. Tijdelijke informatie kan aanvullend werken om de bewustwording van de bevolking te laten rijpen. Ecotoerisme wint steeds meer aan belang.

Ideeën : welkom!, het park groeit; Het park in de steigers; park in Boom - Boom in park.

VOORSTEL

Synthetisch bestaat onze tactiek voor het opwaarderen van het park uit volgende doelstellingen.

• De picturale tuin

Restauratie

Het herstel en beheer moeten instaan voor het behoud. De juiste restauratietechnieken moeten de afspoeling van de oevers beletten, het metselwerk herstellen, de grasmat herstellen, de hagen hun conisch profiel geven en de perken eigentijds invullen met uniforme monochrome bloeiende perkplanten. Laat ons weten of er foto's uit de periode 1930/35 bestaan die hiervan een beeld geven.

Park wand

Buffers en laanbomen geven de tuin terug de juiste schaal. Storende elementen als de telefooncabine, vlaggenmasten krijgen een nieuwe plaats om de beeldwaarde van het monumentaal podium te herstellen.

• landschapspark

Herstel park wand

Het herstel van het greenbelt ter hoogte van de inkom aan het tennisterrein is eveneens noodzakelijk om de parklogica te herstellen en de groenbeleving te verzekeren. De parkmantel krijgt met een wintergroene onderbegroeiing terug zijn functie.

relatie ligweide – serpentinevijver

Het herstel van de open ruimte is essentieel in de beleving van de landschapstijl. Momenteel is de open ruimte tot een derde ingekropen door inname van ruimte voor sport en door het uitgroeien van de coulissen. De geijkte relatie tussen grasveld en serpentinevijver is volledig verbroken door de inplanting en recente uitbreiding van de speeltuin. Het reorganiseren van de speeltuin om de oorspronkelijke relatie te herstellen is in ons voorstel essentieel.

Beperking van actieve recreatie

Door actieve recreatie uit dit gebied te bannen ontstaat opnieuw een kwalitatieve ruimte voor passieve recreatie.

Herstel paden

De paden worden hersteld en afgestrooid met een zeer fijne grintfractie (cfr. De pittoreske tuin). Aan de wegen worden nieuw kleinschalige pleisterplaatsen gekoppeld.

• Het sportpark

o n t m o e t i n g s p l e i n

Het sportpark bevat de actieve verblijfsinfrastructuur. Rond een dynamisch ontmoetingsplein liggen de verschillende recreatieve voorzieningen geconcentreerd. Het plein geeft een vlotte afwikkeling naar de verschillende trefpunten. Vermits dit plein in het park wordt ingebed door het herstel van de parkmantel verhoogd ook hier de groenervaring en ontstaat een gemeentelijke pleisterplaats.

R e n o v a t i e b e s t a a n d e i n f r a s t r u c t u r e n

Herinrichting zullen de bestaande infrastructuur optimaliseren. In achtereenvolgende fasen komen speeltuin, tennis, zwembad, speeltuin, mik en voetbal aan bod.

• Het natuurpark

W a t e r z u i v e r i n g

In dit deel staat de natuurontwikkeling voorop. Een grote nieuwe vijver wordt aan de noordkant van het park gegraven en doet dienst als zandvang en rietpercolatieveld. Door de aanleg van de rietvelden wordt een grote biologische input aan het park gegeven. Van hieruit kunnen de biotopen emigreren naar andere parkdelen. Hiervoor moet de hondendressuur wijken en een aantal bomen geveld worden. Dit is noodzakelijk omdat riet een licht behoevende plant is.

Het rietveld wordt opgevolgd door twee kleinere rietvelden. Dit zijn bestaande vijvers die vergroot worden. Deze rietvelden en de waterplanten in het landschappelijk deel moeten de waterkwaliteit zichtbaar verbeteren. Zuiver water is belangrijk omdat de Molenbeek de levensader en de attractiviteit van het park vormt.

XI. BESLUIT

De gemeente oppert na de eerste wereldoorlog om landbouwgebied in te palmen voor gemeentelijk woonuitbreiding. Vanuit een ideologisch perspectief werden door ingenieur B. Haesaerts de plannen voor de 'Boomsche Beekbosschen Tuinwijk' ontworpen. Zijn zoon, architect Paul Haesaerts, ontwierp in grote verbondenheid met de verkaveling het park dat tijdens het interbellum werd voltooid. Met de aanleg werd het beekbegeleidend bos van de Molenbeekvallei betrokken in de parkaanleg. Een dreef uit de achttiende eeuw duidde reeds het landschappelijke en rurale gebruikswaarde van deze plek aan. Het nastreven van de continuïteit van open ruimte is een **basisprioriteit**

Het park vertolkt op geniale wijze het **tijdsbeeld** van de eerste decennia van de 20ste eeuw. Het was een periode van keuzes maken tussen behoud van klassieke waarden of opteren voor radicaal modernisme, kiezen tussen landschapsstijl of kubisme. In Boom werd tijdens deze keuze diplomatisch naast zich gelegd door beide ideologieën in één ontwerpactie naadloos naast elkaar te plaatsen zonder dat het ene de bovenhand neemt op het andere. Belangrijkste troef hierbij is het sterke contrast van deze suggestieve poëtische verscheidenheid die de belevingswaarde voor de passant zeker weet te verhogen.

Het uitzonderlijk karakter van de naadloze harmonie tussen stedelijke omgeving en het gaaf bewaarde parkdeel geeft de site een enorme uniciteit en maakt het tot **toonvoorbeeld**. Van dit genre bleven slechts uitzonderlijk weinig voorbeelden bewaard omdat na de wereldtentoonstellingen (Luik, Brussel, Antwerpen) de expositietuinen werden afgebroken. Daarom neemt de picturale tuin, als gaaf bewaard stijlvoorbeeld, een belangrijke plaats in de geschiedenis van de tuinkunst in. Het belang van Guevrekians invloed is onbetwistbaar. De tuin in Hyères (Frankrijk) van Guevrekian werd in 1990 gereconstrueerd! Behoud is ontegensprekelijk de boodschap.

Het **landschappelijk parkdeel** is een meer algemeen voorkomend type. Toch maakt het sterk geaccidenteerd terrein het park bijzonder uniek in onze vlakke regio. Momenteel is de pittoreske landschapswaarde door latere ingrepen gedeeltelijk verloren gegaan. Toch is het aangewezen om met verantwoorde maatregelen de parkstructuur gedeeltelijk te herstellen. Het historisch belang van de continue bebossing op deze plek moet als relict⁴⁴ van een traditioneel landschap bewaard blijven. Het draagt bij tot de algemene natuurwaarde. In die zin kan dit onderdeel naast stijlvoorbeeld een refugium zijn.

Een attractief gevarieerd **gebruik** is typisch voor dit park. Actieve recreatie en natuurbeleving staan in functie van het park en vergroten de variatie. Ze worden geen doel op zich.

Wanneer we een **balans** maken kunnen we besluiten dat het park in haar huidige toestand binnen een verstedelijkt gebied als zeer groen ervaren wordt. Het park behield doorheen haar korte geschiedenis de originele functie maar verliest uitstraling. Problemen ontstaan op functioneel, vegetatief, hydrografisch en esthetisch vlak.

Hoofdprobleem van het park is het beheer van het plantloos zuurstofarme water veroorzaakt door vraatschade van een overbevolkte eenden populatie. De huidige boomformatie is eigenlijk weinig meer dan een volgroeid bosplantsoen. Ontbrekend beheer leidt tot een overwicht van Gewone esdoorn en Amerikaanse vogelkers. Een ecologisch noodzakelijke struik - en kruidlaag kan doorheen de dikke laag bladstrooisel en de slagschaduw niet tot ontwikkeling komen. In de strooisellaag komen wel zaailingen van bovengenoemde bomen voor, waarbij Amerikaanse vogelkers en Braam uitgroeien tot struiklaag. Sporadisch is er een eerste ontwikkeling van biotopen. Slechts weinig bomen ontwikkelen tot solitaire parkbomen.

In de **vraagstelling** van de opdracht, 'hoe behouden we dit culturele erfgoed en verzoenen we zijn hedendaagse functie als gebruiksvriendelijk openbaar park met respect voor de ecologische waarden', ligt inderdaad het antwoord reeds verscholen in een beleidsplan. Eens te meer blijkt ook hier dat aangepast onderhoud en verantwoorde ingrepen het hoofdprobleem van het park vormen. Een beleidsplan⁴⁵ dat stoelt op doelgericht historisch vooronderzoek en veldstudie leidt tot een goed beheersplan⁴⁶ waarvan de consequenties reeds bekend zijn na de optiekeuze. Verrassingen worden op deze manier tot een minimum herleid. Milieuvriendelijk onderhoudsarm groenbeheer is hier het middel bij uitstek, om de continuïteit van haar voortbestaan te verzekeren. Dit wil niet zeggen dat traditionele technieken worden verbannen. Onze vooropgestelde technieken streven steeds naar hun doel. Doel is de belevingswaarde van het park te verhogen en dit direct te koppelen aan de versterking van goed ontwikkelde biotopen op de diverse aanwezige gradiënten. Uiteindelijk versterken deze biotopen, na bewustwording, ook de belevingswaarde voor de bezoeker.

Ons voorgestelde initiatief tracht in eerste instantie krijtlijnen van een toekomstig beheersplan op te stellen. Maar, uitsluitend beheer is onvoldoende om de vastgestelde structurele problemen op te lossen. Daarom stellen we in dit **voorontwerp** (fase I van het beheersplan) tal van acties in vier specifieke zones voor. Renovaties van speeltuin en ontmoetingsplein zullen een zeer

positief effect hebben op het herstel, de beleving - en gebruikswaarde. Het eindbeeld dat de voorgestelde ingreep oproept past daarenboven bij het oorspronkelijke doel en het huidige maatschappijbeeld.

Levensader van het park, de beek, oefent een belangrijke aantrekkingskracht uit. Momenteel heeft het park echter eerder een belastende dan een zuiverende invloed op de waterkwaliteit. Dit willen we kenteren via biologische zuivering en het terugdringen van de eenden. Hierdoor kan de waterkwaliteit van de Molenbeek op middellange termijn aanzienlijk verbeteren. Ook de voorgestelde ingrepen van het integraal waterbeleidsplan (PIH) zijn noodzakelijk om hierin te slagen.

Het moet duidelijk gezegd zijn dat restauratie, renovatie en nieuwe realisaties onvoldoende zijn om het park positief te manipuleren. Streven naar een duurzame ruimte voor de toekomst houdt een actieplan in dat aan een beheersplan is gekoppeld. Enkel via een doorgedreven beheersplan kan de beoogde doelstelling bereikt worden. Beheer (bestuur) wordt vastgelegd in een **beheersplan**. Dit plan bevat alle maatregelen die moeten uitgevoerd worden om de doelstelling van het beleidsplan te bereiken. De tijdsduur van het beheersplan is afhankelijk van de site, zijn doel en de realisatiekwaliteit. De lange - termijnvisie (50-100 jaar) wordt dan zowel toetskader voor nieuwe ingrepen als basis voor beheer op middellange (vb. 10 jaar) en korte (vb. 2 jaar) termijn. In die zin is een beheersplan tegelijkertijd:

- Een actieplan op korte termijn;
- Een overlegdocument voor contacten met de overheid en alle betrokken instanties;
- Een basis voor verdere uitdieping en studie;
- Een referentiekader voor de beoordeling van nieuwe ontwikkelingen;

We slagen maar in onze opzet als het voor de geïnteresseerde bezoeker duidelijk wordt dat dit domein meer is dan een recreatieplaats, meer is dan een plantenverzameling en meer is dan waterbassins. Het holistische ⁴⁷ karakter, welke meer is dan de som van de samenstellende delen, laat telkens een specifieke combinatie ontstaan zodat elke parkdeel een **unieke entiteit** vormt. Onze boodschap moet duidelijk maken dat deze plek een geheugen heeft met relictten, de documentaire levende bron een interne logica heeft en dat binnen dit ecotoop mensen, dieren en planten hun plek alleen mogen opeisen om in ecologische harmonie samen te leven.

XII. S Y N T H E S E

Op initiatief van de gemeente ontwerpt ir. B. Haesaerts in 1928/29 de gemeentelijke uitbreidingsplannen van de Boomse Beekbossen tuिनwijk. Zijn zoon Paul Haesaerts geeft vorm aan de Molenbeekvallei met zijn beekbegeleidend bos. Hij maakt perfect gebruik van het terrein en vormt het bos om tot publiek park.

Gebruikte kaarten en plannen.

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden opgenomen op initiatief van Graaf de Ferrarisch (1771-1778), schaal 1/25000, Kaartblad Rupelmonde 73 (F1) (4), Willebroeck 74 (H1) (2). Rijksarchief Brussel, zeefdruk Gemeentekrediet van België, 1965.

Etablissement Geographique de Bruxelles fondé par Ph. Van Der Maelen, 1845, schaal 1/20000, Kaartblad ###, archief ROHM Antwerpen, cel Monumenten & Landschappen.

Transport de la topogravure, imprimé à l'institut Cartographique Militaire à Bruxelles, 1924, schaal 1/20000, Kaartblad ##, archief ROHM Antwerpen, cel Monumenten & Landschappen.

Anoniem plan 'De Boomsche Beekbosschen Tuinwijk, Aanleg van het Openbaar Park, 23 april 1930, Schaal 1/1250, geaquarelleerde blauwdruk op papier 109 x 66 cm., archief ROHM Antwerpen, cel Monumenten & Landschappen.

Militair Geografische kaart van België, 1969 (herziening), schaal ##, Kaartblad Hoboken - Kontich 15/7-8.

Grondplan Gemeentelijk openbaar park van Boom, getekend door conducteur E. Forceville, 01.02.1980, schaal 1/25000 (revisie), Archief Gemeentebestuur van Boom.

Militair Geografische kaart van België, 1983 (herziening), schaal ##, Kaartblad Hoboken - Kontich 15/7-8.

Basiskaart

Grondplan actuele toestand, samengesteld uit de stafkaart, het grondplan van het gemeentelijk openbaar park van Boom, de Kadasterkaart en veldopname, 1999, schaal 1:1250, (maten bij benadering).

Gerichte bibliografie

Parks et Jardins, Edouard André, uitgegeven in Parijs in 1879.

Art deco en modernisme in België, architectuur in het interbellum, Jos Vandenbreeden, France Vanlaethem, Lannoo, 1996, pag. 52.

Het bezielde landschap, Pierre Bonnechere, Odile De Bruyn, Tuinen als spiegels van de Westerse cultuur (De art deco tuin of de abstracte natuur), 1998, Mercatorfonds Antwerpen.

Het park van Boom, ecologische landschapsevaluatie door veldonderzoek en botanische inventarisatie, Floristisch onderzoek voor natuurbehoud, André Danckaerts, Erik Molenaar, Juul Slembrouck, Nico Wysmantel, 1995.

Plantengemeenschappen in Nederland, V. Westhoff, A. Den Held, Thieme - Zutphen, 1975, pag 262.

Modern Landscape Architecture, A critical Review, Marc Treib, The Mit Press, Cambridge, Massachusetts, 1993.

The modernist garden in France, Dorothée Imbert, Horowitz/Raae, USA, 1993.

Denatured Visions, Landscape and culture in the twentieth century, Harriet S. Bee, Alexandra Bonfante-Warren, C. Allan Brown, Joanna Ekman, Museum of Modern Art, New York, 1991

Het Landschap, vier internationale landschapsontwerpers, De Singel, Antwerpen, 1995.

¹ Offerteaanvraag

² Gewestplan Antwerpen , deel 15/7 en 23/2, schaal 1.25000

³ Congres internationaux d' architecture moderne, kortweg CIAM, werd in 1928 gesticht en was een internationale beweging van het nieuwe bouwen.

⁴ Ebenezer Howard (1850-1928) publiceert zijn boeken 'To Morrow' en 'Gardensities of To Morrow', in 1902. Deze publicaties deden in Engeland de zogenaamde tuinstadbeweging ontstaan. Doel hiervan was een beter woonklimaat en een beperking van de onbegrensde groei van steden te propageren. De invloed verspreidt zich naar de buurlanden en wordt In België door Louis Van Der Swalmen vertolkt in 'Preliminaires d'art civique', in 1916. Hij ontwikkelde in 1920 te Bosvoorde van le Logis en Floréal een stedenbouwkundig toonvoorbeeld voor de toekomst.

⁵ Zie de monografie van Haesaerts Vader Benjamien, broers Paul en Luc.

⁶ Dit is uit het plan af te leiden maar de private woningen zijn (nog) niet ingetekend.

⁷ Pierre Bonnechere, Odile De Bruyn, Het bezielde landschap, Tuinen als spiegels van de Westerse cultuur, 1998, Mercatorfonds Antwerpen.(De art deco tuin of de abstracte natuur).

⁸ In Duitsland stichtte ar. Walter Gropius (1883-1963) het Bauhaus (1919-1933). Zijn theorie bestaat eruit dat eigentijdse techniek kunst kan versterken. De theorieën werden in het begrip 'functionalisme' gebundeld en vanaf 1923 als een typische architectonische uitdrukking gebruikt.

⁹ Kunstvorm, begrip dat in jaren 60 gehanteerd wordt voor de aanduiding van het interbellum.

¹⁰ Het landschap, vier internationale ontwerpers – Van plaats en tijd, Franse landschapsarchitectuur in de twintigste eeuw, Dorothée Imbert. P53-75.1995, de Singel.

¹¹ Gabriel Guevrekian werd geboren in Istanbul in 1900, vestigt zich in 1921 in Parijs werkte bij Josef Hoffmann. Hij staat als architectkunstenaar zeer dicht bij de evolutie van kunst en mode. Tijdens zijn verblijf in Parijs ontwikkelde hij zijn meest innovatieve periode. Zijn werk wordt in Teheran traditioneler wanneer hij werkt voor zijn 'upper-class clientèle' van Iran.

¹² Omstreeks 1907 in Italië ontstane anti traditionele richting in de schilderkunst die op hyperimpressionistische wijze, een geheel complex van indrukken en bewegingen in één beeld tracht vast te leggen waarin vorm en kleur in een bepaalde richting vereenvoudigd of verheugd worden.

¹³ The Modernist Garden in France, Dorothée Imbert, hoofdstuk 7 The modern paradise garden, Yale University Press, New Haven and London, 1993.

¹⁴ De privé-tuin bij de villa van kunstverzamelaar Charles de Noailles, in 1926 aangelegd in Hyères, is naar ontwerp van kubistisch architect Robert Mallet Stevens en versierd met muurschilderingen van Picasso. De driehoekige tuin was samengesteld met geometrische vormen en felkleurige vlakken en getekend door Guévrekian.

¹⁵ De driehoekige tuin in Hyères had een schaakbordpatroon van tulpen en mozaïeken. Tegen de convergerende muren driehoekige bedden in grondplan en reliëf met bodembedekkers. Dit schrijft Dorothée Imbert in haar essay 'Van plaats en tijd'. Ook dit reliëf vinden we terug langs de convergerende hagen van de formele tuin In het Gemeentepark.

¹⁶ Aanduiding van een kunststijl die tussen de beide wereldoorlogen gepropagandeerd werd. De stijl, wars van alle versiering, legt de volle nadruk op de inhoud van het werk en op zijn bestemming.

¹⁷ De voortdurende gezindheid het goede na te streven en te bevorderen en het slechte na te laten.

¹⁸ Haesaerts L. en P. hun interesse en kennis voor plastische kunsten en in het bijzonder over minne blijkt uit de vele publicaties op hun naam. O.a. La sculpture en Belgique, in : L'art vivant, 3, nr. 67, 1 oktober 1927, p. 792 – 793; La sculpture Belge depuis cent ans et l' exposition centennale, in Les Beaux-Arts, 15 juni 1930, p. 1-3; Flandre, essai sur l'art flamande depuis 1880. Impressionisme, Paris, 1931; De school van Sinte Martens-Latem, Amsterdam, Antwerpen, 1940; Une nouvelle sculpture de George Minne, in : l'art et la Vie, 1, nr. 6, 15 juni 1934, p. 123 – 132; George Minne face à face avec son âme, in : Les Beaux-Arts, 8, 1938, p. 12; Beeldhouwwerken en tekeningen van George Minne, in Beeldende Kunst, 7 november 1938; La mort de George Minne, in L'art belge, december 1941; Sint-Martens-Latem. Gezegend oord van de Vlaamse kunst, Brussel, 1965; In 1976 schrijft Paul Haesaerts 'Wanneer men in contact kwam met George Minne viel zijn gewoonte om zeer weinig en stil te praten op'. Dit bewijst dat de ontwerper de kunstenaar heeft gekend.

¹⁹ George Minne en de kunst rond 1900, Museum voor Schone Kunsten, Gent, 1982. Pag. 146 toont een gelijkaardige studie in potlood (37.8 x 26.6 cm, onderaan rechts GM 9 (?), privé-verzameling) voor het Voldersmonument, ca. 1898. De tekening heeft meer affiniteit met het werk in Boom dan met het uitgevoerde ontwerp voor het Voldersmonument (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen 67 cm).

Minne maakte dit ontwerp en de vele tekeningen die ermee samengaan voor een gedenksteen van de socialistische voorman Jean Volders. Het schetsboek cat. 42 bevat niet minder dan zestien studies waarin Minne een oplossing zoekt voor de opstelling van twee elkaar ondersteunende mannen op de plecht van een schip. De opdrachtgever, de Parti ouvrier, ging niet akkoord met de uitwerking van het thema en trok zich terug. Minne had inmiddels een drie meter hoog project in gips gemaakt dat hij onder ogen van Henry Van de Velde vernielde. Het kleine gipsmodel werd, hoewel het een project betreft toch in brons en marmer verspreid onder de titel 'Solidarité'.

²⁰ George Minne (te Gent 1866 - 1941) start zijn artistieke carrière rond 1886 te Gent. Zijn vroege werken vormen een vernieuwend antwoord op het sociaal realisme van de negentiende eeuw, als op de idealiserende kunstvisie. Zijn tengere ingezonken povere figuren maken zijn oeuvre boeiend.

²¹ Vermoedelijk van de hand van G. Minne.

²² Rik Wouters, Belg, geboren in 1882 te Mechelen - 1916 te Amsterdam, is aanvankelijk vertegenwoordiger van een impressionistische, later van een expressionistische stijl. Hij volgde een tekenopleiding in de academie van Mechelen. Beeldhouwkunst studeerde hij vanaf 1901 te Brussel. In 1912 maakte hij tijdens een reis naar Parijs kennis met de werken van Cézanne en Renoir waardoor zijn latere werken zullen beïnvloed worden op vlak van kleurgebruik.

²³ Deze gieterij verschijnt rond 1859 uitsluitend als kopergieterij in de jaarboeken van Handel en Nijverheid. Zij was gevestigd in de Sint-Ghislainstraat 32. In 1870 wordt de kopergieterij . Petermann (of Petermanns, de spelling verandert naargelang de jaren) gesitueerd in de Constantinopelsstraat 35 (Hidige Emile Féronstraat in Sint-Gillis). In 1878 verschijnt de gieterij, op hetzelfde adres, op naam van de weduwe Petermanns. Het nummer verandert in 1880 (nr. 19) en de gieterij blijft nog steeds een kopergieterij. In 1882 komt ze in handen van J. Petermann. Op dit moment is het adres opnieuw veranderd (Zwedenstraat 46) en het jaarboek vermeldt: 'koper- en bronsgieterij'. In 1897 verandert het adres opnieuw (Fontainasstraat 15). Tegelijkertijd zijn de activiteiten van de onderneming aanzienlijk gediversifieerd. In 1898 vindt men namelijk de volgende verklaring: 'koper- en kunstbronsgieterij, artistieke werken in brons en tin, werken in zilversmeedkunst, specialiteit van monumentale standbeelden'. In 1902 neemt de onderneming (met als directeur nog steeds J. Petermann) de naam 'Société Nationale de Bronzes' aan. Zij is gevestigd in dezelfde Fontainasstraat, maar nu op nummer 23. Vanaf 1903 krijgt de onderneming een nieuwe directeur, nl. A. Lemaire. De onderneming breidt uit aangezien zij in 1925 in de Fontainasstraat de nummers 23 t/m 31 bewoont. Men weet dat de 'Société Nationale de Bronzes', in 1902 voor Rodin het tweede exemplaar van zijn Burgers van Calais, dat zich nu in Kopenhagen bevindt, gegoten heeft. Dit alles lezen we in 'De 19de - eeuwse Belgische Beeldhouwkunst, Tentoonstellingscatalogus, Brussel, 1990, uitgave Generale Bank.

²⁴ Jos Vandenbreen, France Vanlaethem, art deco en modernisme in België, architectuur in het interbellum. Lannoo, 1996, pag. 52.

²⁵ J.C.N. Forestier (1861-1930) tuinarchitect legt de link tussen de landschappelijke en de regelmatige stijl.

²⁶ De paragraaf in het boek is een vertaling uit de eerste horticulturele krant van Engeland 'Gardens Chronicle, van 27 juli 1872, en dateert van twee maanden na de inhuldiging (20 mei 1872) van het nog onvoltooide park, pag. 1004. De hoge kosten ten gevolge van de aanleg van Botanische tuin zijn mede oorzaak van de budget overschrijding en de achterstand op het uitvoeringsschema.

²⁷ Vervolg van de parkbeschrijving: Het beekdal is veel sterker geaccidentieerd²⁷ en in een pittoresk genre uitgewerkt. De belangrijkste attractie bestaat uit twee cascades die geconstrueerd werden met ter plaatsen gevonden rode keien. Verder zorgen langgerekte eilanden, stuwdammen, artificiële rotsformaties met tunnels, doorwaadbare doorgangen, een grote en een kleine grot voor de pittoreske scène. Deze scène volgens de compositieregels van een groot schilderij ontworpen met bergachtig karakter is van op rustieke bruggen in artificiële rots, gietijzer en steen en afwisselend langsheen de linker of rechteroever van op secundaire smalle paden te ervaren. De beplanting is opgebouwd met grote bossages die de parkgebruiker tegen de plaatselijke oostenwind (sea gales) beschermen en lommer verschaffen. De massieven worden op verschillende plaatsen geperforeerd met lichtrijke luchtige open ruimtes om zichtpunten te laten ontstaan. De overige massieven vormen coulissen om landschappelijke scènes te kaderen. Een monumentale entree, centraal in het park gelegen, een exedra en een groene zaal, corbeilles langs de paden, solitaire bomen en exoten met gevarieerde bladstructuur detailleren verder de parkruimte. Talrijke gebouwen, paviljoenen, constructies en ornamenten kleden het park in functie van een attractief gevarieerd gebruik aan. Voor de animatie zorgen restaurants, paviljoen op en naast de eilanden, verschillende kiosken waaronder een promotie- en een muziekkiosk, een conservator- en baanwachterswoning. Actieve recreatievoorzieningen zijn er in de vorm van een cricketveld met paviljoen, een aanlegsteiger en een rustieke schuilplaats voor ruiters. Didactisch is de zeer gevarieerde botanische tuin met wintertuin, terrassen, bassins met waterstralen, verbronsde ijzeren fontein, rosarium, bloementuin, school, waterplantentuin en kruidenmuseum arboretum en meteorologisch paviljoen. Dieren leven er op een boerderij, een Damhertweide en een grote volière.

²⁸ Bronzen plaat in de stenen brugbalustrade. 'Bouwmeester Paul Haesaerts, 1931; Beeldhouwer Ernest Wijnants.

²⁹ Onregelmatig reliëf met steile hellingen.

³⁰ Langgerekte vijver met organische vorm.

³¹ Het park van Boom, ecologische landschapsevaluatie door veldonderzoek en botanische inventarisatie, Floristisch onderzoek voor natuurbehoud, André Danckaerts, Erik Molenaar, Juul Slembrouck, Nico Wismantel, 1995.

³² Plantengemeenschappen in Nederland, V. Westhoff, A. Den Held, Thieme – Zutphen, 1975, pag 262.

³³ Plantengemeenschappen in Nederland, V. Westhoff, A. Den Held, Thieme – Zutphen, 1975, pag 261.

³⁴ Lijst der aangeplante bomen en onderbeplantingen in het gemeentelijk park, aangeplant plantperiode 1973 – 1974, Boom, 19.09.1974, archief AROHM, Antwerpen.

³⁵ Lijst der aangeplante bomen en onderbeplantingen in het gemeentelijk park, aangeplant plantperiode 1973 – 1974, Boom, 19.09.1974, archief AROHM, Antwerpen.

³⁶ Middelmatige voedselrijke milieus

³⁷ Synoniem voor wijkplaats.

³⁸ Denk maar aan de belangrijke kruiden als dalkruid, gewone wederik, kleine brunel,

³⁹ Ruimere bewustwording voor geschiedenis en respect voor openbare eigendom kan maar functioneren naarmate de gebruiker begrijpt waarover het gaat zodat hij stelling kan innemen, anders gezegd 'onbekend is onbemind'.

⁴⁰ Dit houdt voor de ontwerpers respect voor het culturele erfgoed in.

⁴¹ Dit slaat zowel op inhoud als op uitzicht. We opteren bewust niet voor reconstructie of historiserende ontwerpen om de bezoeker niet te misleiden met een vervalst beeld en een onbetaalbaar onderhoud. Het gaat vooral over de aankleding van het park. Ter verduidelijking kan bijvoorbeeld het sculptuur van een beeldenprogramma zijn originele inhoud op een eigentijdse manier vertolken, of kan het intensieve maaibeheer door extensief graasbeheer worden vervangen.

⁴² Veel details zijn reeds door hun vergankelijkheid vergaan. Om het beheer betaalbaar te maken puren we het park nog verder uit om uiteindelijk de essentie (back to the basic) te distilleren en te waarborgen. De gebruikelijke 'corbeilles, Plate-bandes-de-Fleuris' blijven in eerste instantie achterwege.

⁴³ 'Een eerbiedwaardig park bezit men nooit helemaal, zelfs niet als het legitiem is aangekocht. Het te kunnen gebruiken blijft steeds een voorrecht en vraagt om een bijzondere geestesgesteldheid. In feite moet de gebruiker zich ondergeschikt maken aan de plek, want gebouw en site bepalen de mogelijkheden'. Visie monumenten en landschappen (AHROM, citaat van den Bossche H., 1996).

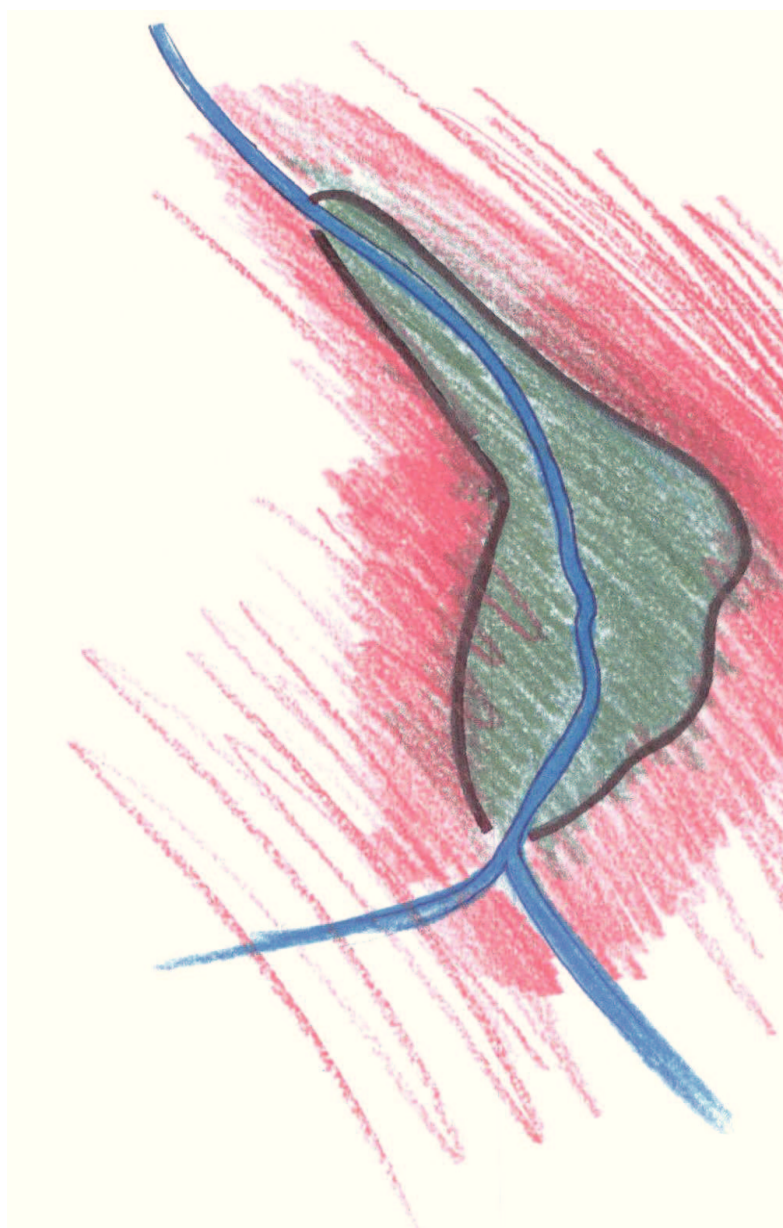
⁴⁴ Atlas van relictten van traditionele landschappen, Provincie Antwerpen, kaartblad 15 (Antwerpen).

⁴⁵ Zie het werkschema voor de conservering van groenmonumenten, Bleys J. 1989.

⁴⁶ Een beheersplan is een pakket van maatregelen in ruimte en tijd die een vooropgesteld doel trachten na te streven. Het bevat naast de reguliere onderhoudsmaatregelen ook structurele ingrepen als bijvoorbeeld het heraanplanten van een dreef.

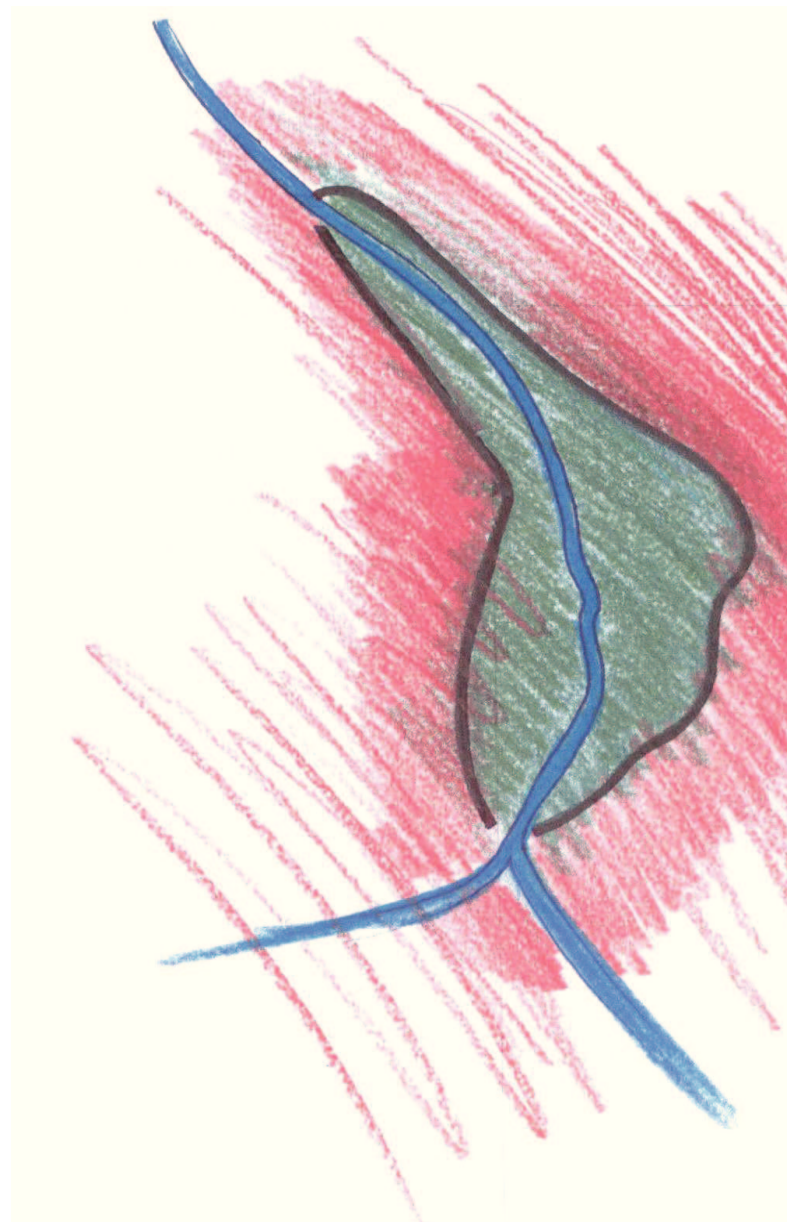
⁴⁷ De situering, de invloedssfeer, de cultuurhistorische betekenis, de natuurwetenschappelijke waarde, het gebruik en zijn afgeleid beheer beïnvloeden elkaar zeer sterk.

Park van Boom

Park van Boom

landschapsbeheerplan

Opdrachtgever:

Gemeentebestuur van Boom

Onder bevoegdheid van Schepen van milieu Anita Ceulemans
Onder leiding van milieuambtenaar Peter van Mechelen
Antwerpsestraat 44
2850 Boom
tel : 03/880.18.41
fax : 03/880.18.30
e-mail : peter.van.mechelen@boom.be
e-mail : anita.ceulemans@pandora.be

Studiebureau:

Tijdelijke vereniging 'Landschapsarchitecten Bleys - Meysmans'

Eugeen Roelandsstraat 20, 2840 Reet - Belgium
Tel 0031 (0)3 844.41.61
Fax 0031 (0)3 844.04.32
e-mail: arshorti@email.com
e-mail: geert.meysmans@skynet.be
Web: www.theoffice.net/arshorti
Web: www.meysmans.com

Ontwerpers

Jan BLEYS,
Geert MEYSMANS

Landschapsarchitect (bvtl, opleiding Stedenbouw, opleiding Monumenten - en landschapszorg)
Landschapsarchitect (bvtl, vesel, praktijklector Erasmushogeschool Brussel Dep. Horteco)

Tekeningen

Jan BLEYS

Basiskaart werd samengesteld uit de stafkaart, de kaart van Forceville en veldopnamen. Het is geen opmetingsplan en niet maatvast

Teksten

Jan BLEYS
Geert MEYSMANS

Tekstcorrectie

Monique VAN HEGHE

Grafisch concept

Jan BLEYS

tekst ondersteund door MS office 2000
Plannen ondersteund door autocad R14
Fotobewerking ondersteund door Adobe fotoshop 5.2

Met dank aan

Herman VAN DEN BOSCHE
Peter VAN MECHELEN
Frank BUYASSE

l.ar., inspecteur monumentenzorg, AHROM
milieuambtenaar gemeentebestuur Boom
gediplomeerd boomverzorger, bos- en natuurbouwdeskundige

Dit document is eigendom van ontwerp bureau Bleys & Meysmans en mag niet zonder schriftelijke toestemming gekopieerd, gewijzigd of aan derden doorgegeven worden. Bovendien is het document onderworpen aan de algemene voorwaarden van het ontwerp bureau. Deze voorwaarden kunnen op aanvraag bekomen worden op bovenstaand adres.

W O O R D V O O R A F

Deze nota vormt de basishandleiding voor het beheer van het gemeentelijk park ‘Park van Boom’ en is een vervolg op een eerder verschenen document ‘begeleidende nota bij de conceptie van het voorontwerp-landschapsbeheerplan’ dat als kompas de structurele aanpassingen en de visies oriënteert. Beide scripts vormen één geheel. Het beschrijft toekomstbeeld en functie van het park op lange termijn vanuit zijn initiële totstandkoming.

Deze nota wil de nadruk vestigen op de conservatie van het architecturale erfgoed uit het interbellum met zijn monumentale symbolenrijke picturale tuin. Het aansluitend uitgestrekt landschappelijk park zal door gestuurd beheer duurzaam evolueren en de instandhouding ervan te verzekeren. Gefaseerde lokale herstructureringen zullen de inrichting van de publieke ruimte kwalitatief verbeteren.

Op initiatief van het gemeentebestuur van Boom werd dit document ontwikkeld. Drijvende kracht is schepen van milieu, Anita Ceulemans, bijgestaan door milieuambtenaar Peter Van Mechelen die de nota kritisch en gemotiveerd evalueerden en bijstuurden. Ook de terreinkennis van Herman Geeraerts van de groendienst was van belang voor de samenstelling.

Het beheerplan werd uitgewerkt door twee landschapsarchitecten in een tijdelijke vereniging die beiden, vanuit verschillende invalshoek het park landschappelijk (ruimtelijk) en functioneel analyseerde, om een structureel, milieuvriendelijke en consistente beleidsnota te ontwerpen.

Externe vakspecialisten en instanties werden geconsulteerd voor een klare kijk op het park. De gelijklopende studie van het Provinciaal Instituut voor hygiëne en waterbeheer over het hydrografisch bekken van de Bosbeek was van interdisciplinair belang. De continuïteit van de waterloop met zuiver stromend water is van vitaal belang om de levensader als structurerend element van het park landschappelijk en ecologisch te herstellen.

De opzet van het beheerplan waar we volop achterstaan behandeld een park van 27 ha., doorkruist vier onderscheiden zones en vervult diverse functies die soms contradictorisch lijken. Het plan streeft echter naar coherent beheer van de volledige site. Het biedt de burger een waaier van mogelijkheden, zodat ze naar gelang hun stemming kunnen kiezen voor natuurbeleving, verpozing, gezelligheid, sportiviteit of speelpret.

Het spreekt vanzelf dat dit actieplan pas zin krijgt door de tastbare en concrete verwezenlijkingen die eruit voortvloeien. Alle realisaties die uit dit plan voortvloeien maken de leefomgeving van de ‘Boomenaar’ een stuk aangener.

Iedere burger kan aan deze leefkwaliteit actief meewerken door begrip te tonen voor het ecosysteem dat we tot stand willen brengen. Dit gaat van, het niet betreden van kwetsbare biotopen, tot het afbouwen van de eendenpopulatie (door ze niet te voeden) zodat een noodzakelijke kruidlaag kan ontwikkelen en het water van de vijvers terug zuurstofrijk wordt. Zo zal het park beetje bij beetje voltooi en weer aanknopen bij de aangename kanten van het leven.

INHOUD

PARK VAN BOOM 1

BEGELEIDENDE NOTA BIJ HET 1

LANDSCHAPSBEHEERPLAN (FASE II) 1

WOORD VOORAF 4

INHOUD 5

INLEIDING 8

- BEHEERPLANNING 8
- INVENTARISATIE 8
- SAMENSTELLING BEHEERGROEPEN 8
 - boometage 9
 - struiklaag 9
 - kruidlaag 9
 - water 9
- BEHEEROPTIE EN BEHEERMAATREGELEN 9
- BEHEER-KOSTENRAMING 10
- ORGANISATIE 10
- VOORBEELD 10

PARKONDERDELEN 11

1. PICTURALE TUIN 11
 - 1.1 algemene beschrijving 11
 - 1.2 beheerdoelstellingen 11
 - sociale doelstelling 11
 - structurele doelstelling 11
 - esthetische doelstelling 11
 - 1.3. beheergroepen 12
 - groep 1.1. loofbomen in groep 12
 - groep 1.2. oevers Franse vijvers 12
 - groep 1.3. gazons en beplanting 13
 - groep 1.4. verhardingen 13
 - 1.4. bijzondere richtlijnen 14
 - hydrografische wijzigingen: 14
2. LANDSCHAPSPARK 15
 - 2.1 alg. beschrijving 15

• 2.2 beheerdoelstellingen	15
▪ sociale doelstelling	15
▪ structurele doelstelling	15
▪ esthetische doelstelling	15
▪ recreatieve doelstelling	15
▪ ecologische doelstelling	15
▪ educatieve doelstelling	15
• 2.3 beheergroepen	16
▪ groep 2.1.a beukenbestand Beukenlaan	16
▪ groep 2.1.b centraal beukenbestand speeltuin en mikstand	16
▪ groep 2.2. solitaires en/of markante loofbomen	17
▪ groep 2.3.a eiland Spoorweglaan	17
▪ groep 2.3.b laaggelegen bosgebied A. Sniedersstraat	18
▪ groep 2.3.c schiereiland met rondweg	19
▪ groep 2.3.d eiland Van Lerijslaan	19
▪ groep 2.3.e eiland grote parkvijver Mercatorstraat	20
▪ groep 2.4.a oud bosbestand Van Arteveldestraat	20
▪ groep 2.4.b bosbestand buffer Acacialaan	20
▪ groep 2.5.a bosbestand open ruimte hoek voetbalveld	21
▪ groep 2.5.b bosbestand open ruimte mikstand	21
▪ groep 2.5.c bosbestand atletiekgebouw	21
▪ groep 2.6.a bomenrij open ruimte Plataan	22
▪ groep 2.6.b bomenrij open ruimte Esdoorn	22
▪ groep 2.7.a bosrand mikstand beukenbestand	23
▪ groep 2.7.b bosrand speelbos kwekerij	23
▪ groep 2.8.a struiken 'wintergroen bos'	23
▪ groep 2.8.b struiken bladverliezend bos	24
▪ groep 2.9.a Bosbeek en parkvijvers	24
▪ groep 2.9.b oeverbescherming	25
▪ groep 2.9.c oeverbeplanting gele lis	25
▪ groep 2.9.d oeverbeplanting groot hoefblad	26
▪ groep 2.10.a grasveld open ruimte ligweide mikstand	26
▪ groep 2.10.b gazon speeltuin	27
▪ groep 2.11. verhardingen	27
• 2.4. bijzondere beheerrichtlijnen	27
▪ werken die de hydrografie van het gebied wijzigen	27
▪ werken die de wandel - en fietspaden willen wijzigen	28
▪ werken die de bestaande aanplantingen wijzigen	28
3. SPORTPARK	28
• 3.1. alg. beschrijving	28
• 3.2. beheerdoelstellingen	29
▪ recreatieve doelstelling	29
▪ sociale doelstelling	29
▪ structurele doelstelling	29
▪ esthetische doelstelling	29
▪ ecologische doelstelling	29
• 3.3. beheergroepen	29
▪ groep 3.1.a houtkant voetbalveld	29
▪ groep 3.1.b houtkant zwembad	29
▪ groep 3.2.markante boom melkhuisje Bruine beuk	30
▪ groep 3.3. bomenrij voetbalveld Winterlinde	30
▪ groep 3.4. aanplantingen	30
▪ groep 3.5. verhardingen	31
• 3.4. bijzondere beheerrichtlijnen	31
▪ werken die het bestaande plein wijzigen	31
▪ werken die de ontsluiting van de sportinfrastructuur wijzigen	32
4. NATUURPARK	32
• 4.1. alg. beschrijving	32
• 4.2. beheerdoelstellingen	33
▪ ecologische doelstelling	33
▪ educatieve doelstelling	33
▪ sociale natuurdoelstelling	33

▪	esthetische doelstelling	33
•	4. 3. beheergroep	33
▪	groep 4.1. elzenbroek s’Herenbaan-Beukenlaan	33
▪	groep 4.2. bomenrij Gewone beuk Oude Meiklokstraat	33
▪	groep 4.3. moerasvegetatie secundaire zandvang	34
▪	groep 4.4.a vochtig biotoop - hoed Napoleon	34
▪	groep 4.4.b bospoel achter gebouw atletiek	34
▪	groep 4.5.a zacht hellende oevers secundaire zandvang en hoed Napoleon	35
▪	groep 4.5.b verhoogde steile oevers bij de bomenrij met de Gewone beuk	35
▪	groep 4.6. nat hooiland op een deel van het atletiekveldje	35
▪	groep 4.7. verhardingen	36
•	4. 4. bijzondere beheerrichtlijnen	36
▪	werken die de hydrografie en/of het reliëf van het gebied wijzigen	36
▪	werken die de wandelpaden wijzigen	36
▪	werken die de toegang s’Herenbaan-Beukenlaan wijzigen	37
5.	PARKMANTEL	38
•	5. 1. alg. beschrijving	38
•	5. 2. beheerdoelstellingen	38
▪	structurele doelstelling	38
▪	esthetische doelstelling	38
▪	ecologische doelstelling	38
•	5. 3. beheergroepen	38
▪	groep 5.1.a transparante houtkant Eikenstraat	38
▪	groep 5.1.b transparant bosbestand PTS	39
▪	groep 5.1.c Eikenrand parking Acacialaan	39
▪	groep 5.1.d buffer s’Herenbaan	39
▪	groep 5.1.e bufferrand Beukenlaan en atletiek	40
▪	groep 5.2.a eikenrand Spoorweglaan	40
▪	groep 5.2.b eikenrand zwembad	40
▪	groep 5.2.c platanenrand parking Acacialaan	41
▪	groep 5.3.a beukendreef Beukenlaan	41
▪	groep 5.3.b Wilde kastanjerij Beukenlaan	41
▪	groep 5.4.a ligusterhaag picturale tuin	42
▪	groep 5.4.b wintergroene struikengordel	42
•	5.4. bijzondere beheerrichtlijnen	42
▪	werken die de toegankelijkheid wijzigen	42

BIJLAGE	43
• Beheerplan	43
• Praktische voorstellen voor een harmonisch parkbeheer	43
▪ BENJES-RIL	43
▪ GEVLOCHTEN WAND	43
▪ HAKHOUTSTAPEL	43
▪ COMPOSTPLAATS	43
▪ SNOEIHOUTWAND	43
▪ REGENWATER	43
▪ GELAAGDHEID DEMONSTREREN	43
▪ ECODYNAMIEK TOLLEREN EN TOEPASSEN	44
▪ ECOLOGISCH VERANTWOORDE BOSBEHEERSPRINCIPES	44
▪ ECOLOGISCH VERANTWOORD MAAIBEHEER	44

INLEIDING

• B E H E E R P L A N N I N G

Beheer (bestuur) wordt vastgelegd in een beheerplan. Dit plan bevat alle maatregelen die moeten uitgevoerd worden om de doelstelling van het beleidsplan te bereiken. Het beheerplan staat in ons land nog in zijn kinderschoenen. Onze methode is ontwikkeld uit voorbeelden van het buitenland en eigen ervaring.

De tijdsduur van het beheerplan is afhankelijk van de site, zijn doel en de realisatiekwaliteit. De lange - termijnvisie van een beheerplan voor een tuin zal bijvoorbeeld overeenstemmen met de vermoedelijke bewoontijd, bijvoorbeeld 30 jaar, terwijl de lange - termijnvisie van bijvoorbeeld een stadspark de prioriteiten voor een periode van 150 jaar kan vastleggen. De lange - termijnvisie wordt dan zowel toetskader voor nieuwe ingrepen als basis voor beheer op middellange (vb. 6 jaar) en korte (vb. 2 jaar) termijn. In die zin is een beheerplan tegelijkertijd:

- Een actieplan op korte termijn;
- Een overlegdocument voor contacten met de overheid en alle betrokken instanties;
- Een basis voor verdere uitdieping en studie;
- Een referentiekader voor de beoordeling van nieuwe ontwikkelingen;

• I N V E N T A R I S A T I E

Determinerende plantensoorten worden gekarteerd om een beeld van de vegetatiesamenstelling en het landschapsbeeld te krijgen. Bij de gehanteerde criteria staat duidelijk de toepasbaarheid voorop. De landschapsbeeldkartering sluit nauw aan bij de landschapsecologische kartering. Het verschil is dat een landschapsbeeldkartering zich duidelijk en systematisch tot doel stelt om het beeld zelf, terwijl landschapsecologische kartering het visuele aspect van het landschap ziet als hulpmiddel om ecologische processen en relaties op te sporen¹. Determinatie van een kruidlaag kan als indicator gebruikt worden voor de milieu - omstandigheden van een plek. Aanduiding van markante plantensoorten, plantwijzen of groeivormen geven inzicht in de landschapsarchitecturale evolutie. Het optekenen van intensieve en extensieve onderhoudswijzen geeft een eerste beeld van de beheertijd. De vermelding van raakgroen geeft inzicht in de harmonie met het landschap. Ook open ruimten, waterpartijen, verharding en parkmeubilair krijgen een beheergroepscode en ontsnappen niet aan onderhoud.

• S A M E N S T E L L I N G B E H E E R G R O E P E N

De beheergroep is een vegetatiebestand dat omwille van zijn structureel ruimtelijke eenheid en/of functie als een herkenbaar onderdeel van het geheel kan beschouwd worden.

De indeling kan volgens verschillende criteria: ruimtelijk (horizontale of verticale gelaagdheid), functie (sier- of nutsfunctie) of plantensociologisch (op basis van plantengemeenschap²) gebeuren. Alleszins moet een beheergroep op een specifieke onderhoudswijze kunnen behandeld worden in functie van het vooropgesteld globaal beleidsplan. Voor de verwerking van de gegevens krijgt elke beheergroep een code op plan en tekst. Typologische indeling van de beheereenheden volgens de horizontale gelaagdheid:

- b o o m e t a g e

Bossen
Bomen in loofhoutbestand
Eiken - beuken open
Eiken - beuken open
Ruijge kruiden - elzenbos
Bomen in naaldhoutbestand
Bomen in gemengd bestand
Bomen in struwelen
Bomen in gras
Bomen in verharding
Laanbomen
Solitaire bomen

- s t r u i k l a a g

Struwelen
Groepen
Heggen
Solitair

- k r u i d l a a g

Boskruiden
Bosrandplanten
Stinzevegetatie
Vaste planten
Hooiland
Akkerbloemen weide
Grasland
Gazon

- w a t e r

Parkvijver
Bosven
Sloten
Afwateringgracht

- B E H E E R O P T I E E N
B E H E E R M A A T R E G E L E N

Er wordt van meet af aan segregatie gemaakt tussen 'natuurlijk' en 'cultureel' groen (van monocultuur tot bossecotoop) die, afhankelijk van het eindbeeld van de planologische opzet, afzonderlijk of in combinatie voorkomen. Veelal is een strikte opdeling niet mogelijk. Daarom benaderen we de beheergroep cultureel, semi-cultureel, semi-natuurlijk of natuurlijk³. Bij het klassieke onderhoudsplan worden de groenbestanden op een zuiver culturele wijze beheerd. Als bijvoorbeeld voor de beheergroep 'rozenperk' de beheeroptie bloeirijke instandhouding inhoud, dan kan de beheermaatregel zomerbemesting, bottelverwijdering, onkruidbestrijding, ziekte bestijding en wintersnoei inhouden. Ecologisch beheer betekend dat in minder of meerdere mate rekening gehouden wordt met de interacties tussen de groeiomstandigheden, de planten en de dieren. Groenvormen kunnen aan een of meerdere ecologische systemen gekoppeld worden. Een struweel kan bijvoorbeeld vergeleken worden op een bosrandsituatie en vanuit dat oogpunt beheerd worden. Een gesloten boomlaag kan als bos beschouwd worden. De beheeroptie kan een natuurlijke ontwikkeling vooropstellen. De beheermaatregel houdt dan niets doen in. De pakketten beheermaatregelen vormen samen het beheerstelsel en hebben een samenhangende structuur.

• B E H E E R - K O S T E N R A M I N G

Per beheergroep worden alle noodzakelijke handelingen gedurende een vastgestelde termijn van bijvoorbeeld 6 jaar vastgelegd in een maatregelenpakket. De werkzaamheden worden verdeeld in periodiek, regulier, repeterend, preventief, correctief of renoverend werk. Aan elke werkzaamheid kan een tijdseenheid gekoppeld worden zodat, aan de hand van eenheidsprijzen, hieruit de kosten kunnen worden afgeleid. Naarmate het gebruik kan het beheersplan sterker gedetailleerd worden en de kostenraming nauwkeuriger. In die zin is een beheerplan de basis voor een procesmatig actieplan.

• O R G A N I S A T I E

Een gericht (ecologisch) beheer heeft gevolgen voor alle betrokkenen. Scholing van groenbeheerders, voorlichting en inspraak van bewoners bij de optiekeuze is geen tijdverlies maar maakt deel uit van de opdracht. Integratie van goede educatieve- en recreatieve voorzieningen kan ecologisch beheer voor een ruimer publiek aanvaardbaar maken.

Het beheerplan is geen doel op zich. Het resultaat van de beheermaatregelen moet regelmatig worden beoordeeld en worden teruggekoppeld aan de beoogde doelstellingen. Dynamisch beheer kenmerkt zich door een procesmatig verloop. Functie, indeling en mogelijkheden kunnen veranderen.

Het inventariseren van de fauna voor en na realisatie geeft een beeld van de ecologische ontwikkeling en de beheer kwaliteit.

• V O O R B E E L D

groep 1.1. loofbomen in groep

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

De loofbomengroep wordt een maal per jaar (f) gesnoeid in het jaar 2000 over de volledige oppervlakte (100%). De volgende snoeibeurt gebeurt in 2011. Dit betekent dus dat de werken met een interval van 5 jaar worden uitgevoerd. Indien om praktische redenen de snoeiwerken in een later jaar aanvangen, verschuiven de latere snoei beurten eveneens met 5 jaar.

Acer saccharinum (Zilveresdoorn) CB1|1.1.2□

De boven staande code verwijst naar een code op het grondplan in bijlage.

De eerste letter staat voor:

B = Beheer; het betreft beheersmaatregelen.

A= Aanplanting; het betreft een nieuwe aanplanting.

R= Restauratie; het betreft restauratie- en/of renovatiewerken, die streven naar consolidatie.

I= Infrastructuurle werken; het betreft een wijziging van de bestaande toestand.

Het eerste cijfer duidt de zone aan waarop het werk van toepassing is :

1 = picturale tuin

2 = landschapspark

3 = sportpark

4 = natuurpark

5 = parkmantel

De laatste cijfers duiden de groep aan, en komen overeen met de beheergroepen.

PARK ONDERDELEN

1. PICTURALE TUIN

- 1.1 algemene beschrijving

De kenmerken van het huidige beheer bestaan uit het behoud van de tuin op traditionele wijze:

- intensief maaien van de gazons
- hagen scheren
- wegen onkruidvrij houden met totaal herbiciden en herstel van de toplaag
- perkplanten jaarlijks heraanplanten

- 1.2 beheerdoelstellingen

- sociale doelstelling

- ontmoetingsplaats
- achtergronden neutraliseren (aanplanten buffer)
- ecologische doelstelling
- onderhouds - en milieuvriendelijke aanpak

- structurele doelstelling

- een beeld uit een bepaalde tijdsgeest (interbellum) benadrukken

- esthetische doelstelling

- traditionele tuinarchitecturale aanpak

• 1 . 3 . b e h e e r g r o e p e n

▪ g r o e p 1 . 1 . l o o f b o m e n i n g r o e p

Doelstelling:

- behoud van tuinarchitectonisch karakter van gegroepeerde bomen: Aesculus, Acer
- behoud als kleine lijnvormige structuurbepalende groenelementen: Platanus, Prunus

Beheeropzet:

- Aesculus x carnea 'Briotii' (Rode paardekastanje)* CB1|1.1.1□
 - periodiek wegsnoeien van dode takken
 - standplaatsverbetering door bodemverluchting en/of bodemverbetering
- Acer saccharinum (Zilveresdoorn)* CB1|1.1.2□
 - periodiek wegsnoeien van dode takken
 - standplaatsverbetering door bodemverluchting en/of bodemverbetering
- Platanus x acerifolia (Gewone plataan)* CB1|1.1.3□
 - periodiek wegsnoeien van dode takken
 - jaarlijks knotten in februari/maart
 - standplaatsverbetering door bodemverluchting en/of bodemverbetering
- Prunus x serrulata 'Kanzan' (Japanse kerselaar)* CB1|1.1.4□
 - periodiek wegsnoeien van dode takken
 - standplaatsverbetering door bodemverluchting en/of bodemverbetering

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
knotten	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100
standplaats	1	100										

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 1 . 2 . o e v e r s F r a n s e v i j v e r s

Doelstelling:

- semi-cultuurlijke benadering = behoud van tuinarchitectonisch karakter
- zwerfvuil verwijderen

Richtlijnen voor bescherming en versteviging oevers Franse vijvers:

- plaatselijk oeversbeschoeiing herstellen en/of verstevigen, zandafspoeling verhinderen
- verstevigen met gepaste beplanting: zie aparte opdracht (uitvoeringsopdracht)

Beheeropzet:

- Oevers franse vijvers* CB1|1.2.1□
 - regulier opruimen van zwerfvuil
 - aanspoelend drijvend vuil wegruimen
 - in de winterperiode organisch materiaal (takken en bladeren) verwijderen

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
oever- controle	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100
opruimen	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 1 . 3 . g a z o n s e n b e p l a n t i n g

Doelstelling:

-beeld steile grastaluds behouden

restauratie **CR1**|1.3□

-plantvakken valoriseren

-semi-cultureel benadering = open niet betreedbare ruimten creëren

Richtlijnen tegen erosie van steile plant - en gazonstroken :

-verstevigen en aanvullen met teelaarde waar nodig

-plaatselijk opnieuw herstellen oorspronkelijk profiel talud

-heraanleg met bewapende grasmatten: zie aparte opdracht (uitvoeringsopdracht)

Richtlijnen voor duurzame plantenkeuze:

Perkplanten **CA1**|1.3□

-bloeirijke één - en tweejarige kruidachtige planten aanplanten in driehoekige perken met monochrome uniforme cultivars

-hedendaags plantsysteem uitwerken: zie aparte opdracht (uitvoeringsopdracht)

Beheeropzet:

Gazonmodulatie **CB1**|1.3□

-gazon maaien met inbegrip van mulching met 'mulchmaaier',

vanaf 15 april (mulching = ter plekke composteren van het grasmaaisel)

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
maaien	25	100	25	100	25	100	25	100	25	100	25	100
perkbeheer	3	100	3	100	3	100	3	100	3	100	3	100

F = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 1 . 4 . v e r h a r d i n g e n

Doelstelling:

-bekomen van duidelijk zichtbare en comfortabel begaanbare wegen

-geen gebruik maken van biociden!

Richtlijnen voor herstel kantstroken:

-rechtzetten van de aanwezige scheefgezakte kantopsluitingen

-dichtmaken en verstevigen van de talrijke erosiegeulen

Richtlijnen voor herstel verhardingen:

-herstel met toplaag in roodoranje mijnsteen: zie aparte opdracht (uitvoeringsopdracht)

Beheeropzet:

-opstellen van algemeen veegplan voor alle verhardingen

verhardingen **CB1**|1.4□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
vegen	10	100	10	100	10	100	10	100	10	100	10	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

- 1 . 4 . b i j z o n d e r e r i c h t l i j n e n

- h y d r o g r a f i s c h e w i j z i g e n :

Richtlijnen voor ecologisch verantwoorde waterzuivering:

-waterbeheer volgens richtlijnen PIH

Richtlijnen voor verantwoord visbeleid:

-Gemeentelijke verordening opstellen en/of aanpassen

2. LANDSCHAPSPARK

• 2.1 alg. beschrijving

De kenmerken van het huidige beheer bestaat uit traditioneel beheer:

-algemeen opkuisen, maaien en verwijderen van dode en/of omgevallen bomen

• 2.2 beheerdoelstellingen

- sociale doelstelling
-pleisterplaats voor parkgebruikers
- structurele doelstelling
-kenmerken van een Engelse landschapsstijl
- esthetische doelstelling
-behoud “spectaculaire” boombestanden
-nieuwe markante bomen aanplanten
- recreatieve doelstelling
-passieve recreatie stimuleren
- ecologische doelstelling
-groenaanpak rekening houdend met de natuurlijke groeiprocessen
- educatieve doelstelling
-voorbeeldfunctie, plantencombinaties als toepassingen voor de privé tuin

• 2 . 3 b e h e e r g r o e p e n

2.3.1. waarnemingen op het terrein:

- floristisch onderzoek voor natuurbehoud *fon Nico Wysmantel*
- verslag vegetatie park *Frank Buysse Boomverzorger - Natuurwachter*
- rapport integraal waterbeheer Boom *PIH*

2.3.2. bepalen van de beheergroepen

▪ g r o e p 2 . 1 . a b e u k e n b e s t a n d B e u k e n l a a n

Doelstelling:

- behoud uniek parkconcept 'kathedraalbos'
- aftakeling tegengaan

Richtlijnen tegen erosie bodem en behoud beuken:

- plaatsen van vlechtwerkjes, vervaardigt uit stevige kastanje steunpalen met een vlecht-

beukenbestand Beukenlaan □2|2.1.a□

werk van takken afkomstig van snoei - en kaphout uit het Gemeentepark, plaatsen als

erosiewerende bladvangsters: zie aparte opdracht (uitvoeringsopdracht)

- open plekken nabij de zonnige en vochtige Bosbeek - rand aanplanten met Zomereik: zie aparte opdracht (uitvoeringsopdracht)

beukenbestand Beukenlaan □A2|2.1.a□

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van gevaarlijke takken

beukenbestand Beukenlaan □B2|2.1.a□

- periodiek kappen van afstervende en dode bomen

- standplaatsverbetering met groencompost van compostplaats Gemeentepark

- vlechtwerkwand jaarlijks aanvullen met snoei- en kaphout.

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	80					1	80				
standplaats	1	50					1	50				
snoeihout	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 2 . 1 . b c e n t r a a l b e u k e n b e s t a n d s p e e l t u i n e n m i k s t a n d

Doelstelling:

- behoud parkconcept beuken op grondwal
- behoud andere boomsoorten en struiken
- ontwikkeling stimuleren van stinzenplanten

Richtlijnen tegen erosie bodem en behoud beuken:

- plaatsen van vlechtwerkjes, vervaardigt uit stevige kastanje steunpalen met een vlecht-

werk van takken afkomstig van snoei - en kaphout uit het Gemeentepark, plaatsen als

erosie werende bladvangsters: zie aparte opdracht (uitvoeringsopdracht)

centraal beukenbestan □2|2.1.b□

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van dode takken bij de wandelpaden
- standplaatsverbetering met groencompost van compostplaats Gemeentepark
- vlechtwerkwand jaarlijks aanvullen met snoei- en kaphout.

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
standplaats	1	80					1	80				
snoeihout	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.2. solitaires en/of markante loofbomen

Doelstelling:

- accentueren van de monumentale Populus euramericana 'Marilandica'
- cultureel benadering = instandhouding

Beheeropzet:

- kappen van jonge Beuk, enkele Gewone esdoorns en een A. eik rond de Populier.

Populus euramericana 'Marilandica' B2|2.2

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kappen	1	100										

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.3. a eiland Spoorweglaan

Doelstelling:

- semi-cultureel benadering = open karakter om centraal perspectief te herstellen en te binden aan het landschapspark
- kruidlaag laten ontwikkelen (Gele Lis, Groot Hoefblad)

Beheeropzet:

- kappen van alle A. vogelkers, Gewone esdoorn, A. eik,
- periodieke verwijderen van A. vogelkers, Gewone esdoorn, A. eik,

eiland spoorweglaan B2|2.3.a

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
kappen	1	100									1	100
verwijderen	1	80					1	80				

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

Uitvoering: (aanvulling 05.05.2006)

Herstel van het centraal perspectief uit de picturale tuin naar het natuurpark is een doelstelling van het landschapsbeheerplan. Dit perspectief verankert visueel de picturale tuin aan het landschapspark. Het kappen van bomen en struiken op het eiland werd uitgevoerd in 2005. Dit verlengt het perspectief dat tussen de boomgordels verdwijnt. Voordeel

hiervan is een bezond eiland en lichtinval op de zoom van de boomgordels. Hierdoor kan zich onder de boomgordels een volwaardige zoom- en struikvegetatie ontwikkelen die als buffer functioneert.

Als voorbereidende werken werden de ruigtekruiden en bramen van het eiland verwijderd, maar de boomstronken bleven behouden. Er werden echter geen grondwerken uitgevoerd waardoor de bodem niet verstoort werd.

Het eiland werd in 2005 beplant met hangende zegge (*Carex pendula*), gele lis (*Iris pseudacorus*) en koninginnekruid (*Eupatorium cannabinum*). Na aanplanting werd niet selectief gemaaid waardoor het eiland een onverzorgd beeld had. Na het uitbloeien van het koninginnekruid werd dit kort gemaaid. Spontaan ontwikkelden zich ridderzuring (*Rumex obtusifolius*), grote brandnetel (*Urtica dioica*), pitrus (*Juncus effusus*) en bosbraam (*Rubus fruticosus*).

Op de buitenoever ontwikkeld zich bochtige smeie (*Deschampsia cespitosa*), madeliefje (*Bellis perennis*), fluitenkruid (*Anthriscus sylvestris*), brunel (*Prunella vulgaris*), akkerdistel (*Cirsium arvense*), sleutelbloem (*Primula vulgaris*), pinksterbloem (*Cardamine pratensis*), klein hoefblad (*Tussilago farfara*) en grassen.

Voorstel

Eiland

Minimale ingreep ter verbetering van de bestaande toestand volgens wensen van het gemeentebestuur.

Streef en eindbeeld : monochroom wintergroen eiland met dicht uitgegroeid vegetatiedek van grondgebonden pitrus.

Streefbeeld 2005 : gevarieerde etagevormige opbouw met koninginnekruid als hoofdsoort, begeleid door gele lis en hangende zegge. Centraal eerste ontwikkeling van pitrus.

- 1) verplanten gele lis naar de meest noordelijke schuin hellende oever aan de waterrand.
- 2) Koninginnekruid voor 15 mei kort intoppen om uitstoeeling te bevorderen.
- 3) Koninginnekruid steunen dmv reishout (+100 cm mv., -30 cm mv., uniform vertakt snoeihout van hazelaar en/of eik)
- 4) Verwijderen van ruigtekruiden als ridderzuring, brandnetel, distel, braam, ...
- 5) Pitrusgroei stimuleren door 4 maaibeurten/seizoen. Eventueel randen schoffelen om uitbreiding te stimuleren.
- 6) Selectief maaïen van de tussenliggende spontane kruid- en grasvegetatie
- 7) *Carex pendula* vrij wieden in 2006
- 8) Eendenpopulatie reduceren

Oever

Streef en eindbeeld : Oeverberm en zoom van 300 cm van boomgordel laten begroeien met kort wintergroen gras en bloeiende tredplanten als vloeiende overgang van picturaal gazon naar landschapspark. Hoofdsoorten zijn bochtige smeie en madeliefje, aangevuld met brunel, draadereprijs (*Veronica filiformis*) en penningkruid (*Lysimachia nummularia*)

In de zoom stinkende gouwe behouden en stimuleren door bodem open te houden en stevig uit te harken (zie ook beheergroep groep 5.1.b transparant bosbestand PTS)

Maaifrequentie om de 3 weken in 2006

In mei 2006 inzaaien van bochtige smeie en madelieven. Zaaïen in verticuteergroeven (met messen) parallel aan de weg.

Voorstel in het kader van het restauratiedossier van de picturale tuin.

uitfrozen stobben en onzichtbaar maken, zonder oeverbeschadiging
machinale bolronde bodemmodulering met kleine rupskraan

inzaaien met pitrus

15 maaibeurten gedurende 2 jaar, nadien maaibeheer afbouwen

■ g r o e p 2 . 3 . b l a a g g e l e g e n b o s g e b i e d A . S n i e d e r s s t r a a t

Doelstelling:

- semi-cultuurlijke benadering = open karakter met struiken
- een licht bosbestand laten ontwikkelen met veel nieuwe struikaanplantingen

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van gevaarlijke takken bij het wandelpad
- kappen van alle A. vogelkers, Gewone esdoorn, A. eik
- periodieke verwijderen van A. vogelkers, Gewone esdoorn, A. eik,

laaggelegen bosgebied B2|2.3.b

JAAR	2006	2007	2008	2009	2010	2011
------	------	------	------	------	------	------

WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	100										
verwijderen					1	80						

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 2 . 3 . c s c h i e r e i l a n d m e t r o n d w e g

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = behoud dichtheid en geborgenheid
- laten ontwikkelen tot een speeleiland (kampen bouwen)

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van gevaarlijke takken bij wandelpaden
- kappen van de afgestorven exemplaren
- dunnen van te dicht op elkaar groeiende bomen, incidenteel

schiereiland met rondweg B2|2.3.c

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	100										
dunnen			1	100								

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 2 . 3 . d e i l a n d V a n L e r i u s l a a n

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = behoud van dichte begroeiing
- sfeervolle gevarieerde struik - en boomvegetatie laten ontwikkelen
- dood hout versterkt het sprookjesachtige

Beheeropzet:

- incidenteel dunnen van te dicht op elkaar groeiende struiken en/of bomen

eiland Van Leriusslaan B2|2.3.d

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
dunnen	1	100									1	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.3.e eiland grote parkvijver Mercatorstraat

Doelstelling:

- semi-culturele benadering = behoud open karakter met enkele bomen
- terugdringen eendenpopulatie noodzakelijk
- aanplanting met gevarieerd bomen en struikenassortiment

Beheeropzet:

- kappen van de afgestorven bomen en/of struiken
- verwijderen van laurierkersstruiken

eiland grote parkvijver □B2|2.23.e□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
kappen	1	100									1	100
verwijderen	1	100										

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.4.a oud bosbestand Van Arteveldestraat

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = ontwikkeling naar gemengd loofbos met voorjaarsflora
- bijplanten van Zomereik op droge plaatsen en Gewone es op natte plaatsen
- verwijderen van A. vogelkers en A. eik
- behoud van oud beekje

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van takken bij wandelpaden
- kappen van A. vogelkers en A. eik
- wegharken van de strooisellaag tot op de minerale bodem

oud bosbestand Van Arteveldestraat □B2|2.4.a□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	100										
wegharken	1	10					1	5				

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.4.b bosbestand buffer Acacialaan

Doelstelling:

- aan te planten buffergebied tennisterreinen en centraal ontmoetingsplein

buffer Acacialaan □A2|2.4.b□

- laten ontwikkelen van dichte aanplanting met bomen en struiken

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van takken bij wandelpaden

buffer Acacialaan □B2|2.4.b□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%

HEDEN												
snoeien	1	100									1	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.5.a bosbestand open ruimte hoek voetbalveld

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = behoud struikengordel (Deutzia scabra) en gemengd bestand
- transparant maken door verwijderen zaailingen A. vogelkers, A. eik en Gewone esdoorn
- aanplanten van enkele markante parkbomen

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van gevaarlijke takken bij wandelpaden
- kappen van alle exoten/zaailingen

bosbestand open ruimte voetbalveld B2|2.5.a

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	100										

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.5.b bosbestand open ruimte mikstand

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = behoud struikengordel Deutzia scabra en gemengd bestand
- transparant maken door verwijderen zaailingen A. vogelkers, A. eik en Gewone esdoorn
- aanplanten van enkele markante parkbomen

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van gevaarlijke takken bij wandelpaden
- kappen van alle exoten/zaailingen

bosbestand open ruimte mik B2|2.5.b

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	100										

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.5.c bosbestand atletiekgebouw

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = open karakter verkrijgen
- ijl bosbestand met plaats voor ontwikkelende ruigte: braambes,

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van gevaarlijke takken bij wandelpaden
- kappen van alle exoten/zaailingen
- ruigtekruiden – zoomvegetatie ontwikkelen door maaien

bosbestand atletiekgebouw B2|2.5.c

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	80					1	80				
maaïen	1	50					1	50				

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.6.a bomenrij open ruimte Plataan

Doelstelling:

- behoud van landschapsarchitectonisch en oriënterend parkelement
- standplaatsverbetering

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van dode takken
- bodemverbetering door aanleg boomspiegel met kort verteerde stalmest

Platanenrij centrale vista □B2|2.6.a□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
bodem-verbetering	1	100							1	100		

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.6.b bomenrij open ruimte Esdoorn

Doelstelling:

- verwijderen wegwijnende bomen
- ruimte opnemen in heraanleg speeltuin met aanplanting nieuwe losstaande bomen en/of boomgroepen

Beheeropzet:

- kappen bomenrij

esdoornrij centrale vista □B2|2.6.b□

JAAR	2006	2007	2008	2009	2010	2011
------	------	------	------	------	------	------

WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
kappen	1	100										

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.7.a bosrand mikstand beukenbestand

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = behoud lange struikengordel Deutzia scabra
- spontane ontwikkeling van boszoomvegetatie toelaten, door gefaseerde afsluiting stroken

Beheeropzet:

- uittrekken van zaailingen exoten
- maaïen van de ontwikkelende boszoom

bosrand beukenbestand mik □B2|2.7.a□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
uittrekken	1	100									1	100
maaïen	1	100										

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.7.b bosrand speelbos kwekerij

Doelstelling:

- semi-cultuurlijke benadering = oorspronkelijke bosstructuur herstellen of verjongen
- speelbos aanleggen door opruimen composthopen, kappen dichte randstructuren van A.eik

- behoud en versterken wild of speels karakter

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van gevaarlijke takken bij wandelpaden
- kappen van dicht op elkaar groeiende A.eik in de randstructuren

bosrand spelbos kwekerij □B2|2.7.b□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen					1	100						

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.8.a struiken 'wintergroen bos'

Doelstelling:

- semi-cultuurlijke benadering = structuur - en schermfunctie
- stimuleren van spontane ontwikkeling van hulst en venijnboom

Richtlijnen voor duurzame plantenkeuze:

- rekening houden met bodemtype, groeiplaatsomstandigheden,
- aanplanten van grote plantmaten en in groepen: zie aparte opdracht (uitvoeringsopdracht)

struiken wintergroen bos □A2|2.8.a□

Beheeropzet:

- standplaatsverbetering door toediening van groencompost

struiken wintergroen bos □B2|2.8.a□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDE N	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
standplaats											1	100

f = frequentie per jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.8.b struiken bladverliezend bos**Doelstelling:**

- semi-natuurlijke benadering = omvormen gelaagdheid natuurlijk bos
- stimuleren van spontane ontwikkeling van hazelaar

struiken bladverliezend bos □A2|2.8.b□

Richtlijnen voor duurzame plantenkeuze:

- rekening houden met bodemtype, groeiplaatsomstandigheden, gelaagdheid,
- aanplanten van grote plantmaten en in groepen: zie aparte opdracht (uitvoeringsopdracht)

Beheeropzet:

- standplaatsverbetering door toediening van groencompost

struiken bladverliezend bos □B2|2.8.b□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
standplaats											1	100

f = frequentie per jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.9.a Bosbeek en parkvijvers**Doelstelling:**

- semi-natuurlijke benadering = behoud van beekloop, parkvijvers en watervalletjes
- geleidelijk verminderen van eendenpopulatie, verplaatsen naar andere of beperktere locatie
- uitvoeren integraal waterbeheersplan Bosbeek PIH

Beheeropzet

- periodieke sedimentruiming Bosbeek en parkvijvers
- regulier opruimen van zwerfvuil en drijfvuil- organisch materiaal in de winterperiode

parkvijver en bosbeek □B2|2.9.a□

JAAR	2006	2007	2008	2009	2010	2011
------	------	------	------	------	------	------

WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
ruiming	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100
opruimen												

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 2 . 9 . b o e v e r b e s c h e r m i n g

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = natuurvriendelijke oeverversteving
- reduceren van intensieve betreding

Richtlijnen voor bescherming oevers Bosbeek:

- gepaste oeververstevingende beplanting aanbrengen,

oeverbescherming □A2|2.9.b□

Beheeropzet:

- kappen van zaailingen/houtopslag, Zwarte els wordt incidenteel behouden
- regulier opruimen van zwerfvuil en organisch materiaal in de winterperiode
- periodiek maaian van de oeverbeplanting inclusief het afvoeren van het maaisel

oeverbescherming □B2|2.9.b□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
kappen	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100
opruimen	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100
maaien	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 2 . 9 . c o e v e r b e p l a n t i n g g e l e l i s

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = zacht hellende oevertaluds
- intensieve betreding reduceren
- gepaste beplanting laten ontwikkelen ter verfraaiing en bescherming

Richtlijnen voor duurzame en landschappelijke oever- en waterbeplanting:

- aanplanten Gele lis nabij pleisterplaats

Oeverbeplanting parkvijver □A2|2.9.c□

Beheeropzet:

- periodiek weghalen van overhangende verwelkte en/of verdorde plantendelen, inclusief het afvoeren
- periodiek maaian van de oeverbeplanting inclusief het afvoeren van het maaisel

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
maaïen							1	100				
weghalen	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100

f = frequentie per jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.9.d oeverbeplanting groot hoefblad

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = zacht hellende oevertaluds
- intensieve betreding reduceren
- gepaste beplanting laten ontwikkelen ter verfraaiing en bescherming

Richtlijnen voor duurzame en landschappelijke oever- en waterbeplanting:

- aanplanten waterlelie (Nymphaea alba) in de grote parkvijver.

Oeverbeplanting parkvijver A2|2.9.d

- aanplanten Groot hoefblad nabij grote waterval

Oeverbeplanting parkvijver A2|2.9.d

Beheeropzet:

- periodiek weghalen van overhangende verwelkte en/of verdorde plantendelen, inclusief het afvoeren

Oeverbeplanting parkvijver B2|2.9.d

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
weghalen	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100

f = frequentie per jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 2.10.a grasveld open ruimte ligweide mikstand

Doelstelling:

- semi-cultuurlijke benadering = open betreedbare speel - en ligweide
- er worden geen biociden gebruikt

Beheeropzet:

- grasveld maaïen met afvoer maaisel, vervoer naar compostplaats in parkbos

grasveld open ruimte A2|2.10.a

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%

maaïen	18	100	18	100	18	100	18	100	18	100	18	100
--------	----	-----	----	-----	----	-----	----	-----	----	-----	----	-----

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 2 . 1 0 . b g a z o n s p e e l t u i n

Doelstelling:

-semi-cultuurlijke benadering = open betreedbare speelruimte

Beheeropzet:

-gazons maaïen met afvoer maaisel, vervoer naar compostplaats in parkbos

-er worden geen biociden gebruikt

gazon speeltuin □A2|2.10.b□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
maaïen	25	100	25	100	25	100	25	100	25	100	25	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 2 . 1 1 . v e r h a r d i n g e n

Doelstelling:

-duidelijk zichtbare en comfortabel begaanbare wegen verzorgen

-geen gebruik maken van biociden!

Richtlijnen voor herstel kantstroken:

-Vervangen van diverse kantsteensystemen te vervangen door een discrete uniforme padrand in staalplaat

Richtlijnen voor herstel verhardingen:

-plaatselijk heraanleggen van de top laag bestaande uit rode mijnsteen

-rekening houden met een laagsgewijze opbouw: zie aparte opdracht (uitvoeringsopdracht)

Beheeropzet:

-opstellen van algemeen en alternatief veegplan voor alle verhardingen

-er worden geen biociden gebruikt

verhardingen □A2|2.11□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
vegen	10	100	10	100	10	100	10	100	10	100	10	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

• 2 . 4 . b i j z o n d e r e b e h e e r r i c h t l i j n e n

▪ w e r k e n d i e d e h y d r o g r a f i e v a n h e t g e b i e d w i j z i g e n

Richtlijnen voor uitbaggeren van de Bosbeek en de parkvijvers:

-volgens rapport integraal waterbeheer PIH

Richtlijnen voor ecologisch verantwoorde waterzuivering:

-volgens rapport integraal waterbeheer PIH

▪ w e r k e n d i e d e w a n d e l - e n f i e t s p a d e n w i l l e n w i j z i g e n

Richtlijnen voor veilige wandel - en fietsverbindingen:

- bestaande asfaltverbindingen behouden voor intensief fietsverkeer
- aanbrengen van zachte scheiding voetgangers/fietsers

▪ w e r k e n d i e d e b e s t a a n d e a a n p l a n t i n g e n w i j z i g e n

Richtlijnen voor herinrichting van de kwekerij:

- herinrichten gebouw als educatief parkboscentrum
- herinrichten kwekerij tot kinderboerderij (als alternatieve plek voor het voergedrag van de parkbezoeker)
- eigen site aanleggen met plaats voor composteringsterrein parkbos

3. S P O R T P A R K

• 3 . 1 . a l g . b e s c h r i j v i n g

De kenmerken van het huidige beheer zijn:

- individueel onderhoud

• 3.2. beheerdoelstellingen

- recreatieve doelstelling
-eigentijdse sportinfrastructuur uitbouwen
- sociale doelstelling
-open en gevarieerd
- structurele doelstelling
-behouden kwalitatieve architectuur en gebruiksvriendelijke nieuwe architectuur
- esthetische doelstelling
-constructies in parkbos integreren
- ecologische doelstelling
-milieuvriendelijke groenaanpak

• 3.3. beheergroepen

- groep 3.1.a houtkant voetbalveld

Doelstelling:

-semi-natuurlijke benadering = instandhouden van de afschermende hoge groenstructuur

Beheeropzet:

-periodiek wegsnoeien van gevaarlijke takken aan wandelwegen en gebouwen

houtkant voetbalveld B2|3.1.a

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien			1	100							1	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

- groep 3.1.b houtkant zwembad

Doelstelling:

-semi-natuurlijke benadering = instandhouden van de afschermende structuur

-laten ontwikkelen naar overwegend eikenbestand

Beheeropzet:

-periodiek wegsnoeien van gevaarlijke takken bij wandelwegen en ligweide

-kappen van dode of afstervende bomen en vervangen door vooral Zomereik

houtkant zwembad B3|3.1.b

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%

snoeien			1	100							1	100
kappen	1	10							1	10		

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 3.2. markante boom melkhuysje Bruine beuk

Doelstelling:

-cultuurlijke benadering = instandhouding optimaliseren standplaats

Beheeropzet:

-standplaatsverbetering van Fagus sylvatica 'Atropunicea'

-jaarlijks na controle snoeien van gevaarlijke en/of dode takken

markante bruine beuk

▣3|3.2▣

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAM HEDEN	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%
standplaats	1	100										
snoeien	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 3.3. bomenrij voetbalveld Winterlinde

Doelstelling:

-behoud van landschapsarchitectonisch karakter langs wandelweg

-behoud als klein, lijnvormig en herkenbaar groenelement (Tilia cordata)

Beheeropzet:

-periodiek wegsnoeien van dode takken bij de wandelpaden

-standplaatsverbetering bij linden met gecomposteerde stalmest

lindenrij

▣3|3.3▣

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
standplaats	1	100							1	100		

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 3.4. aanplantingen

Doelstelling:

-semi-cultuurlijke benadering

-voedselbron en nestgelegenheid voor dieren

Richtlijnen voor duurzaam geïntegreerde beplanting:

-aanplanten van hoogstammige bomen op het plein, samengesteld blad, lichtdoorlatend

aanplantingen

▣3|3.4▣

Richtlijnen voor aanplanten van een markante boom op het driehoekig pleintje nabij het zwembad:

-aanplanten van hoogstammige solitaire boom

-heggen als losse groenstructuren op het ontmoetingsplein

-hagen onderhouden als strakke afschermende groenstructuren

Beheeropzet:

- heggen niet scheren
- hagen gefaseerd scheren

aanplantingen □3|3.4□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100	2	100	2	100	2	100	2	100	2	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 3.5. verhardingen**Doelstelling:**

- bekomen van duidelijk zichtbare en comfortabel begaanbare wegen en pleinen
- geen gebruik maken van biociden!

Richtlijnen voor gebruik milieuvriendelijke verhardingen:

- gesloten waterdoorlaatbare duurzame verharding

aanplantingen □3|3.5□

Beheeropzet:

- opstellen van algemeen veegplan voor alle verhardingen

verhardingen □3|3.5□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
vegen	10	100	10	100	10	100	10	100	10	100	10	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

• 3.4. bijzondere
beheerrichtlijnen

▪ werken die het bestaande plein wijzigen**Richtlijnen voor aanleggen pleisterplaats****Richtlijnen voor duurzame en geïntegreerde beplanting****Richtlijnen voor gebruik milieuvriendelijke verhardingen**

- w e r k e n d i e d e o n t s l u i t i n g v a n d e s p o r t i n f r a s t r u c t u u r
w i j z i g e n

Richtlijnen voor gepaste toegang bij zwembad en voetbalveld

Richtlijnen voor parkintegratie tennisterreinen

Richtlijnen voor veilige wandel- en fietsverbindingen

4. N A T U U R P A R K

• 4 . 1 . a l g . b e s c h r i j v i n g

De kenmerken van het huidige beheer zijn:

-beperkt parkonderhoud

-verwijderen zand - en slib aanspoeling Molenbeek en Bosbeek

• 4.2. beheerdoelstellingen

- ecologische doelstelling
-natuurlijke successie toelaten
- educatieve doelstelling
-natuur leerpad
- sociale natuurdoelstelling
-pleisterplaats
- esthetische doelstelling
-herontdekken schoonheid van de natuur

• 4.3. beheergroep

- groep 4.1. elzenbroek s' Herenbaan - Beukenlaan

Doelstelling:

- aanplanten van Zwarte els op afgegraven terrein
- natuurlijke benadering = natuurlijke successie!

Beheeropzet:

- natuurlijke successie toelaten = niets doen!

Elzenbroek 's Herenbaan - Beukenlaan B4|4.1

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
niets doen	1	100									1	10

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

- groep 4.2. bomenrij Gewone beuk Oude Meiklokstraat

Doelstelling:

- behoud als parkachtig landschapselement als overgang naar het landschappelijk deel.
- herkenningspunt, oriënterend

Beheeropzet:

- periodiek wegsnoeien van dode takken langsheen de wandelpaden
- standplaatsverbetering met gecomposteerde stalmest

beukenrij Oude Meiklokstraat B4|4.2

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100

standplaats	1	100							1	100		
-------------	---	-----	--	--	--	--	--	--	---	-----	--	--

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 4 . 3 . m o e r a s v e g e t a t i e s e c u n d a i r e z a n d v a n g

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = structureel zware ingreep - nastreven extensief beheer
- lichtinval vergroten
- overgangszone met struiken aanleggen
- spontane ontwikkeling van moerasplanten
- verbeteren waterkwaliteit

Richtlijnen bij aanleg secundaire zandvang Bosbeek:

-PIH

Richtlijnen voor duurzame oeverbeplanting:

-aanplanting van rietvegetatie (*Phragmites australis*)

aanplanting van rietkraag □A4|4.3□

Beheeropzet:

- kappen van rand hoge bomen: vooral A. eik, Zwarte els
- maaïen moerasvegetaties met interval van 5 jaar

moerasvegetatie secundaire zandvang □B4|4.3□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
kappen	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
maaïen	1	80									1	80

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 4 . 4 . a v o c h t i g b i o t o o p - h o e d N a p o l e o n

Doelstelling:

- natuurlijke benadering = streven naar natuurontwikkeling
- drink - en broedplaats voor dieren
- verbeteren waterkwaliteit

Richtlijnen voor aanleg vochtig biotoop Bosbeek:

-aanplanting van rietvegetatie (*Phragmites australis*)

aanplanting van rietkraag □A4|4.4.a□

Beheeropzet:

- beheer sterk veranderlijk en onderhevig aan omstandigheden waterhuishouding
- streven naar natuurlijke benadering = verstoring tegengaan door weren bezoekers en niet plaggen
- kappen van riet met interval van 5 jaar

vochtig biotoop hoed Napoleon □B4|4.4.a□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
kappen	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
maaïen					1	80						

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 4 . 4 . b b o s p o e l a c h t e r g e b o u w a t l e t i e k

Doelstelling:

- natuurlijke benadering = behoud als restant van oude beekloop (door verstuing en/of ophoging van omgeving afgesneden) interessant, ondanks wisselende waterstand, voor de biodiversiteit
- drink - en broedplaats voor dieren (niet duidelijk afgebakende zone)

Richtlijnen voor aanleg poel atletiekveldje:**Beheeropzet:**

- beheer sterk veranderlijk en onderhevig aan omstandigheden waterhuishouding
- streven naar natuurlijke benadering = verstoring tegengaan door weren bezoekers en niet plaggen (vergt veel arbeid en resultaat is tijdelijk)
- beheer = niets doen

bospoel achter atletiekgebouw □B4|4.4.b□

▪ groep 4.5.a zacht hellende oevers secundaire zandvang en hoed Napoleon

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = behoud van landschapsarchitectonisch karakter
- beperken erosie
- verhogen gradiënten en hogere biodiversiteit

Richtlijnen bij aanleg zachte oevertaluds:

- maximale hellingsgraad 1/3

Richtlijnen voor duurzame oeverbeplanting:

- spontane beplanting (Waterweegbree, Gele lis, Dotterbloem, Watermunt, Water-vergeet-mij-nietje, Egelskop, ...

Beheeropzet:

- regulier opruimen van zwerfpuil allerhande en ook organisch materiaal als takken en bladeren in de winterperiode
- de zacht hellende oevers jaarlijks maaïen buiten het broedseizoen (september/oktober)

zacht hellende oever secundaire zandvang en hoed Napoleon □B4|4.5.a□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
opruimen	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100
maaïen	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100

f = frequentie per jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 4.5.b verhoogde steile oevers bij de bomenrij met de Gewone beuk

Doelstelling:

- natuurlijke benadering = steile oever voor specifieke diersoorten. Toename van biodiversiteit.

Richtlijnen bij aanleg steile oevertaluds:

- milieutechnische natuurbouw met klei/leem

Beheeropzet:

- Beheer = niets doen

verhoogde steile oever □4|4.5.b□

▪ groep 4.6. nat hooiland op een deel van het atletiekveldje

Doelstelling:

- semi-culturele benadering = beheer gericht op instandhouding van open ruimte maar met respect een spontane plantenontwikkeling
- educatief, esthetisch en ecologisch voorbeeld voor park en tuin

Beheeropzet:

- eerste maaibeurt vanaf half juni tot half juli, tweede maaibeurt begin september tot half oktober
- regelmatig evalueren en eventueel bijsturen, bijvoorbeeld 1ste jaar na aanleg drie maaibeurten toepassen

nat hooiland op deel atletiekveld B4|4.6

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
maaie	3	100	2	100	2	100	2	100	2	100	2	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 4.7. verhardingen**Doelstelling:**

- bekomen van duidelijk zichtbare en comfortabel begaanbare wegen
- geen gebruik maken van biociden!

Richtlijnen voor aanpassing kantstroken:

- staalband

Beheeropzet:

- opstellen van algemeen veeplan voor alle verhardingen. Wegen moeten bladvrij gehouden worden.

verhardingen B4|4.7

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
vege	10	100	10	100	10	100	10	100	10	100	10	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

• 4.4. bijzondere beheerichtlijnen

▪ werken die de hydrografie en/of het reliëf van het gebied wijzigen

Richtlijnen bij aanleg secundaire zandvang Bosbeek**Richtlijnen voor ecologisch verantwoorde waterzuivering**

▪ werken die de wandelpaden wijzigen

Richtlijnen voor gebruik milieuvriendelijke verhardingen

Richtlijnen voor aanleg educatieve paden

- w e r k e n d i e d e t o e g a n g s ' H e r e n b a a n - B e u k e n l a a n
w i j z i g e n

Richtlijnen voor duurzame herbeplantingen

Richtlijnen voor herinrichting beekoversteken Bosbeek Molenbeek

5. PARKMANTEL

• 5.1. alg. beschrijving

de kenmerken van het huidige beheer zijn:
-algemene opkuis, hagen scheren

• 5.2. beheerdoelstellingen

- structurele doelstelling
-behouden parkvorm en sluiten perspectief
- esthetische doelstelling
- continue maar gevarieerde groenbuffer ontwikkelen
- ecologische doelstelling
-evolutie naar meer 'natuurlijke' bosrand
-gevarieerde mantel ontwikkelen

• 5.3. beheergroepen

- groep 5.1.a transparante houtkant Eikenstraat

Doelstelling:

-semi-natuurlijke benadering = instandhouden van de afscherpende structuur

Beheeropzet:

-wegnemen van gevaarlijke takken aan bomen langsheen wandelwegen

-kappen van te dicht bij elkaar groeiende bomen (Amerikaanse eik, gewone esdoorn en berk)

transparante houtkant Eikenstraat B5|5.1.a

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	10							1	10		

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 5 . 1 . b t r a n s p a r a n t b o s b e s t a n d P T S

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = instandhouden van de afscherpende structuur
- stimuleren wintergroene struiklaag (aanvulling 05.05.2006)
- stimuleren stinkende gouwe als kruidlaag (aanvulling 05.05.2006) (zie ook beheergroep 2.3.a eiland Spoorweglaan).

Beheeropzet:

- weg snoeien van gevaarlijke takken aan bomen langsheen wandelwegen
- kappen van te dicht bij elkaar groeiende bomen (Amerikaanse eik, gewone esdoorn en berk)

transparent bosbestand PTS B5 | 5.1.b

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	10							1	10		

f = frequentie per jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 5 . 1 . c E i k e n r a n d p a r k i n g A c a c i a l a a n

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = instandhouden van de afscherpende structuur

Beheeropzet:

- weg snoeien van gevaarlijke takken aan bomen langsheen wandelwegen
- kappen van te dicht bij elkaar groeiende bomen (Amerikaanse eik, gewone esdoorn en berk)
- wegnemen strooisellaag en opharken tijdens bloei stinkende gouwe. Zie relatie met transparent bosbestand PTS B5 | 5.1.b (toevoeging 10.005.06)

eikenrand parking Acaciaaan B5 | 5.1.c

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	10							1	10		

f = frequentie per jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 5 . 1 . d b u f f e r s ' H e r e n b a a n

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = instandhouden van de afscherpende structuur

Beheeropzet:

- weg snoeien van gevaarlijke takken aan bomen langsheen wandelwegen
- kappen van te dicht bij elkaar groeiende bomen (Amerikaanse eik, gewone esdoorn en berk)

buffer 's Herenbaan B5 | 5.1.d

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	10							1	10		

f = frequentie per jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 5 . 1 . e b u f f e r r a n d B e u k e n l a a n e n a t l e t i e k

Doelstelling:

-semi-natuurlijke benadering = instandhouden van de afschermende structuur

Beheeropzet:

-wegsnoeien van gevaarlijke takken aan bomen langsheen wandelwegen

-kappen van te dicht bij elkaar groeiende bomen (Amerikaanse eik, gewone esdoorn en berk)

bufferrand Beukenlaan

CB5|5.1.e

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	10							1	10		

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 5 . 2 . a e i k e n r a n d S p o o r w e g l a a n

Doelstelling:

-semi-natuurlijke benadering = instandhouden van de afschermende structuur

Beheeropzet:

-wegsnoeien van gevaarlijke takken aan bomen langsheen wandelwegen

-kappen van te dicht bij elkaar groeiende bomen (Amerikaanse eik, gewone esdoorn en berk)

eikenrand spoorweglaan

CB5|5.2.a

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	10							1	10		

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ g r o e p 5 . 2 . b e i k e n r a n d z w e m b a d

Doelstelling:

-semi-natuurlijke benadering = instandhouden van de afschermende structuur

Beheeropzet:

-wegsnoeien van gevaarlijke takken aan bomen langsheen wandelwegen

-kappen van te dicht bij elkaar groeiende bomen (Amerikaanse eik, gewone esdoorn en berk)

eikenrand zwembad

CB5|5.2.b

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	10							1	10		

f = frequentie per

% = te beheren hoeveelheid

jaar

▪ groep 5.2.c platanenrand parking Acacialaan

Doelstelling:

-semi-natuurlijke benadering = instandhouden van de afscherpende structuur

Beheeropzet:

-wegsnoeien van gevaarlijke takken aan bomen langsheen wandelwegen

-kappen van te dicht bij elkaar groeiende bomen (Amerikaanse eik, gewone esdoorn en berk)

platanenrand parking Acacialaan

CB5|5.2.c

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	10							1	10		

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 5.3.a beukendreef Beukenlaan

Doelstelling:

-behoud van landschapsarchitectonisch parkkarakter

Beheeropzet:

-periodiek wegsnoeien van dode takken langsheen de wandelpaden en rijwegen

-standplaatsverbetering met gecomposteerde stalmest

beukendreef Beukenlaan

CB5|5.3.a

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100
kappen	1	100							1	100		
standplaats					1	100					1	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 5.3.b Wilde kastanjerij Beukenlaan

Doelstelling:

-behoud van landschapsarchitectonisch karakter

-behoud als klein lijnvormig landschapselement

Beheeropzet:

-periodiek wegsnoeien van dode takken langsheen de wandelpaden en parking

-standplaatsverbetering met gecomposteerde stalmest

wilde kastanjerij Beukenlaan

CB5|5.3.b

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMH EDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	100									1	100

standplaats					1	100					1	100
-------------	--	--	--	--	---	-----	--	--	--	--	---	-----

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 5.4.a ligusterhaag picturale tuin

Doelstelling:

- semi-culturele benadering
- hagen onderhouden als strakke afschermende groenstructuren

Beheeropzet:

- hagen gefaseerd scheren
- haag breder laten uitgroeien met conisch profiel

ligusterhaag picturale tuin □B5|5.4.a□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
scheren	1	100	2	100	2	100	2	100	2	100	2	100

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

▪ groep 5.4.b wintergroene struikengordel

Doelstelling:

- semi-natuurlijke benadering = verdere ontwikkeling van Venijnboom en Hulst. Streven naar brede struikengordels
- ontwikkeling van strooisellaag

Richtlijnen voor aanplanten dichte wintergroene struikengordel:

- aanplanting Hulst en Venijnboom in vrij plantverband

wintergroene struikengordel □A5|5.4.b□

Beheeropzet:

- lichtjes bij snoeien langs de wandelwegen

wintergroene struikengordel □B5|5.4.b□

JAAR	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
WERKZAAMHEDEN	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
snoeien	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5

f = frequentie per
jaar

% = te beheren hoeveelheid

• 5.4. bijzondere beheerrichtlijnen

▪ werken die de toegankelijkheid wijzigen

Richtlijnen bij reorganisatie hoofdtoegangen Acacialaan

Richtlijnen voor ondersteuning en harmonisatie toegangen

B I J L A G E

- B e h e e r p l a n

Zie plan

- P r a k t i s c h e v o o r s t e l l e n v o o r e e n h a r m o n i s c h p a r k b e h e e r

- B E N J E S - R I L

-bouwen van frame of geraamte met sterke (kastankehouten) takken
-periodiek opstapelen van de in het park rondslingerende (afgebroken) takken
-schuilplaats voor kleine zoogdieren en vogels

- G E V L O C H T E N W A N D

-bouwen van diverse wandjes met iedere meter een kastankehouten steunpaal
-vlechten tussen steunpalen van wilgentakken en dunne twijgen van tamme kastanje en hazelaar
-milieuvriendelijk alternatief voor geïmpregneerde grenenhouten panelen

- H A K H O U T S T A P E L

-opstapelen van takken afkomstig van het hakhoutbeheer
-geen frame of andere constructie nodig
-toepassing als dichte afsluiting in tuinen

- C O M P O S T P L A A T S

-uitbouwen van aparte ruimte of vaste plek voor composteren organisch materiaal park
-periodiek samenbrengen voor efficiënte verwerking
-voorbeeldfunctie thuis-composter en bouwen van compostplaats

- S N O E I H O U T W A N D

-bouwen van wand met iedere meter, in een dubbele rij, twee aan twee geplaatste kastankehouten steunpalen (omheining compostplaats)
-periodiek allerhande snoeihout uit het park (hagen en struiken) tussen de palen duwen

- R E G E N W A T E R

-bouwen van open afwateringssysteem voor opvang regenwater (verharding in porfierkeien)
-herprofiëren gazonoppervlakte voor afwatering naar parkvijver

- G E L A A G D H E I D D E M O N S T R E R E N

-boom- struik- en kruidlaag laten ontwikkelen
-voorstellen van planten(associaties)combinaties

▪ E C O D Y N A M I E K T O L L E R E N E N T O E P A S S E N

- spontane vegetatie toelaten in het bospark
- experimenten met diverse aangepaste combinaties van kruidachtige planten
- eventueel bijsturen van vegetatie tot ecodynamisch evenwicht is ontstaan

▪ E C O L O G I S C H V E R A N T W O O R D E B O S B E H E E R S P R I N C I P E S

- toepassen specifiek kapbeheer in bospark met respect voor natuur, gebruik en historie
- verschillende aanpak per plek duidelijk en ter plaatse uitleggen
- eventueel plaatsen van didactische bijsluiters

▪ E C O L O G I S C H V E R A N T W O O R D M A A I B E H E E R

- toepassen specifiek maaibeheer voor reductie grasmaaisel (tuinafval)
- verhogen diversiteit als bijdrage aan fauna en flora
- duidelijk het onderscheid maken tussen bloemenweide en bloemenakker (aanleg en beheer)

¹ Vink A., 'Landschapsecologie en landgebruik', Bohn, Scheltema & Holkema, Utrecht, 1980.

² Westhoff V., Den Held A., 'Plantengemeenschappen in Nederland', Thieme & Cie, Zutphen, 1975.

³ Ecologisch groenbeheer in de praktijk, Ing. K. Boer, IPC, Arnhem,